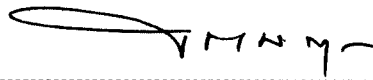


หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ใน
กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นายรัฐกร กลิ่นอุบล
แขนงวิชา การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว



..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล)



..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช



.....
(รองศาสตราจารย์ฐปนรรต พรหมอินทร์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

วันที่ 13 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้าวอิสระ** ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้น
 กรุงเทพมหานคร

ผู้ศึกษา นายรัฐกร กลิ่นอุบล **ปริญญา** รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว้าวอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นในกรุงเทพมหานคร (2) ศึกษารูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นในกรุงเทพมหานคร และ (3) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

วิธีการศึกษาคั่นคว้าวอิสระใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั่นคว้าวอิสระคือ แบบสอบถาม โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างคนชั้นในกรุงเทพมหานคร จำนวนสิ้น 389 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติอื่น ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติไคสแควร์

ผลการศึกษาคั่นคว้าวอิสระพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านความคิดเห็นและปัจจัยด้านทัศนคติ ส่วนปัจจัยด้านค่านิยมและปัจจัยด้านความเชื่อ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นในกรุงเทพมหานคร (2) รูปแบบพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 2.1 ด้านการออกเสียงเลือกตั้ง คือ ส่วนใหญ่ไปเลือกตั้งทุก ๆ ครั้งที่ผ่าน ๆ มา และจะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน สำหรับการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ รูปแบบในด้านการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง คือ ไม่เคยเข้าร่วมพรรคหาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร 2.2 ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน คือ ไม่เป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ตนอยู่อาศัย ไม่เคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ รูปแบบในด้านการติดต่อกับทางราชการ คือ ไม่เคยไปขอให้ทางราชการช่วยเหลือปัญหาของชุมชน รูปแบบในด้านการเป็นผู้ประท้วง คือ ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา เห็นว่าการประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย 2.3 ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง คือ มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อทุก ๆ วัน และเคยให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด (3) ข้อเสนอแนะ คือ ให้สภาพัฒนาการเมืองร่วมมือกับสหกรณ์รณรงค์จัดทำแผนพัฒนาทางการเมือง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองให้กับคนชั้นในกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

คำสำคัญ ปัจจัย พฤติกรรมทางการเมือง คนชั้น

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จเป็นอย่างดียิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้น
จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ปณรต พรหมอินทร์ กรรมการควบคุมการศึกษา
ค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และทำการตรวจสอบในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้
และขอขอบพระคุณ คนขับรถแท็กซี่สหกรณ์รถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครที่ได้เสียสละเวลาให้
ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ทุก
ท่านที่ได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

รัฐกร กลิ่นอุบล

กุมภาพันธ์ 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ศึกษาค้นคว้าอิสระ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระ	3
กรอบแนวคิดทางทฤษฎีการศึกษาค้นคว้าอิสระ	3
สมมติฐานการศึกษาค้นคว้าอิสระ	4
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าอิสระ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
แนวความคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเมือง	6
แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง	18
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	22
แนวความคิดเกี่ยวกับบรรทัดศีล.....	58
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล	73
ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมือง	82
ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน	89
บทที่ 5 สรุปการศึกษาค้นคว้าอิสระ อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	97
สรุปการศึกษาค้นคว้าอิสระ	97
อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ	101
ข้อเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	122
ก ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบ ไคว์สแควร์.....	122
ข แบบสอบถาม.....	147
ค ข้อมูลและสถิติสหกรณ์รถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร.....	158
ประวัติผู้ศึกษา	163

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล..... 74
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความเชื่อ.....77
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านค่านิยม.....78
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความคิดเห็น.....79
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านทัศนคติ.....80
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านบุคลิกภาพ.....81
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการออกเสียงเลือกตั้ง.....82
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นเจ้าหน้าที่ พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง.....83
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้ที่มีบทบาท ในชุมชน.....84
ตารางที่ 4.10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการติดต่อกับทางราชการ.....85
ตารางที่ 4.11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้ประท้วง.....86
ตารางที่ 4.12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง.....88
ตารางที่ 4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรมทางการเมือง..... 89
ตารางที่ 4.14	ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับพฤติกรรมทางการเมือง.....90
ตารางที่ 4.15	ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมทางการเมือง.....92
ตารางที่ 4.16	ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นกับพฤติกรรมทางการเมือง.....93
ตารางที่ 4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมทางการเมือง.....95

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 แสดงตัวแบบการนำวิชาจิตวิทยามาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง	15
ภาพที่ 4.2 แสดงพาราไดซ์การวิเคราะห์พฤติกรรม	21
ภาพที่ 4.3 แสดงลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง	39
ภาพที่ 4.4 แสดงภาพแบบจำลองสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ของ มิลแบรธ แอนด์ เจแอล (Milbrath and Goel).....	52

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประเทศไทยเราได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 นับถึงปัจจุบันนี้ก็ 75 ปีแล้ว ถือได้ว่าเราเป็นประเทศที่มีประชาธิปไตยมานานมาก การแสดงออกซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมเป็นส่วนสำคัญของระบอบนี้ที่ทุกคนจะมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งแนวทางในระบอบประชาธิปไตยอย่างมีขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดเอาไว้

ปัญหาการเมืองเป็นปัญหาหรือความขัดแย้งที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ หรือปัญหาของระบบการเมืองที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากร และสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคม (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2544: 16) จากปัญหาความแตกแยกและขัดแย้งทั้งที่เกิดจากพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักการเมือง เช่น การต่อสู้กันทุกรูปแบบทั้งบนดินและใต้ดิน ทั้งถูกกดดันและผิดกฎหมาย การทะเลาะกันไม่เลิก มีการผูกใจเจ็บที่จะต้องรังควานหรือล้างแค้นกัน ไม่มีวันสิ้นสุด แทนที่จะเกิดความปรองดอง สมานฉันท์ของนักการเมืองให้เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมก็กลายเป็นตัวแบบที่ไม่ควรเอาเยี่ยงอย่าง ส่วนในมวลหมู่ประชาชนได้ก่อให้เกิดการแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย เสื่อมสลายความ “รู้จักสามัคคี” ของคนในชาติ อันเป็นวิกฤติการณ์รุนแรงที่จะเป็นพยานตรายต่อระบอบการปกครอง ระบอบเศรษฐกิจ และความสงบเรียบร้อยของประเทศ การตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อรณรงค์ปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนทุกภาคส่วนเกิดความรู้ความเข้าใจในความเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ยึดมั่นในคุณธรรม ตระหนักและรับผิดชอบต่อการเลือก ตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม และมีความโปร่งใส เกิดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องเป็นธรรม เป็นไทย นำมาซึ่งความจงรักภักดี และเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ ตลอดจนเกิดความรักและหวงแหนแผ่นดินบ้านเกิดในที่สุดจะสู่สังคมที่มีแต่ความสุขสมานฉันท์

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยเราที่มีขนาดใหญ่ โดยเมืองหลวงแห่งนี้มีประชากรจำนวนประมาณ 8 ล้านคนและมีคนขับรถแท็กซี่จำนวนไม่น้อยกว่า 73,000 คน คนเหล่านี้มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่หลากหลายตาม ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม การอบรมเลี้ยงดู การ

ศึกษาที่แตกต่างกันตามถิ่นที่อยู่ของตนเอง จึงได้มีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองทั้งที่เป็นประชาธิปไตยและไม่ใช้ประชาธิปไตยดังที่เป็นอยู่ ดังจะเห็นได้จากข่าวคราวของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครที่มีความศรัทธาดีคืนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร และพรรคไทยรักไทยอย่างแรงกล้า ก็เพราะนโยบายแท็กซี่เอื้ออาทรที่ทำให้คนขับรถแท็กซี่ซึ่งแต่เดิมไม่เคยถูกให้ความสำคัญกลายเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญที่ได้รับการเหลียวแลจากรัฐ (ออนไลน์ สารระสังเขป คั่นคืนวันที่ 13 สิงหาคม 2550 จาก <http://www.cns.go.th/read.asp?id=8692&cid=20&search=>)

ดั่งกรณีของ นายนวมทอง ไพรวัดย์ อายุ 60 ปี คนขับรถแท็กซี่ของบริษัทสหกรณ์แหลมทองแท็กซี่ จำกัด ที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหารของทหารได้ก่อเหตุการณ์ประท้วงการยึดอำนาจของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบกษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ด้วยการแสดงพฤติกรรมการขับรถแท็กซี่พุ่งชนรถถัง ม.พัน. 4 รอ. หน้าสวนอัมพร จนได้รับบาดเจ็บสาหัสมาแล้ว และท้ายสุดได้ออกมาประท้วงด้วยการผูกคอตายกับสะพานลอยหน้าสำนักงานหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เมื่อกลางดึกอย่างเช้าวันที่ 1 พฤศจิกายน 2549 จนเสียชีวิตคาที่ (ออนไลน์ สารระสังเขป คั่นคืนวันที่ 14 สิงหาคม 2550 จาก http://www.parliament.go.th/news/news_detail.php?pred=36939) หรือข่าวสารพัดมือบที่ออกมาต่อต้าน คมช. โดยมี “สมาคมพิทักษ์สิทธิประโยชน์ผู้ขับรถแท็กซี่” ที่เป็นตัวแทนที่นักการเมืองกลุ่มต่าง ๆ ให้ความสนใจและจับตามองอย่างใกล้ชิด พฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มนี้ได้เคยจัดสัมมนาวิฤตชุมชนคนแท็กซี่ 92.75 เพื่อขอคืนประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2550 โดยมีแกนนำคนหนึ่งของกลุ่มที่สำคัญ คือ นายชินวัฒน์ หาบุญพาด ที่ได้รับความเชื่อถืออย่างสูงในหมู่ชาวแท็กซี่ โดยเคยร่วมเหตุการณ์เป็นแกนนำคนสำคัญในการพากันกลุ่มคาราวานคนจนปิดล้อม “อาคารเนชั่นทาวเวอร์” มาแล้ว

จากพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในหลายๆ ครั้ง มีทั้งที่ถูกต้องตามแนวทางประชาธิปไตย และบางครั้งก็เป็นเครื่องมือของกลุ่ม พรรคการเมืองได้สร้าง ปลุกกระแสเพื่อนำมาใช้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามแนวทางอุดมการณ์ของตน การค้นคว้าอิสระในเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร” จะทำให้ได้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาต่าง ๆ เพื่อที่จะได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระ

2.1 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

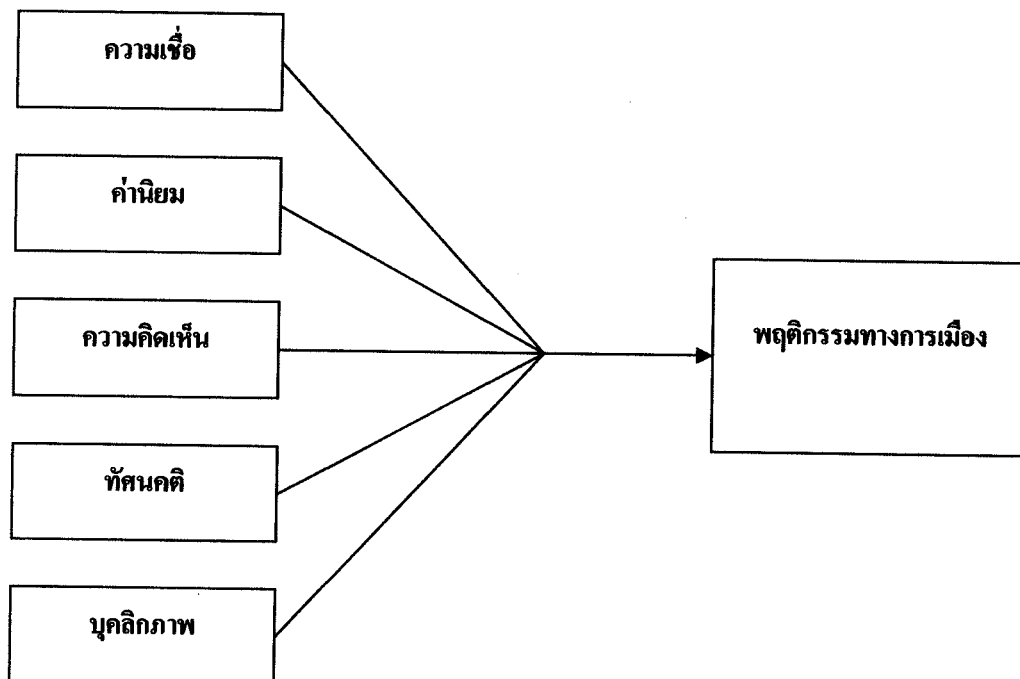
2.2 เพื่อศึกษารูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎีในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้นำแนวความคิดทางจิตวิทยาที่กำหนดพฤติกรรมทางการเมือง มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ดังนี้

กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร



4. สมมติฐานการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมือง ของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร” ครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้กำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้

- สมมติฐานที่ 1 ความเชื่อของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
- สมมติฐานที่ 2 ค่านิยมของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
- สมมติฐานที่ 3 ความคิดเห็นของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
- สมมติฐานที่ 4 ทักษะของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
- สมมติฐานที่ 5 บุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

5. ขอบเขตการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชาธิปไตย โดยจะศึกษาค้นคว้าอิสระเฉพาะคนขับรถแท็กซี่ที่อยู่ในสหกรณ์รถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 5 สหกรณ์ที่มีลำดับจำนวนสมาชิกมากเป็นลำดับต้น ๆ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สหกรณ์รถแท็กซี่ หมายถึง รถแท็กซี่ที่ได้เข้าร่วมจดทะเบียนในรูปแบบของสหกรณ์รถแท็กซี่ ในการวิจัยครั้งนี้ให้หมายถึง สหกรณ์รถแท็กซี่ 5 แห่งที่มีจำนวนสมาชิกจำนวนมาก 5 ลำดับต้น ๆ คือ สหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพ จำกัด, สหกรณ์แท็กซี่อิสระ จำกัด, สหกรณ์ภูมิพลังแท็กซี่ จำกัด, สหกรณ์แท็กซี่สุวรรณภูมิ จำกัด, และสหกรณ์แท็กซี่ไทย จำกัด

6.2 พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมการของคนขับรถแท็กซี่ซึ่งได้การแสดงออกในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตย

6.3 ความเชื่อ หมายถึง ความคิดที่ยึดถือ และเกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนขับรถแท็กซี่ ซึ่งความเชื่อนั้นอาจจะผิดหรือถูกก็ได้ โดยความเชื่อนั้นมีรากฐานมาจากข้อเท็จจริงที่คนขับรถแท็กซี่ได้พบเห็นหรือได้ประจักษ์

6.4 ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนขับรถแท็กซี่เห็นว่าคนในสังคมส่วนใหญ่ชอบ ปรารถนา หรือต้องการให้เป็น หรือกลับกลายเป็นสิ่งที่ตนถือว่าต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ตนบูชา ยกย่อง และมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง หรือได้เป็นเจ้าของ และยังรวมไปถึงเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอีกด้วย

6.5 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นของคนขับรถแท็กซี่ ซึ่งมีทิศทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย

6.6 ทักษะคติ หมายถึง ลักษณะความรู้สึทางจิตใจที่คนขับรถแท็กซี่มี ที่มาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งได้กระตุ้นให้มีพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือจินตนาการต่างๆ ที่คนขับรถแท็กซี่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง

6.7 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยของคนขับรถแท็กซี่ที่แสดงความพร้อมในการที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมทางการเมืองเมื่อมีสิ่งเข้ามากระทบ ซึ่งสิ่งที่เข้ามากระทบนั้นเป็นสิ่งที่มาจากสิ่งแวดล้อมนั้นๆ การแสดงออกของพฤติกรรมทางการเมืองก็จะขึ้นอยู่กับนิสัย และสภาพการณ์ทางการเมืองที่คนขับรถแท็กซี่กำลังประสบอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

7.2 ทำให้ทราบถึงรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

7.3 ทำให้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระแนวทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเมือง
2. แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง
3. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
4. แนวความคิดเกี่ยวกับรถแท็กซี่
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาการเมือง

จิตวิทยาการเมือง (Psychology of Politics) เป็นอีกวิชาหนึ่งของการศึกษาทางรัฐศาสตร์ โดยการศึกษาวิชานี้ได้รับการพัฒนามากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ลักษณะพิเศษของจิตวิทยาการเมืองคือ การศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นสำคัญ โดยไม่ถือว่ารัฐ (State) เป็นหน่วยหลักสำหรับการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) แต่ถือบุคคลเป็นหน่วยหลักสำหรับการวิเคราะห์ (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์: 2539) ด้วยเหตุสำคัญที่ว่าหน่วยสำหรับวิเคราะห์เป็นบุคคลนั่นเอง จึงต้องใช้ความรู้จากวิชาจิตวิทยาเข้ามาช่วย เพราะวิชาจิตวิทยานั้นศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนหรือปัจเจกบุคคล เราไม่สามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อลักษณะทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลที่แสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมา สรุปก็คือ แนวทางจิตวิทยาการเมือง เป็นแนวทางที่มุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลโดยใช้ความรู้จากวิชาจิตวิทยาเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา ทิพาพร พิมพ์พิสุทธิ์ และอนุสรณ์ ถิมมณี (2526: 138) ได้กล่าวว่ววิธีการศึกษามีอยู่ 2 วิธี คือ

วิธีแรก เน้นความสำคัญของลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งเรียกว่า ความพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม (Disposition) ลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น ทศนคติ (Attitude) ความคิดเห็น (Opinion) และลักษณะบุคลิกภาพ (Personality Trait) ของแต่ละบุคคล

วิธีที่สอง ให้ความสนใจแก่การแสวงหาเป้าหมายของมนุษย์ โดยถือว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของคนนั้นวางอยู่บนรากฐานของเหตุผล ซึ่งจะพบได้ในการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีเกมส์และการตัดสินใจ (Decision Making)

จิตวิทยาการเมือง (Political Psychology) จึงเป็นการใช้ปัจจัยทางจิตวิทยาการศึกษา พฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งมุ่งชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมทางการเมืองเป็นผลมาจากลักษณะต่าง ๆ ของความเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม (Disposition) คือ แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตอบโต้ทางใดทางหนึ่งต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งมักจะนำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ ความเชื่อ (Belief) ค่านิยม (Value) ความคิดเห็น (Opinion) ทศนคติ (Attitude) และบุคลิกภาพ (Personality) (ทิพาพร พิมพิสูทธิ และอนุสรณ์ ลิมมณี 2526: 138)

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่กำหนดพฤติกรรมทางการเมือง

1. ความเชื่อ (Belief)

ความเชื่อ (Belief) หรือระบบความเชื่อ (Belief System) หมายถึง ความคิดที่เป็นที่ยอมรับและยึดถือซึ่งอาจเป็นความคิดที่เป็นสากล หรือเป็นที่ยอมรับของบางกลุ่ม หรือเป็นความจริงทั้งหมดที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา ความเชื่อจะช่วยอธิบายและติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ต่อสภาพของโลกทางกายภาพ ทางสังคมและต่อตัวเอง ความเชื่อเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง (Fact) ซึ่งความเชื่ออาจจะผิดหรือถูกก็ได้ เช่น บางคนอาจจะเชื่อว่านักการเมืองเป็นผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแต่เพียงอย่างเดียว แต่บางคนไม่เชื่อว่าเป็นเช่นนั้น แต่ก็ถือกันว่าความเชื่อเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม (Determinant) โดยมีเหตุผลว่ามนุษย์จะแสดงพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งใด ๆ ออกมามักจะเป็นไปตามสิ่งที่เขาเชื่ออยู่ก่อนนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อบุคคลมีความเชื่ออย่างไรแล้ว ความเชื่อนั้นก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย เช่น ผู้ที่เชื่อว่าการประท้วงทุกรูปแบบเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายมักจะแสดงพฤติกรรมในรูปของการรวมกลุ่มต่อต้าน การค่าประณาม ฯลฯ เมื่อมีการประท้วงเกิดขึ้น เป็นต้น

ความเชื่อมีรากฐานมาจากข้อเท็จจริง (Fact) ที่มนุษย์พบเห็นหรือได้ประจักษ์ แต่ไม่ได้หมายความว่าความเชื่อทั้งหลายนั้นจะต้องถูกต้องเสมอไป ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นจะสามารถค้นพบความจริงได้มากน้อยเพียงใด ปรัชญาการณที่เกิดขึ้นที่เป็นจริงนั้นก็มิใช่ แต่บุคคลมักจะเข้าใจและคิดไปเป็นคนละอย่างกันตามความคิดและความเข้าใจที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน เมื่อคิดว่าเป็นอย่างนั้นก็เชื่ออย่างนั้น แต่เมื่อแนวความคิดนั้นเปลี่ยนแปลงไปความเชื่อที่มีอยู่เดิมจะถูกแทนที่ด้วยความเชื่อใหม่ ทำให้ความเชื่อที่มีอยู่เดิมนั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ความเชื่อจะมีพื้นฐานมาจากความรู้เป็นสำคัญ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ความเชื่อขั้นพื้นฐาน (Primitive Beliefs) ได้แก่ ความเชื่อของปัจเจกบุคคล และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้พบประสบมา เช่น ความเป็นจริงในทางฟิสิกส์ ความรู้สึกของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ ความเชื่อที่เกิดจากอำนาจภายนอก ความเชื่อที่ได้จากประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลซึ่งล้วนแต่เป็นความเชื่อขั้นพื้นฐานหรือขั้นศูนย์ (Zero-Order) ทั้งสิ้น ส่วนความเชื่ออีกขั้นหนึ่งที่อ้างอิงความเชื่อขั้นศูนย์ (Zero-Order) หรือขั้นพื้นฐาน ซึ่งเรียกว่า ความเชื่อขั้นที่หนึ่ง (First-Order) เช่น ความเชื่อขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ปรัชญา เป็นต้น เช่น ในทางการเมืองจากอดีตที่ผ่านมาประชาชนในสังคมไทยเห็นว่าการปกครองสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เหมาะสมกับสังคมไทย และความคิดจากประสบการณ์นี้ก็เป็นที่ยอมรับกันในสังคม ดังนั้นสังคมไทยจึงยอมรับว่าการปกครองแบบเผด็จการนี้เหมาะสมกับสังคมไทย จะเห็นได้ว่าความเชื่อขั้นที่หนึ่งจะอ้างอิงความเชื่อขั้นศูนย์ที่เกิดจากประสบการณ์อีกทีหนึ่ง

เอจเซน และ ฟิชบิน (Ajzen and Fishbein อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2532: 118) กล่าวว่า ความเชื่อนั้นมี 2 ประเภท คือ

1) ความเชื่อเชิงพฤติกรรม (Behavioral Beliefs) เป็นความเชื่อพื้นฐานของการแสดงออกของบุคคล ถ้าบุคคลเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะเกิดผลดีแก่พวกเขา เขาก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ในทางกลับกัน ถ้าบุคคลเชื่อว่าการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลบแก่พวกเขา เขาก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น

2) ความเชื่อเชิงปทัสถาน (Normative Beliefs) เป็นความเชื่อที่บุคคลตระหนักว่า มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ๆ อยากให้เขาทำหรือไม่อยากให้เขาทำพฤติกรรมบางอย่าง โดยบุคคลจะได้รับแรงผลักดันจากสังคมที่จะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมตามที่เขาคิดไว้ว่า บุคคลอื่นซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิง (Referent Group) ที่บุคคลยอมรับ และต้องการให้เขาทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น พื้นฐานของความเชื่อของบุคคลชนิดนี้ ได้แก่ ปทัสถานทางสังคมของบุคคล

2. ค่านิยม (Values)

ค่านิยม (Values) หมายถึง สิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าอะไรก็ตามที่คนในสังคมส่วนใหญ่ชอบ ปรารถนา หรือต้องการให้เป็น หรือกลับกลายเป็นสิ่งที่ตนถือว่า ต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ตนบูชา ยกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง หรือได้เป็นเจ้าของและยังรวมไปถึงเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอีกด้วย

ค่านิยมมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล โดยประชาชนส่วนใหญ่มีค่านิยมทางการเมืองอย่างไร ระบบการเมืองของประเทศก็มีแนวโน้มจะเป็นเช่นนั้น เช่น ประชาชนมีค่านิยมเป็นประชาธิปไตยสูง ระบบการเมืองก็มีแนวโน้มที่จะเป็นประชาธิปไตยเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนสูงด้วยเช่นกัน บุคคลจะรับค่านิยมจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหรือสังคมประกิด (Socialization Process) ตั้งแต่วัยเด็กโดยแต่ละบุคคลจะมีประสบการณ์แตกต่างกันไป จึงทำให้มีค่านิยมและพฤติกรรมแตกต่างกันทั้งในระดับของความรุนแรงและความซับซ้อน เช่น ก. และ ข. เป็นผู้นิยมในระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน แต่ ข. ให้ความสำคัญเรื่องนี้มากกว่า ก. เมื่อมีการเลือกตั้ง ก. อาจจะเพียงไปเลือกตั้งเท่านั้น ในขณะที่ ข. อาจจะไปฟังคำปราศรัยไปช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียง หรืออาจจะไปร่วมสังเกตการณ์ในการเลือกตั้งด้วย เป็นต้น

นอกจากค่านิยมจะได้มาจากการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นแล้ว ค่านิยมยังอาจเกิดขึ้นจากการพิจารณาขึ้นเองก็ได้ เช่น กรณีที่พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญเพียรเพื่อหาสาเหตุและทางดับทุกข์ ซึ่งพระองค์ก็ทรงค้นพบว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นบ่อเกิดแห่งความทุกข์ จึงได้สั่งสอนให้บุคคลไม่ยึดมั่นในสิ่งดังกล่าวและมุ่งที่จะให้เกิดความสงบทางจิตเป็นสำคัญ ซึ่งหมายความว่า พระองค์ทรงให้ค่านิยมแก่ความสงบทางจิตใจมากกว่าความมั่นคง ลาภ ยศ สรรเสริญ และค่านิยมดังกล่าวพระองค์ทรงตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง เป็นต้น

จ้านง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540: 21) ได้จำแนกลักษณะของค่านิยมว่ามีดังนี้

- 1) เป็นสิ่งที่สมาชิกยอมรับอย่างกว้างขวาง
- 2) สมาชิกยึดถือค่านิยมนั้นมานาน
- 3) การยึดถือได้มีการกระทำอย่างแน่นแฟ้น
- 4) ฐานะทางสังคมของสมาชิกของกลุ่มเป็นที่ยอมรับ

3. ความคิดเห็น (Opinion)

ความคิดเห็นหรือมติ (Opinion) หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่พัฒนามาจากทัศนคติ (Attitude) โดยทัศนคติเป็นความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) ในขณะที่มติเป็นการสื่อสารภายนอกบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่า มติเป็นทัศนคติที่แสดงออกมาให้ปรากฏเป็นที่รู้ผู้อื่น (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร 2541: 14)

นอกจากนี้ ทิพาพร พิมพิสุทธิ และอนุสรณ์ ลิ้มมณี (2526: 139-140) ได้เสนอว่า ความคิดเห็นยังอาจรวมไปถึงการแสดงอาการตอบโต้ในลักษณะถ้อยคำที่แน่นอนหรือการตอบคำถามของคนแต่ละคนต่อสถานการณ์ของสิ่งเร้า (Stimulus) อันใดอันหนึ่ง การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นจะพิจารณาใน 2 ด้าน คือ

1) ทิศทางของความเห็น (*Direction*) ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปของการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ความคิดเห็นของประชาชนหรือมติมหาชนต่อการอนุญาตให้ทำแท้งโดยเสรี ซึ่งความคิดเห็นจะแสดงออกมาในรูปของการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น

2) ระดับของความรุนแรงของความคิดเห็น (*Intensity*) ก็คือ ระดับของความมากน้อยของความเห็น เช่น คนบางคนอาจจะเห็นด้วยอย่างมาก บางคนอาจจะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างมาก ต่อการเรียกร้องให้สตรีมีสิทธิเท่าเทียมบุรุษ เป็นต้น

4. ทักษคติ (*Attitude*)

ทัศนคติว่า หมายถึง การตอบสนองด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เกี่ยวพันกับความคิด ความเข้าใจของบุคคลที่จะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เช่น บุคคลองค์การ เป็นต้น โดยความรู้สึกเหล่านี้ที่รู้สึกสามารถบอกความแตกต่างได้ว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย (Rosenberg 1956: 367)

แคชส์ (Katz 1967: 339) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ความโน้มเอียง (*predisposition*) ของแต่ละบุคคลที่จะประเมินค่าต่อสัญลักษณ์ วัตถุ หรือลักษณะบางอย่างตามโลกทัศน์ของตนเองในอาการของความพอใจหรือไม่พอใจ

เคนเลอร์ (Kendler 1974: 671) สรุปไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคม ครอบครัว หรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่สนับสนุนหรือต่อต้านประสบการณ์บางอย่าง การแสดงออกของทัศนคติแบ่งออกเป็นพฤติกรรมใหญ่ ๆ 2 ลักษณะ คือ ในลักษณะพอใจ ซึ่งเรียกว่า ทัศนคติทางบวก และแสดงออกในลักษณะไม่พอใจ เรียกว่า ทัศนคติทางลบ และเมื่อเกิดทัศนคติเกิดขึ้นแล้วก็จะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

ชอร์ และ วิงค์ (Shaw and Wright 1976: 3) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า หมายถึง ลักษณะความรู้สึกลงใจของบุคคลอันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ในการตอบสนองสิ่งเร้าหรือจินตนาการต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง

ทิพพร พิมพ์พิสูทธิ์ และอนุสรณ์ ลิ้มมณี (2526: 140) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคตินี้ ส่วนประกอบอยู่ 2 ประการที่สำคัญ คือ

1) ส่วนที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Affection) จะแสดงความรู้สึกต่อสิ่งหรือวัตถุออกมาในทางบวก (Positive Affect) ในลักษณะของการชอบ เห็นด้วย และอื่น ๆ หรืออาจแสดงออกมาในทางลบ (Negative Affect) เช่น ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

2) ส่วนที่เกี่ยวกับการรับรู้ (Cognitive) จะทำหน้าที่บรรยายถึงสภาพ ลักษณะ ของสิ่งหรือวัตถุที่ถูกนำมาพิจารณา และเปรียบเทียบสิ่งนั้นกับสิ่งหรือวัตถุอื่น ๆ ที่ตนมีประสบการณ์มา

คุณสมบัติของทัศนคติ มี 4 ประการที่สำคัญดังนี้

- 1) ทัศนคติมีความคงทนเปลี่ยนแปลง ได้ยาก ดังนั้นทัศนคติจึงแตกต่างจากความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีการเปลี่ยนไปมาอยู่เสมอ
- 2) ทัศนคติแสดงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลแต่ละคน และระหว่างวัฒนธรรมได้ เพราะคนแต่ละคนหรือผู้ที่มีวัฒนธรรมต่างกัน จะได้รับการเรียนรู้มาไม่เหมือนกัน
- 3) ทัศนคติเป็นเรื่องของการประเมินค่าหรือการแสดงความรู้สึก
- 4) ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่อาจจะสังเกตได้โดยตรง (Direct Observation) แต่อาจจะสังเกตทางอ้อมได้โดยใช้อุปกรณ์อย่างอื่นเป็นเครื่องชี้ เช่น แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์

ลักษณะของทัศนคติที่สำคัญ มีดังนี้

- 1) เป็นภาวะทางจิตที่แสดงออกได้ทางพฤติกรรม
- 2) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนอง คือ เมื่อมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใดก็พร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งนั้นตามทัศนคติที่เกิดขึ้น
- 3) เป็นสิ่งที่มีขึ้นอย่างเป็นระเบียบ เกิดขึ้นเองอย่างเป็นกลุ่มและจัดระเบียบไว้แล้วในตัวเอง คือ เมื่อเกิดทัศนคติต่อสิ่งใดแล้วก็จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และจะติดตามมาด้วยพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กัน
- 4) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์
- 5) เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออก

อาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งในการศึกษารัฐศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Political Psychology) ซึ่งจะเน้นในเรื่องทัศนคติทางการเมือง ได้แก่ ทัศนคติแบบอำนาจนิยมหรือเสรีนิยม (Authoritarianism of Liberalism) ทัศนคติแบบพวกหัวรุนแรงหรือพวกอนุรักษนิยม (Radicalism of Conservatism) ซึ่งจะไปเชื่อมโยงเข้ากับการศึกษาอุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) สมรรถนะทางการเมือง (Political Efficacy) การกล่อมเกลாதทางการเมือง (Political Socialization) ความแปลกแยกทางการเมือง (Political Alienation) ความรู้สึกไว้วางใจทางการเมือง (Political Trust) เป็นต้น

การศึกษาทัศนคติทางการเมือง (Political Attitude) จึงเป็นการศึกษาถึงทัศนคติของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีต่อแนวความคิด ตัวบุคคล สถาบัน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ในทางการเมืองหรือ อาจเรียกรวมๆ ได้ว่า “วัตถุการเมือง” (Political Objects)

ดังนั้น พอจะสรุปได้ว่า ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง ความโน้มเอียงสำหรับทัศนคติทางการเมืองของบุคคลหรือทัศนคติที่บุคคลมีต่อการเมืองและระบบการเมือง ซึ่งเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่บุคคลมี โดยมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ และทำให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองตอบสนองออกมาเช่นนั้น และจะเห็นได้ว่าพื้นฐานของความรู้ได้ก่อให้เกิดทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเกิดขึ้นมาจากความเชื่อที่ตรึงตรองแล้ว (Evaluative Beliefs) เช่น การปกครองระบบเผด็จการเป็นการจำกัดสิทธิประชาชนในสังคม และในขณะเดียวกันความคิดของประชาชนคนใดคนหนึ่งก็ไม่ชอบการจำกัดสิทธิ จึงเป็นเหตุให้บุคคลผู้นั้น ไม่ชอบระบบเผด็จการ ความคิดที่ชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนี้ จึงเกิดขึ้นเป็นทัศนคติของบุคคลนั้น และในอีกความหมายหนึ่ง ความเชื่อที่เกี่ยวกับค่านิยมก็เป็นทัศนคติด้วยเช่นกัน “ค่านิยม” หมายถึง ทัศนคติที่ดี เป็นทัศนคติทางบวกต่อจุดหมายที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดี บุคคลนั้นก็จะมีความเชื่อที่ดีต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งความรู้ที่ก่อให้เกิดความเชื่อและค่านิยมนี้ก็ถือว่าเป็นการสร้างทัศนคติด้วยเช่นกัน ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงบทบาท และพฤติกรรมย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเชื่อของบุคคล โดยทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปนี้จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาด้วย

5. บุคลิกภาพ (Personality)

ในปัจจุบันนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “บุคลิกภาพ” ไว้หลายความหมายด้วยกัน คือ โรเบิร์ต รัลดิน (Robert Lundin 1961: 71) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือในการกำหนดพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นหลาย ๆ ประการ ซึ่งบุคคลได้มาในสถานการณ์พิเศษ เรมอน แคทเทิล (Raymon Cattell 1965: 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง สิ่งซึ่งบอกว่าคุณลักษณะหนึ่งจะทำอะไรในสถานการณ์หนึ่ง บุคคลที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธของตนเองได้ และแสดงออกถึงพฤติกรรมดังกล่าวเสมอ ๆ ก็ย่อมที่จะจัดได้ว่าเป็นบุคคลอารมณ์เย็น

กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon Allport 1972: 38) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ระบบต่าง ๆ ทางร่างกายและจิตใจ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นเครื่องกำหนดอันเป็นลักษณะเฉพาะตัว และจะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างไร

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพของบุคคลเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลที่แสดงความพร้อมในการที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมเมื่อมีสิ่งเข้ามากระทบ ซึ่งสิ่งที่เข้ามากระทบนั้นเป็นสิ่งที่มาจากสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ การแสดงออกทางการเมืองของบุคคลก็ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นมีลักษณะนิสัยอย่างไร และสภาวะการณ์ทางการเมืองที่บุคคลนั้นกำลังประสบอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ

ลักษณะของบุคลิกภาพของคนไทยในปัจจุบัน

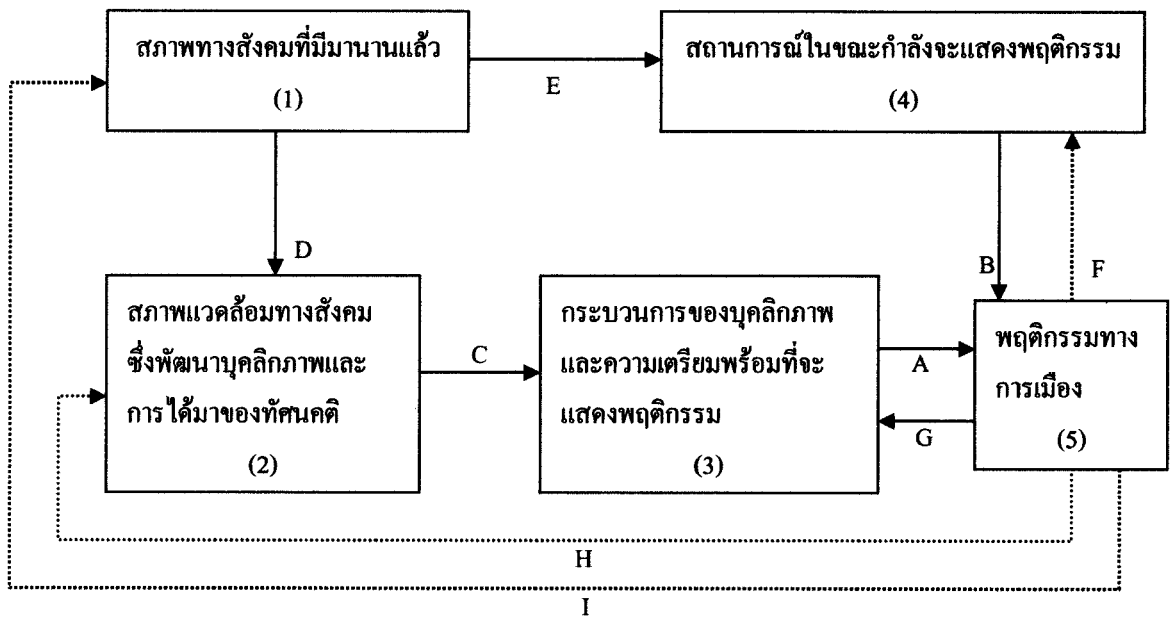
ปัญญา ศิริโรจน์ (2544: 157) ได้อธิบายถึงลักษณะของบุคลิกภาพของคนไทยในปัจจุบันไว้ว่า

1. ลักษณะตัวใครตัวมัน จากการที่ต้องต่อสู้แข่งขันในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนรู้ การเข้าทำงาน การประกอบอาชีพ ฯลฯ ทำให้กลับมามีความรู้สึกทางด้านบวกต่อการยอมรับที่ว่า “ทำทุกอย่างเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง” “รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง” “รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” “ไม่สนใจผู้อื่น”
2. มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่รัดตัวเองและภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบทางด้านสุขภาพจิตและมีผลทำให้คนไทยส่วนใหญ่เห็นด้วย และยอมรับค่านิยมที่ว่า “ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป” หรือ “ชื่อคือเซ่อ ถ้าไม่ชอบเซ่อก็อย่าชื่อ”
3. เอรัดเอาเปรียบ ถือออกดี “ปลาใหญ่กินปลาเล็กเป็นเรื่องปกติในสังคม” อันเป็นผลเนื่องมาจากความเหนียวในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเอง ทำให้คิดเอรัดเอาเปรียบผู้อื่น หรือเมื่อไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็เอาด้วยกล
4. เชื่อถือไม่ได้ เพื่อความอยู่รอดในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยปัญหาหลากหลาย ทำให้สร้างความรู้สึกด้านบวกต่อการยอมรับที่ว่า “คนโง่เท่านั้นที่โง่งไม่เป็น” หรือ “ทำอะไรก็ได้เพื่อให้ได้เงินมา”
5. ขาดการรักนวลสงวนตัว ผลจากค่านิยมต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามา ทำให้เกิดการคล้อยตามและยอมรับค่านิยมดังกล่าวที่ไม่เหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย เป็นต้นว่า “จับเนื้อต้องตัวกันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่น่าอาย”

ตัวแบบของปัจจัยทางจิตวิทยาในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง

วิโชติ วัฒนโธ (2548: 148) ได้อธิบายถึงเรื่องการนำเอาปัจจัยทางจิตวิทยามาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองไว้ว่า ได้มีผู้เสนอตัวแบบในการศึกษาไว้มากมาย แต่ตัวแบบที่น่าสนใจและให้รายละเอียดในแต่ละขั้นตอนได้มากที่สุด ได้แก่ ตัวแบบของ เอ็ม บิวสเตอร์ สมิท (M. Brewster Smith) (ทิพาพร พิมพิสุทธิ และอนุสรณ์ ลิ้มมณี 2526: 146-151 อ้างถึงใน วิโชติ วัฒนโธ 2548: 148) ซึ่งสำคัญที่ สมิท (Smith) เน้นในการเสนอตัวแบบนี้ คือ ปัจจัยทางจิตวิทยา แต่มีใช้ถือว่าเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลแต่ละคนเพียงปัจจัยเดียว ปัจจัยทางสังคมก็มีส่วนร่วมในการกำหนดปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Determinants) และตัวกำหนดทางสังคม (Social Determinants) ในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมือง จากรูปจะเห็นได้ว่า ส่วนที่ 5 คือ พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะถูกกำหนดโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการกระทำ (Interaction) ระหว่างปัจจัยทางจิตวิทยา (ส่วนที่ 3) กับปัจจัยทางสังคม 3 ส่วน ซึ่งได้แก่ สภาพทางสังคมที่มีมานานแล้ว (ส่วนที่ 1) สภาพแวดล้อมทางสังคมซึ่งพัฒนาบุคลิกภาพและการได้มาซึ่งทัศนคติ (ส่วนที่ 2) และสถานการณ์ ในขณะที่กำลังจะแสดงพฤติกรรม (ส่วนที่ 4) นอกจากนี้ตัวพฤติกรรมทางการเมืองเองยังมีผลกระทบหรือมีอิทธิพล โดยอ้อมต่อปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสังคมทั้ง 4 ส่วนอีกด้วย ดังรูป

ตัวแบบการนำวิชาจิตวิทยามาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง



ที่มา: M. Brewster Smith (1968: 80) "Personality in Politics: A Conceptual Map with Application to the Problem of Rationality" in *Oliver Garceau (ed) Political Research and Political Theory*. Massachusetts: Harvard University Press. อ้างถึงใน วิโชติ วัน โธ (2548: 148)

หมายเหตุ: เส้นหนัก หมายถึง การมีอิทธิพลโดยตรง
 เส้นประ หมายถึง การมีอิทธิพลโดยอ้อม

จากแผนภูมิข้างต้น สามารถอธิบายในรายละเอียด ส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองทั้ง 3 ส่วน ได้ดังนี้ คือ

ส่วนที่ 1 สภาพสังคมที่มาก่อนนานแล้ว (*Distal Social Antecedents*) ได้แก่ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคม และความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ในอดีตของสังคมแต่ละสังคม ซึ่งทำให้สังคมนั้น ๆ มีลักษณะของตัวเองที่แตกต่างไปจากสังคมอื่น ๆ เช่น สภาพสังคมไทยจะแตกต่างไปจากสภาพสังคมญี่ปุ่น ทั้งนี้ก็เพราะมีวิวัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่ผิดกัน ส่วนในด้านการเมืองของสังคมไทยจะคุ้นเคยกับระบอบเผด็จการมากกว่าระบอบประชาธิปไตย ขณะที่ญี่ปุ่นมีวิวัฒนาการการปกครองแบบประชาธิปไตยมาเป็นเวลานานแล้วทางด้านเศรษฐกิจ สังคมไทยเป็นสังคมที่มีรากฐานทางเศรษฐกิจเป็นสังคมเกษตรกรรม ส่วนญี่ปุ่นเป็นสังคมอุตสาหกรรม

สภาพของสังคมที่มีมาก่อนแล้วหรือที่เรียกว่าวิวัฒนาการของสังคมนี้มีบทบาทโดยตรงในการกำหนดสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งพัฒนาบุคลิกภาพและการได้มาของทัศนคติ และกำหนดสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่คนกำลังจะแสดงพฤติกรรม

ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมทางสังคมซึ่งพัฒนาบุคลิกภาพและการได้มาของทัศนคติ ซึ่งในกรณีนี้หมายถึง สภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งในสภาพอันนี้บุคคลแต่ละคนได้พัฒนาบุคลิกภาพและสร้างทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นของตนขึ้นมา สภาพสังคมในปัจจุบันจะเป็นอย่างไร จะเป็นผลโดยตรงมาจากวิวัฒนาการของสังคมที่เป็นมาตั้งแต่อดีต ปทัสถานทางการเมือง (Political Norm) ของสังคมแต่ละสังคมในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระบอบประชาธิปไตย อำนาจอันชอบธรรมหรือความชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาล เป็นต้น วิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมและอื่น ๆ จะถูกกำหนดโดยวิวัฒนาการของสังคมเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบันยังได้นับอิทธิพลโดยอ้อมบางส่วนจากพฤติกรรมการเมืองของบุคคลบางคนอีกด้วย เช่น รัฐบาลภายใต้การนำของกลุ่มบุคคลในพรรคคอมมิวนิสต์ ได้ปฏิบัติงานหลายอย่างซึ่งทำให้สังคมจีนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก

ในสภาพแวดล้อมของสังคม บุคคลแต่ละคนจะได้เรียนรู้ถึงค่านิยม ปทัสถาน และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหรือสังคมประกิต (Socialization Process) สิ่ง que บุคคลเรียนรู้เหล่านี้จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างทัศนคติของตนขึ้นมา นั่นก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคมมีผลกระทบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างทัศนคติโดยตรง

ส่วนที่ 3 กระบวนการของบุคลิกภาพ และความเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม (Personality Processes and Dispositions) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยทางจิตวิทยาทั้งหลาย เช่น ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็น ในส่วนประกอบของกระบวนการบุคลิกภาพทั้งหมด ทัศนคติจะมีบทบาทและหน้าที่สำคัญมากที่สุด

กระบวนการบุคลิกภาพและความเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองโดยตรง อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะลงมือกำหนดพฤติกรรมลงไปได้ กระบวนการบุคลิกภาพและความเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมจะต้องทำหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ

1) จะมีการประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ (Object Appraisal) ซึ่งได้แก่ ตัวบุคคล สถาบัน เรื่องราวต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ โดยพิจารณาว่าสิ่งนั้นตรงกับสิ่งที่ตนต้องการหรือเป็นสิ่งจูงใจ (Motives) ผลประโยชน์และค่านิยมของตนหรือไม่ ถ้าหากตรงตามนั้นก็จะมีรับไว้ แต่ถ้าไม่ตรงตามนั้นก็ทิ้งไป เช่น เมื่อมีการเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจะพิจารณาว่าพรรคใดมีนโยบายที่ดี มีคุณสมบัติตามที่ตนต้องการก็จะสนับสนุนพรรคนั้น

2) ปัจจัยทางจิตวิทยาจะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองและคนอื่น ๆ (*Mediation of Self-Other Relationships*) ในด้านต่าง ๆ ก็คือ ก่อนตัดสินใจแสดงพฤติกรรมอะไรออกไป บุคคลแต่ละคนจะมองว่าตนเองเป็นคนอย่างไร ต้องการอะไร เป็นพวกไหน หลังจากนั้นจะมีความเชื่อมโยงลักษณะที่ตัวเองคิดว่าตัวเองเป็นอย่างนั้นเข้ากับกลุ่มอื่นหรือคนอื่นที่มีลักษณะเหมือน ๆ กับตน ความคิดของกลุ่มนี้จะมีอิทธิพลต่อตัวบุคคลนั้นในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เรียกกันว่า กลุ่มอ้างอิง (*Referent Group*)

3) มีการระบายความตึงเครียดภายในจิตใจออกมาภายนอกและป้องกันอีโก้ (*Externalization and Ego Defense*) เป็นแนวคิดของนักจิตวิเคราะห์ซึ่งถือว่าสิ่งที่บุคคลแสดงออกมานั้น เป็นการระบายความต้องการหรือความตึงเครียดทางใจออกมาภายนอก ความตึงเครียดดังกล่าวเกิดจากความต้องการของตนที่ไม่อาจจะตอบสนองได้ การได้ระบายความตึงเครียดก็เป็นการช่วยปกป้องตนเองให้พ้นจากภาวะที่ไม่ต้องการ กลไกในการป้องกันตนเอง (*Self defense mechanism*) จะแสดงออกมาในรูปของการชั้โทษให้คนอื่น เช่น นักการเมืองไม่ได้รับการเลือกตั้งก็ชั้โทษว่าคนอื่นโกง เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วบุคลิกภาพและความเตรียมพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรม ยังอาจได้รับอิทธิพลโดยอ้อมจากพฤติกรรมของตนเองก็ได้ เช่น นักการเมืองที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยมชอบระบอบประชาธิปไตย ต่อมาเมื่อได้รับตำแหน่งสำคัญ ๆ ในรัฐบาลเผด็จการมีโอกาสดำเนินงานหน้าที่แสดงหาความสุขสบายใส่ตัว เขาอาจจะเปลี่ยนความคิดมาชอบระบอบเผด็จการเพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่เขาแสดงอยู่

ส่วนที่ 4 สถานการณ์ในขณะที่กำลังจะแสดงพฤติกรรม (*The Situation as Immediate Antecedent of Action*) ได้แก่ ภาวะต่าง ๆ ที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมได้เผชิญอยู่ สถานการณ์นี้จะมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองร่วมกับบุคลิกภาพและปัจจัยทางจิตวิทยาอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เช่น นักหนังสือพิมพ์ชอบเขียนบทความวิจารณ์นโยบายของรัฐบาล ต่อมาเมื่อมีคำสั่งห้ามไม่ให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ หากฝ่าฝืนหนังสือพิมพ์จะถูกปิด นักหนังสือพิมพ์ยอมไม่กล้าเขียนทั้ง ๆ ที่อยากจะเขียน

นอกจากจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากส่วนที่ 1 แล้วยังได้รับอิทธิพลโดยอ้อมจากพฤติกรรมทางการเมืองด้วย ก็คือ พฤติกรรมบางอย่างของบุคคลอาจจะทำให้สถานการณ์ในขณะนั้นเปลี่ยนไปก็ได้ เช่น ประเทศ ก. กับประเทศ ข. ตกลงจะเจรจาปัญหาการขัดแย้งกัน ต่อมาประเทศ ข. ส่งทหารเข้าไปยึดดินแดนของประเทศ ก. สถานการณ์ก็จะเปลี่ยนไปจนอาจไม่มีการเจรจากันอีกก็ได้

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมทางการเมือง (*Political Behavior*) เป็นส่วนที่พฤติกรรมของบุคคลได้แสดงออกมา ในตัวของพฤติกรรมเอง นอกจากนี้จะได้รับการกำหนด โดยตรงจากปัจจัยทางจิตวิทยา และสถานการณ์แล้ว ยังมีบทบาทโดยอ้อมในการกำหนดส่วนอื่น ๆ อีกด้วย

2. แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวทางการศึกษาวิเคราะห์แบบพฤติกรรมนิยมต่างเห็นพ้องกันว่า การอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่บังเกิดขึ้นในปริภูมิทางการเมือง (*Political Sphere*) ย่อมขาดเสียมิได้ซึ่งการศึกษาสิ่งหนึ่งอัน ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลซึ่งอยู่ในระบบการเมือง อันจะต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้ของสาขาวิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มาเป็นองค์ประกอบในการศึกษาวิเคราะห์ การหันมาให้ความสนใจเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งอาจจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ แนวทางการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล (*Individual Political Approach Behavior*) กับ พฤติกรรมการเมืองของกลุ่ม (*Mass Political Behavior Approach*) จึงเป็นส่วนที่นักศึกษารัฐศาสตร์ จำต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างชัดเจนนอกเหนือไปจากการแสดงหาความรู้ในบทเรียนรายวิชารัฐศาสตร์

การศึกษาการเมืองในแง่พฤติกรรมหรือการศึกษาพฤติกรรมการเมืองนั้น กล่าวไว้ว่าเป็นหนึ่งในหลายแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์การเมืองหรือรัฐศาสตร์ อันได้แก่ การศึกษาเชิงระบบ เชิงสถาบัน ประชาธิปไตยหรือทฤษฎีการเมือง ซึ่งแต่ละวิธีก็มีระเบียบวิธีการศึกษา (*Methodology*) แตกต่างกันไป ภายหลังเมื่อนักรัฐศาสตร์ได้รับอิทธิพลแนวคิดเรื่องการศึกษารัฐศาสตร์ที่เป็นระบบ มีระเบียบวิธีที่ชัดเจน หรือเรียกว่าเป็นการศึกษาในเชิง “ศาสตร์” เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมือง การศึกษารัฐศาสตร์หรือการศึกษาเกี่ยวกับการเมืองก็ได้ผันตัวไปพึ่งพิงอิงอาศัยกรอบความรู้และระเบียบวิธีการศึกษาเชิงประจักษ์ (*Empirical Study*) มากขึ้น

ความหมายของพฤติกรรมการเมือง

คำว่า “พฤติกรรม” (*Behavior*) ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถานปี พ.ศ. 2529 ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกมาทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึกเพื่อสนองตอบต่อสิ่งเร้า ทางหนึ่งคือ *Webster’s New World Dictionary of The American Language* (1982: p.128) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมหมายถึง วิธีการที่บุคคลประพฤติแสดงออก หรือกระทำ ส่วนคำว่า “การเมือง” เดวิด อีสตัน (*David Easton 1965*) ได้กล่าวไว้ว่า หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจในการจัดสรร แบ่งปันทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าทางสังคมอย่างชอบ

ธรรม ส่วน ฮาร์โรลด์ ลาสเวลล์ (Harold Lasswell 1950) ให้ความหมายว่า การเมืองเป็นเรื่องที่ว่า ใครได้อะไร เมื่อไหร่ และอย่างไร

ส่วนคำว่า “เชิงพฤติกรรม” หรือ “แนวพฤติกรรม” หมายความว่ากว้าง ๆ เกี่ยวกับบุคคล ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคล (คนคนเดียว) หรือ กลุ่มบุคคล รวมไปถึงแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกหรือกิจกรรมที่บุคคลจะแสดงออก โดยมีลักษณะเด่นในหลายประการตามทัศนะของ พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2524: 51-54) ดังนี้

- 1) ไม่ถือว่าสถาบันเป็นหน่วยพื้นฐานของการวิเคราะห์ แต่ถือว่าพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเป็นหน่วยพื้นฐานในการวิเคราะห์
- 2) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคมศาสตร์สาขาอื่นที่เรียกว่า “พฤติกรรมศาสตร์”
- 3) ส่งเสริมให้ใช้วิธีการและเทคนิคที่กระชับ รัดกุมและเที่ยงตรงในการสังเกตและวัดค่าของข้อมูลและการวิเคราะห์
- 4) ส่งเสริมให้มีการนำเอาเทคนิควิธีการเชิงปริมาณมาใช้
- 5) ยืนยันให้มีการแยกข้อมูลเชิงปทัสสถานและข้อมูลเชิงประจักษ์ออกจากกัน หลีกเลี่ยงการตัดสินใจโดยใช้ค่านิยม และถือว่าข้อมูลเชิงปทัสสถานนั้นอยู่นอกขอบข่ายของการศึกษารัฐศาสตร์
- 6) ถือความเป็นระบบและทฤษฎีเชิงประจักษ์ว่าเป็นเป้าหมายของการศึกษารัฐศาสตร์
- 7) ถือว่ารัฐศาสตร์เป็นศาสตร์แท้ มีความเป็นวิชาชีพสูงยิ่งยงศาสตร์มาตรฐานสาขาอื่น นักรัฐศาสตร์และผลงานทางรัฐศาสตร์จะต้องมีลักษณะที่แสดงถึงทักษะ วิธีการ การดำเนินการตลอด จนผลที่ได้จะต้องแตกต่างจากการคาดเดา สามัญสำนึก การเล่าสืบต่อกันหรือรายงานของผู้ที่ไม่ใช่ นักรัฐศาสตร์

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง อาการหรือการกระทำตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องการเมืองการปกครอง ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้หรือเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจในลักษณะของความรู้สึก ทัศนคติ หรือความเชื่อทางการเมือง

(“แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง” บทความออนไลน์ที่ สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 28 ธันวาคม 2550 จาก <http://www.gspa-sk-buu.net/theory/49.pdf>)

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2537: 11) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางการเมืองว่า คือ การแสดงออกและความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของมนุษย์ซึ่งเป็นพฤติกรรมตอบสนองต่อกระบวนการทางการเมืองที่มีอยู่ในแต่ละระบบการเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมทางการเมืองของ

บุคคลเป็นการแสดงออกทางการเมืองอันเป็นผลมาจากความรู้สึกนึกคิดทางการเมืองของแต่ละบุคคล ที่มีต่อ “กระบวนการทางการเมือง”

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวัน (2547: 14) กล่าวว่า ความหมายของพฤติกรรมทางการเมือง น่าจะ หมายถึง วิธีการที่บุคคลประพฤติ แสดงออก หรือกระทำทางการเมือง

วิโชติ วัฒนโธ (2548: 2) ให้ความหมายพฤติกรรมทางการเมือง (Political Behavior) ว่า หมายถึง อาการหรือการกระทำ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อการเมืองการปกครองภายใต้ระบอบ การปกครองที่ตนสังกัดอยู่ ซึ่งก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจด้วย ซึ่งการแสดงออกในแง่ของพฤติกรรม การเมืองนั้นมีทั้งที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนและพฤติกรรมที่อาจจะไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เพราะเป็น ความรู้สึกภายในของบุคคล แต่อย่างไรก็ตามการที่บุคคลจะแสดงออกทางการเมืองนั้นจะขึ้นอยู่กับ ความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงออก

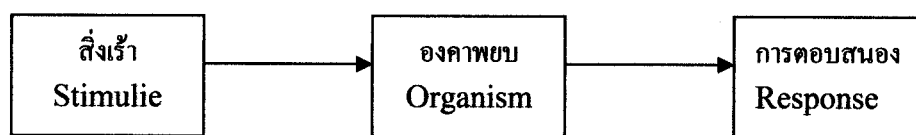
ฐปนรต พรหมอินทร์ (2549: 3-9) ได้ให้ความหมายของ “พฤติกรรมทางการเมือง” ว่า หมายถึง การแสดงออกของบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคลที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การจัดสรร แบ่งปัน สิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม เช่น พฤติกรรมของคณะรัฐมนตรี พฤติกรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พฤติกรรมการ ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมของสมาชิกพรรคการเมือง พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปแล้ว “พฤติกรรมทางการเมือง จึงน่าจะหมายถึง ลักษณะการแสดงออกทางการเมือง ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม โดยการแสดงออกนั้น ได้แสดงออกตามความรู้สึก ความเชื่อ ทักษะคติ วัฒนธรรม บุคลิกภาพ ภูมิหลังของตนเองที่มีการสนองตอบต่อระบบการเมืองนั้นๆ ที่ตนได้ เข้าไปร่วมอยู่ในสังคม”

กรอบการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมือง

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532: 87) ได้กล่าวว่า เมื่อพิจารณาอย่างกว้างที่สุดแล้ว กรอบความคิด ของพฤติกรรมการเมืองเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 กลุ่ม คือ สิ่งแวดล้อม บุคคลหรือกลุ่มบุคคล และ พฤติกรรมการแสดงออกอันเป็นการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมของบุคคล

กรอบความคิดหลักซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในการพิจารณาความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบทั้ง 3 นี้ เรียกว่า “The S → O → R Paradigm” (ย่อมาจาก Stimuli → Organism → Response) เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาคนสำคัญระบุว่า “พฤติกรรมหรือสภาวะทาง จิตใจทั้งหลาย...ขึ้นอยู่กับสภาพของบุคคลกับสภาพแวดล้อมของบุคคลในขณะนั้น”



แสดงพาราไดซ์การวิเคราะห์พฤติกรรม

อัลมอลด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba 1963: 315-324) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แสดงออกให้ปรากฏมีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับความโน้มเอียงของความรู้สึกรัก ศรัทธา และความเชื่อ
2. คนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและทางสังคมสูงขึ้นเท่าใด ยิ่งปรากฏว่าผู้นั้นจะได้รับอิทธิพลจากความโน้มเอียงทางความเชื่อ ศรัทธามากเท่านั้น
3. ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและต่อความโน้มเอียงทางการเมืองมากที่สุด ได้แก่ การศึกษา แม้ว่าจะควบคุมตัวแปรทางอาชีพและรายได้ให้คงที่ไว้ก็ตาม ผู้ที่มีการศึกษาสูงก็จะมีความโน้มเอียงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ทั้งนี้หมายความว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูง ไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใด มีระดับรายได้อย่างไรก็ตาม จะมีความโน้มเอียงที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง
4. ในหมู่ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่าง ๆ ทุกระดับ บุคคลที่เป็นสมาชิกขององค์กรหรือสมาคมที่ผู้นั้นสมัครใจเข้าเป็นสมาชิก แม้ว่าองค์กรหรือสมาคมนั้นจะไม่ใช้องค์กรทางการเมือง (เช่น สโมสรโรตารี ไลอันส์ องค์กรอาสาสมัครต่างๆ) มักจะมีความโน้มเอียงที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรประเภทนี้
5. แนวโน้มในการก่อตั้งกลุ่มที่มีการดำเนินงานทางการเมือง มีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับทัศนคติและสังคมบางประการ เช่น ความมีศรัทธา และเชื่อใจในเพื่อนมนุษย์

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมืองและมีความจำเป็นสำหรับการเมืองเกือบทุกระบบ สุจิต บุญบงการ (2546: 199) เห็นว่าเป็นส่วนสำคัญของระบบการเมืองสมัยใหม่ทั้งในระบบการเมืองปัจจุบันที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ที่เป็นประชาธิปไตยหรือเป็นเผด็จการ ต่างยอมรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งสิ้น โดยถือว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์ที่ดำรงอยู่ในระบบการเมือง โดยจะมีความแตกต่างกันในแง่ที่ว่าระบอบประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมทางการเมืองมักจะเป็นไปอย่างเสรีหรือสมัครใจ แต่ในประเทศที่ปกครองโดยระบอบเผด็จการการมีส่วนร่วมมักจะเป็นไปในรูปแบบของการถูกระดม พลโต และ อริสโตเติล (Plato and Aristotle) นักปรัชญาการเมืองกรีกโบราณมีความเห็นว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (Social Animal) คนได้รับความสุขและความสมบูรณ์ที่สุดในชีวิตเมื่ออยู่ในสังคม (M. Judd Harmon อ้างถึงใน เสน่ห์ จามริก 2519) โดยเฉพาะอริสโตเติลได้กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง” (Political Animal) ซึ่งจำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองไม่ทางใดก็ในทางหนึ่ง การเมืองเป็นเรื่องของการใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดสรรแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ ให้กับสังคมอย่างชอบธรรม (The authoritative allocation of values to society) ตามความหมายของ เดวิส อีสตัน ก็แสดงให้เห็นว่า ในการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าให้กับสังคม ผลผลิตที่ออกมาจากระบบการเมืองนั้น ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง นโยบาย ของผู้มีอำนาจย่อมต้องตกกระทบแก่ทุกคนที่อยู่ในระบบสังคมนั้นๆ ในเมื่อคนในสังคมไม่สามารถหลบเลี่ยงจากการเมืองได้ มนุษย์จึงต้องมีการเรียกร้องให้ตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับระบบการเมือง โดยผ่านกระบวนการหรือกลไก กติกาที่ได้รับการยอมรับของสังคม

ประเทศไทยเรามีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีอำนาจทางการเมืองการปกครองหรือมีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนจะต้องเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมือง หรือที่เราเรียกว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (political participation) นั่นเอง

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ได้มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลากหลายความหมาย แต่ในความหมายอย่างกว้างที่ได้มีการยอมรับกันก็คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation)

หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายหรือการกระทำของรัฐบาล (Keneth Junda, Jelfferey M. Gerry, Jerry Goldman 1989: 226) ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้จึงมีลักษณะคั้งที่ สุจิต บุญบงการ (2542: 36-38) ได้อธิบาย คือ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นเรื่องของการกระทำหรือพฤติกรรม ไม่ใช่เป็นเรื่องความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ทศนคติ หรือความเชื่อทางการเมือง แม้ว่าได้มีการยอมรับกันว่าทศนคติและความเชื่อไม่ใช่การกระทำหรือกิจกรรม ดังนั้นเราควรต้องแยกออกให้ชัดเจนระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องของกิจกรรมหรือการกระทำ (action) กับทศนคติหรือความเชื่อและความรู้สึกทางการเมือง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการศึกษาวิเคราะห์

ลักษณะประการที่สอง คือ ต้องเป็นกิจกรรมของประชาชน ไม่ใช่ของนักการเมือง ถ้าเป็นกิจกรรมทางการเมืองของนักการเมือง เรามักใช้ว่าเป็นบทบาททางการเมือง (political role) เนื่องจากเขามีอาชีพเป็นนักการเมือง ส่วนประชาชนทั่วไปไม่ได้มีอาชีพเป็นนักการเมือง แต่มีอาชีพเป็นอย่างอื่น เช่น อาจเป็นทนายความ เกษตรกร ลูกจ้าง คนงาน เหล่านี้เป็นต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงไม่ใช่การมีอาชีพทางการเมือง

ลักษณะประการที่สาม คือ ต้องเป็นการกระทำหรือกิจกรรมที่มีจุดประสงค์เพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ แต่ถ้ากิจกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันในเรื่องอื่น เช่น คนงานนัดหยุดงานเพื่อให้ฝ่ายบริหารของบริษัทขึ้นค่าแรงงาน ยังไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะยังไม่มีผลกระทบต่อตัดสินใจของรัฐ แต่ถ้าคนงานเหล่านั้นนัดหยุดงานเพื่อกดดันให้รัฐปรับปรุงกฎหมายแรงงานให้เป็นธรรมมากขึ้น กิจกรรมเช่นนี้จึงจะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้จุดประสงค์ที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องของการกดดันให้เปลี่ยนแปลงนโยบายเสมอไป แต่อาจเป็นการแสดงออกเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหรือนักการเมืองก็ได้ เราจะเห็นได้จากกรณีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการชุมนุมเพื่อสนับสนุนรัฐบาล

ลักษณะอีกประการหนึ่ง คือ แม้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีจุดประสงค์เพื่อกดดันรัฐบาล แต่การกดดันดังกล่าวไม่จำเป็นต้องได้รับผลสำเร็จเสมอไป การมีส่วนร่วมทางการเมืองในหลายเรื่องอาจล้มเหลวที่จะกดดันรัฐบาลได้ เช่น การชุมนุมประท้วงอาจไม่เกิดผลแต่อย่างไรต่อนโยบายของรัฐบาลหรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครที่ตนเลือกก็อาจไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสำคัญอยู่ไม่น้อย **ความสำคัญประการแรก**คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการยอมรับในความสามารถของประชาชน เป็นการยอมรับว่าประชาชนสามารถตัดสินใจที่จะกำหนดอนาคตของตนเองได้ การแสดงออกทางการเมืองเพื่อกดดันหรือ

สนับสนุนนโยบายของรัฐหรือรัฐบาลนั้น ย่อมเป็นการกำหนดอนาคตของตนเองด้วย เป็นการยอมรับว่าประชาชนมีความสามารถมากพอที่จะทราบได้ว่ารัฐควรทำอะไรอันเป็นผลต่อการดำรงชีวิตตน

ในประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการยอมรับความเป็นพลเมือง (citizenship) ของประชาชน ความเป็นพลเมืองมีลักษณะที่สำคัญแตกต่างไปจากการเป็นราษฎรธรรมดาหรือการเป็น “ไพร่ฟ้า” (subject) การเป็นไพร่ฟ้านั้นเป็นการยอมรับอำนาจและคำสั่งของผู้ปกครองประเทศเพียงอย่างเดียว ถือว่าประชาชนเป็น “ข้า” คือไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด ไม่มีสิทธิที่จะกำหนดอนาคตของตนหรือกดดันให้ผู้ปกครองตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือประโยชน์ในการดำรงชีวิตของตน แต่ความเป็นพลเมืองนั้นถือว่าการยอมรับว่าประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองและมีสิทธิในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐบาล

ความสำคัญประการที่สาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองช่วยสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) แก่รัฐบาล รัฐบาลจะมีความชอบธรรมมากขึ้นอยู่กับการยอมรับของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ประชาชนยอมรับในรัฐบาลรวมทั้งการตัดสินใจของรัฐบาลด้วย เพราะประชาชนได้มีส่วนในการตัดสินใจนั้นๆ แม้แต่ในกรณีที่มีการตัดสินใจดังกล่าวไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนบางกลุ่มบางพวก การมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้พวกที่ไม่เห็นด้วยมีโอกาสที่จะเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจนั้นได้

ความสำคัญประการที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของอำนาจการเมือง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม กลุ่มผู้ที่ต้องการปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงในตอนแรกมักมีอิทธิพลหรืออำนาจน้อยกว่ากลุ่มที่ควบคุมรัฐบาล ซึ่งเป็นกลุ่มที่รักษาสภาพคงเดิม ดังนั้นกลุ่มที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงมักจะดึงกลุ่มทางสังคมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเข้ามาร่วมกันต่อสู้ (Huntington and Nelson 1982: 4)

ไวเนอร์ (Weiner 1971: 161) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ว่า เป็นการกระทำโดยสมัครใจที่มุ่งต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ และการเลือกสรรผู้นำในทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำแบบชั่วคราวหรือแบบต่อเนื่อง ใช้วิธีการที่ถูกกฎหมายหรือไม่ถูกกฎหมาย มีการจัดองค์การหรือไม่ และไม่ว่าจะบังเกิดผลหรือไม่ก็ตาม จากความหมายดังกล่าวเขาได้จำแนกองค์ประกอบย่อยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้ คือ

- (1) จะต้องมิจิจกรรม เช่น มีการพูดคุย หรือร่วมดำเนินการใด ๆ แต่ไม่รวมถึงการมีทัศนคติหรือความรู้สึก
- (2) จะต้องมิจิจกรรมในลักษณะที่เป็นอาสาสมัคร
- (3) จะต้องมียี่ห้อเลือกหรือทางเลือกที่มากกว่าหนึ่งข้อเสมอ

สคาฟร์ (Scaff 1975: 454-455) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 2 แนวทาง กล่าวคือ แนวทางที่หนึ่งอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะการกระทำเพื่อเป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย ซึ่งจะเน้นในความเกี่ยวพันของอิทธิพลและอำนาจเป็นการแบ่งปันอำนาจทางการเมือง การเมืองในที่นี้จึงเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางอำนาจอันทรงคุณค่า ในขณะที่แนวทางที่สองได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะการปฏิสังสรรค์ ซึ่งเน้นความคิดในฐานะที่บุคคลเป็นสมาชิกของสังคม เป็นผู้ตระหนักตนในฐานะพลเมืองที่จะต้องมีส่วนได้รับความเป็นธรรมและมีแนวทางในการปฏิบัติตนต่อส่วนรวมในฐานะพลเมืองดี การเมืองในแนวทางนี้จึงเป็นชุดของกิจกรรมและความสัมพันธ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของสังคม ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบุคคลกับกลุ่มสังคม และกระตุ้นให้มีการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน แนวคิดที่สองนี้มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทย ซึ่งให้ความหมายของการเมืองไว้ว่า คือ การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นการเมืองเพื่อความสมัครสมานมากกว่าเพื่อการแข่งขันแตกแยก ขัดแย้ง (อนุก เหล่าธรรมทัศน์ 2540: 7) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายนี้สอดคล้องกับแนวคิด “ประชาสังคม”

มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel 1977 อ้างถึงใน ชลลดา แสงมณี 2542: 55) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละคนที่ต้องการมีอิทธิพลหรือสนับสนุนรัฐบาลและการเมือง ไม่เฉพาะแต่กฎเกณฑ์ที่ประชาชนติดตามอยู่ เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อผลิตผลทางการเมือง แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นการสนับสนุนและกระทำอย่างเป็นพิธีด้วย และมีความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจมองได้ทั้งในระดับจุลภาค (Micro - Study) คือ เน้นพฤติกรรมด้านการเมืองของเขาเป็นหน่วยสำหรับการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า ทำไมปัจเจกชนจึงมีส่วนร่วมทางการเมืองและไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง มีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่ออะไร และอย่างไร โดยนักสังคมวิทยาทั้งสองท่านนี้ได้เน้นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับจุลภาคมากกว่ามหภาค ตามทัศนะของท่านทั้งสองนี้บุคคลจะตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมืองหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจอันสืบเนื่องมาจากปัจจัยหรือสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ระบบบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และลักษณะเฉพาะบางประการของแต่ละบุคคล รวมทั้งเชื้อชาติและสังคมการเมืองที่ช่วยสร้างบุคลิกภาพของเขาด้วย ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ระบบหรือสถาบันต่าง ๆ เช่น ระบบสังคม หรือโครงสร้างทางการเมือง และระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น

เวอร์บา นีย์ และ คิม (Verba, Nie and Kim 1978: 46) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประชาชนกระทำโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือภารกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลจะกระทำ นอกจากนี้ทั้งสามคนยังได้แยก

ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic participation) กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบพิธีการหรือเพื่อสนับสนุนรัฐ (ceremonial of support participation) ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบแรกจะเน้นที่การกระทำของประชาชนส่วนใหญ่เพื่อหวังผลและอิทธิพลต่อการดำเนินงานของรัฐบาล ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่สองหมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นการเร้าระดม โดยรัฐเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมของรัฐ ซึ่งอาจไม่ได้เป็นไปตามความสมัครใจ

ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson 1982: 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมที่พลเมืองกระทำเพื่อจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยกำหนดขอบเขตไว้ว่าเป็นการกระทำกิจกรรมทางการเมืองของคนธรรมดา ซึ่งอาจจะมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน และอาจจะเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น นอกจากนั้นยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้มีความชอบธรรมในการตัดสินใจแบ่งสรรสิ่งที่มีคุณค่าซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดในสังคม ทั้งนี้ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจเป็นไปด้วยความสำนึกของตนเองหรือถูกชักจูงให้เข้าร่วมก็ได้

สาลีณี หลีหเจริญกุล (2539: 73-74) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (Political Participation) ว่าหมายถึง การที่บุคคลได้กระทำการใด ๆ อันเป็นการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง ตามวิถีการปกครองระบบประชาธิปไตยที่กำหนดให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารบ้านเมืองในฐานะเจ้าของประเทศ โดยที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้จะครอบคลุมตั้งแต่ระดับของการพูดคุย แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง ไปจนถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ในกระบวนการทางการเมือง ตามความสมัครใจของบุคคล อันได้แก่

1. การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง
2. การเข้าร่วมฟังการอภิปรายทางการเมือง และการหาเสียงของนักการเมือง
3. การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
4. การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
5. การช่วยนักการเมืองหรือพรรคการเมืองหาเสียง
6. การให้การสนับสนุนนักการเมือง หรือพรรคการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ
7. การร่วมรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง
8. การร่วมรณรงค์ต่อต้านการซื้อเสียง ฯลฯ

จันทนา สุทธิจารี (2544) ได้ให้ความหมาย “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้

กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจแบ่งออกได้เป็นหลายรูปแบบ ถ้าจะแบ่งออกตามประเภทของกิจกรรมอาจแบ่งรูปแบบหรือชนิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งซึ่งรวมถึงการ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและการช่วยเหลือผู้สมัครหรือพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
2. การแสดงออกทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ อันได้แก่ การแสดงออกเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองทั้งการพูด การเขียน การพิมพ์โฆษณา การชุมนุมทั้งเป็นการสนับสนุนและประท้วงหน่วยงานของรัฐหรือรัฐบาล
3. การวิ่งเต้นทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือของสาธารณะ (lobbying) การวิ่งเต้นเช่นนี้มีที่มาจาก การวิ่งเต้นของกลุ่มผลประโยชน์ในสหรัฐอเมริกาที่มีจุดประสงค์เพื่อให้รัฐสภาออกกฎหมายปกป้องผลประโยชน์ของตน จึงเป็นที่มาของคำว่า “lobby” คำศัพท์นี้แปลว่าห้องโถง แต่กลายมาเป็นศัพท์ทางรัฐศาสตร์แปลว่าวิ่งเต้น เนื่องจากผู้ที่วิ่งเต้นเช่นนั้นจะไปดักพบสมาชิกรัฐสภาสหรัฐในห้องโถงรัฐสภา ต่อมาคำนี้จึงใช้กันแพร่หลายในประเทศอื่น ๆ รวมทั้งการวิ่งเต้นกับรัฐบาลด้วย
4. การวิ่งเต้นเพื่อประโยชน์ส่วนตัว เป็นการวิ่งเต้นที่แตกต่างไปจากในข้อ 3 การวิ่งเต้นในข้อนี้เป็นการวิ่งเต้นกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์เป็นการได้ประโยชน์ส่วนตัวไม่ใช่ประโยชน์ของกลุ่มหรือของสาธารณะ และอาจมีการให้สินบนหรือการตอบแทนในรูปแบบอื่น ๆ
5. การใช้ความรุนแรงทางการเมือง (political violence) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกแบบหนึ่ง การใช้ความรุนแรงเช่นนี้ มีตั้งแต่ที่มีขอบเขตแคบ ๆ เช่น การจลาจล การลอบวางระเบิด การลอบสังหารผู้นำทางการเมือง ไปจนถึงการยึดอำนาจโดยทหาร และการปฏิวัติ

จากรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้างต้นเราอาจนำเอาชนิดหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเหล่านั้นมาแบ่งหมวดหมู่ใหม่ได้ดังนี้ (สุจิต บุญบงการ 2546: 202)

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบสมัครใจ (*voluntary participation*) กับการมีส่วนร่วมแบบระดม (*mobilized participation*)

การมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างเสรีปราศจากการบังคับ การเกณฑ์หรือการจ้างวาน และยังหมายความถึงการไม่เข้าร่วมอย่างสมัครใจด้วย การมีส่วนร่วมแบบนี้รวมไปถึงการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยรณรงค์หาเสียง หรือแม้แต่การชุมนุมประท้วง ถ้าผู้เข้าร่วมได้เข้าด้วยความสมัครใจ แต่ถ้าผู้เข้าร่วมถูกบังคับหรือถูกเกณฑ์หรือระดมมาให้เข้าร่วม การมีส่วนร่วมข้างต้นจะเป็นแบบระดม อย่างไรก็ตามทางปฏิบัติก็มีการคาบเกี่ยวกันอยู่มาก ระหว่างการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจกับแบบระดม เช่น การไปลงคะแนนเสียงหรือการชุมนุมประท้วง แม้ผู้เข้าร่วมจะเข้าด้วยความสมัครใจแต่อาจมีระดับของการถูกระดมชักจูงหรือกะเกณฑ์อยู่พอสมควร

2. การแบ่งอีกแบบหนึ่งเป็นการแบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น แบบที่ถูกกฎหมายและที่ผิดกฎหมาย

ที่ถูกกฎหมายมักเป็นการไปลงคะแนนเสียงและการวิ่งเต้นแบบ lobbying แต่ที่ผิดกฎหมายมักเป็นแบบที่ใช้ความรุนแรง เช่น การก่อจลาจล แต่อาจมีส่วนร่วมบางอย่างที่มีการคาบเกี่ยวระหว่างถูกกฎหมายกับผิดกฎหมาย เช่น การชุมนุมประท้วง ซึ่งในหลายประเทศถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย แต่การชุมนุมประท้วงอาจลุกลามไปถึงการทำ ความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือเข้าไปยึดครองสถานที่สาธารณะ ซึ่งเป็นการผิดกฎหมาย การแบ่งเช่นนี้ไม่ได้รับความนิยมเนื่องจากทำให้เกิดความลำเอียงว่า การมีส่วนร่วมที่ผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง แต่ในทางปฏิบัติการมีส่วนร่วมที่ผิดกฎหมายนั้นอาจมีความจำเป็น นอกจากนั้นประเทศต่าง ๆ อาจกำหนดไว้ไม่เหมือนกันว่า การมีส่วนร่วมแบบใดผิดกฎหมายแบบใดถูกกฎหมาย

3. การมีส่วนร่วมแบบสันติกับแบบการใช้ความรุนแรง

การมีส่วนร่วมแบบสันติ เช่น การเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การชุมนุมโดยสงบ กับแบบการใช้ความรุนแรง เช่น การจลาจล การก่อการร้าย การใช้กำลังในการเรียกร้อง เป็นต้น การแบ่งเช่นนี้มีปัญหา คือ อาจมีการคาบเกี่ยวกันระหว่างการมีส่วนร่วมแบบสันติกับการมีส่วนร่วมแบบใช้ความรุนแรง เช่น การชุมนุมเริ่มด้วยความสงบแต่อาจกลายเป็นความรุนแรงได้

4. การมีส่วนร่วมแบบปกติ (conventional participation) กับการมีส่วนร่วมแบบไม่ปกติ (unconventional participation)

การมีส่วนร่วมแบบปกติเป็นการมีส่วนร่วมซึ่งใช้ช่องทางทางสถาบันธรรมาของรัฐบาลหรือของระบบการเมือง เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ส่วนการมีส่วนร่วมแบบไม่ปกติเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามปกติ ซึ่งไม่ยอมใช้ช่องทางสถาบันของรัฐ ดังนั้นในทางปฏิบัติเป็นการมีส่วนร่วมที่มีความเครียดหรือกดดันสูงและมักเป็นการต่อต้านรัฐหรือรัฐบาล

โปรเมจ (Bromage 1950 อ้างถึงใน ชลลดา แสงมณี 2542: 56) ได้แบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามี 3 ลักษณะ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การใช้วิธีบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งได้แก่ การแสดงความคิดเห็นโดยตรงหรือทางจดหมาย โทรศัพท์ โทรเลข ฯลฯ และการเดินขบวนหรือการก่อจลาจล
3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ ได้แก่ การใช้สิทธิที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น การริเริ่มกฎหมาย การแสดงประชามติ การประชาพิจารณ์และการเพิกถอนออกจากตำแหน่ง

มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel 1965: 12-19) กับผลงานของ มิลเบรธ (Milbrath 1971: 12-16 อ้างถึงใน ชลลดา แสงมณี 2542) ซึ่งได้ทำการศึกษาผลงานต่างๆ ที่ได้มีการเขียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และได้จัดแยกประเภทหรือรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไว้ 6 รูปแบบ คือ

1. การออกเสียงเลือกตั้ง (Voting)

เป็นรูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกออกได้จากกิจกรรมการหาเสียง และกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง แต่อาจรวมได้กับกิจกรรมเพื่อแสดงออกซึ่งความรักชาติอื่น (patriot acts) เช่น การเสียดาย การเคารพกฎหมายเป็นต้น ซึ่งกล่าวได้ว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นการแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองและการกระทำตามความต้องการของตนเองของประชาชน เนื่องจากเป็นกลไกที่สามารถกำหนดความเป็นไปของรัฐบาลหรือการปกครองได้โดยทันทีทันใด กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป การลงคะแนนเสียงไม่จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารและแรงจูงใจมากเหมือนกิจกรรมทางการเมืองอื่น

2. การเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign workers)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง ทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง ขอบเขตของกิจกรรมดังกล่าวได้แก่ การมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนให้ไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียงหรือชักชวนให้ไปลงคะแนนแก่บุคคลผู้สมัครที่ตนเองชื่นชอบ การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การลงสมัครรับเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ ซึ่งจากการศึกษาของ มิลเบรธ (Milbrath) พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีน้อยมาก ในสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ

ละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง พวกที่เข้าร่วมในกิจกรรมประเภทนี้จัดอยู่ในลักษณะ “พวกนักสู้” (Gladiators) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมึบตบตาเป็นเพียง “ผู้เฝ้าดู” (Spectators) คอยตัดสินใจว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

3. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้ ได้แก่ การร่วมกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาสังคม การทำงานร่วมกับกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสังคมและติดต่อกับทางราชการ ในเรื่องปัญหาสังคม “ผู้มีบทบาทในชุมชน” มีลักษณะคล้ายกับ “เจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียง” ในหลาย ๆ ด้าน เนื่องจากผู้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองประเภทนี้เป็นผู้มีความกระตือรือร้นสูงและมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูงเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามผู้มีบทบาทในชุมชนก็มีส่วนที่แตกต่างจากเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องในพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

4. การติดต่อกับทางราชการ (Contacting Officials)

เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการเพื่อขอรับสวัสดิการทางสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบนี้นับได้ว่าเกือบไม่ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในความหมายที่แท้จริง

5. การเป็นผู้ประท้วง (Protesters)

คือ การเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือการก่อจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่างซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเป็นไปอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนถ้ารัฐบาลกระทำในสิ่งที่ผิดศีลธรรม การให้ความสนใจใส่กับการชุมนุมประท้วง การเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และการปฏิเสธการยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

6. การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง (Communicators)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะ “ผู้สื่อสารทางการเมือง” ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การส่งจดหมายแสดงการสนับสนุนผู้นำเมื่อเขาทำในสิ่งที่ดีและถูกต้อง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชนที่อาศัยอยู่ การให้ความสนใจกับทางราชการและการเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าวนี้มักเป็นพวกที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก ผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง

แซมมวล ฮันติงตัน และเนลสัน โพลสบี (Samuel Huntington and Nelson Polesby 1976 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหนู 2543: 79) ในบทความเรื่อง “No Easy Choice” ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 5 แบบ โดยพิจารณาครอบคลุมไปถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผิดกฎหมายด้วย โดยประกอบด้วย

1. *กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity)* เป็นกิจกรรมการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งทุกรูปแบบ

2. *การล็อบบี้ (Lobby)* คือ การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายโดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

3. *กิจกรรมองค์กร (Organizational Activity)* เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

4. *การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Contacting)* คือ การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นการส่วนตัว โดยจุดมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวหรือหมู่คณะของตนเอง

5. *การใช้ความรุนแรง (Violence)* หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนบางคนหรือบางกลุ่มพยายามที่จะสร้างขึ้นให้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมดังกล่าวอาจจะดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำการเมือง เช่น การลอบสังหารผู้นำการเมืองและการทำรัฐประหารเป็นต้น หรืออาจจะมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง เช่น การปฏิวัติ เป็นต้น

รูส และ อัลคอฟ (Rusth and Althoff 1971: 75-76) ได้จัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็นระดับต่าง ๆ 10 ระดับ ตามความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไล่ระดับจากสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ คือ

ระดับ 1 การเข้าร่วมในรูปของการดำรงตำแหน่งทางด้านการบริหารหรือการเมือง

ระดับ 2 การเข้าร่วมโดยการเสาะแสวงหาตำแหน่งด้านบริหารหรือการเมือง

ระดับ 3 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกที่กระฉับกระเฉง (active membership) ขององค์การทางการเมือง (political organization)

ระดับ 4 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกเฉย ๆ (passive membership) ขององค์การทางการเมือง

ระดับ 5 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์กรทางการเมืองหรือองค์กรที่คล้ายคลึงกับองค์กรทางการเมือง (passive membership within quasi-political organization)

ระดับ 6 การเข้าร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกเฉย ๆ ขององค์กรที่คล้ายคลึงกับองค์กรทางการเมือง (passive membership within quasi-political organization)

ระดับ 7 การเข้าร่วมในรูปของการชุมนุมในที่สาธารณะหรือการชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือการเข้าร่วมเดินขบวนต่าง ๆ (demonstration)

ระดับ 8 การเข้าร่วมในรูปของการอภิปรายถกเถียงข้อปัญหาทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ (informal political discussion)

ระดับ 9 การเข้าร่วมในรูปของการให้ความสนใจทั่ว ๆ ไปต่อเรื่องราวทางการเมือง

ระดับ 10 การเข้าร่วมในรูปของการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (voting)

ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยมักจะทำการศึกษากันในบริบทของการออกเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นไปในเรื่องของ การพิจารณาแบบแผนหรือพฤติกรรม การไปออกเสียงเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งนักรัฐศาสตร์ได้ขยายความสนใจไปถึงความพยายามศึกษาลักษณะปัจจัยทางสังคม-จิตวิทยา ที่เป็นปฐมเหตุแห่งบุคลิกภาพและความเชื่อ ตลอดจนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองหรือไม่อย่างไร ตลอดจนถึงการศึกษาในเชิงกลุ่ม ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวเรียกร้องต่อระบบการเมือง แต่กระนั้นก็มีการยึดเอาผลหรือตัวเลขการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนแต่เพียงประการเดียว เพื่อนำมาเป็นดัชนีชี้วัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือคาดการณ์ระดับของการพัฒนาทางการเมืองของสังคมนั้น ดูจะเป็นสิ่งที่คับแคบและตื้นเขินอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จากหลายบริบทดังผลงานของนักวิชาการที่กล่าวถึงไปแล้วนั้น ทั้งการศึกษาเกี่ยวกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลดังกล่าวมักจะเป็นผลงานการศึกษาเชิงพฤติกรรม การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่หลากหลาย สังกัปแตกต่างกันไปตามแต่ความพยายามของนักรัฐศาสตร์หรือนักวิชาการสายสังคมศาสตร์ที่จะค้นหาคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผลต่อพฤติกรรมเช่นว่านี้ งานการศึกษาเหล่านี้ยังประโยชน์ไม่น้อยในแง่ที่นอกจากจะสามารถชี้ให้เห็นถึงภาพกว้าง ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโยงหรือในลักษณะความสัมพันธ์แบบเงื่อนไขเชิงสาเหตุ-ผลลัพธ์ (cause-result condition) กับอุดมการณ์ทางการเมือง เจตคติทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ตลอดจนการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งอาจจะเน้นในมิติของการศึกษาการขาดการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือการศึกษาเกี่ยวกับการขาดความเกี่ยวข้องพันทางการเมือง (Political Involvement) ดังตัวอย่างการศึกษาการไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองของ มิลเบรธ (Milbrath) ซึ่งพบว่า การไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของบุคคลเป็นเรื่องที่มีนัยยะเกี่ยวข้องกับ การขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นีย์ และ เวอร์บา (Nie and Verba 1975: 9-12 อ้างถึงใน www.gspa-sk-buu.net/theory/49.pdf) ได้เขียนบทความเรื่อง “Political Participation” ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะพิจารณาเฉพาะการกระทำหรือกิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ที่กล่าวถึงเช่นนี้ย่อมเป็นไป แล้วแต่นักวิชาการแต่ละท่านจะเห็นไปในทางใด นีย์ และ เวอร์บา (Nie and Verba) ได้แบ่งกิจการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบประกอบด้วย

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเสมอในระบอบประชาธิปไตยและมีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองสูงมาก เนื่องจากการเลือกตั้งนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความนิยมสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนของประชาชนหรือเป็นแรงกดดันที่ประชาชนแสดงออกให้รัฐบาล/ผู้นำทางการเมืองเห็นว่าจำเป็นต้องปรับนโยบายหรือการดำเนินงานบางประการ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนต่อไป อย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงของบุคคลอาจจะมิได้เป็นไปโดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โดยอาจจะเป็นไปเพื่อตอบแทนความสัมพันธ์เชิงการอุปถัมภ์กัน หรือเป็นการตัดสินใจตามกระแสของสังคมหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิดการตัดสินใจของคนก็ได้ ฉะนั้นเรายังยอมรับว่าการเลือกตั้งเป็นวิถีทางการเมืองอันหนึ่งที่น่าไปสู่การเป็นตัวแทนของประชาชน (popular agency)

2. การรณรงค์หาเสียง

เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนสามารถแสดงอิทธิพลต่อผู้นำ โดยการกำหนดคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรายใดรายหนึ่งได้ก่อนเป็นการล่วงหน้า

3. การติดต่อขั้นต้นของประชาชน

เป็นการติดต่อเผชิญหน้ากันของบุคคลที่มีต่อหน่วยงานรัฐบาลด้วยตนเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับเวลา เป้าหมาย รวมทั้งเนื้อหาสาระในการเข้ามีส่วนร่วมด้วยตัวของเขาเอง จึงสามารถคาดหวังในผลประโยชน์ได้มาก แต่นับว่ามีอิทธิพลต่อรัฐบาลเพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของคนจำนวนน้อย กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการเพื่อให้แก้ไข ปัญหาความเดือดร้อน

4. การรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมบางอย่างขององค์กรหรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองและสังคม

เป็นกิจกรรมที่บุคคลร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจกระทำกิจกรรมภายในองค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ การมีส่วนร่วมแบบนี้ถือว่าส่งอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วม

กล่าวโดยสรุป เราจะเห็นได้ว่า สิ่งที่ดีกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากทัศนะของนัย และ เวอร์บา (Nie and Verba) กับทัศนะตามที่ปรากฏในนิยามความหมายของคำดังกล่าวข้างต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรม การกระทำหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนหรือกลุ่มคน
2. การกระทำ กิจกรรมหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น เป็นไปเพื่อสร้างแรงกดดันหรือส่งอิทธิพลหรือผลกระทบต่อรัฐบาล ผู้นำรัฐบาลหรือผู้ใช้อำนาจทางการเมืองในอันที่จะให้ได้มาซึ่งผลผลิต เช่น การกำหนดนโยบาย มาตรการแนวทางของภาครัฐ เป็นต้น จากระบบการเมืองที่สอดคล้องกับความต้องการของคนหรือกลุ่มคนนั้น แต่ในมิติหนึ่ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจกำหนดหรือเกิดขึ้น โดยรัฐหรือฝ่ายผู้ใช้อำนาจทางการเมืองในลักษณะของการบังคับ การปลุกกระดม (Mobilized Political Participation) หรือการชี้นำจากรัฐ เพื่อให้ประชาชนกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ก็ได้

3. การกระทำ กิจกรรมหรือความเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้น อาจจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าการมีส่วนร่วมในทางการเมือง ควรเป็นการมีส่วนร่วมที่ไม่ละเมิดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย หรือไม่ละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามที่กล่าวเช่นนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการเข้าร่วมประท้วง โครงการพัฒนาของรัฐที่มีปรากฏให้เห็นทั่วไปจะนับว่าเป็นกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมือง (political movement) ที่สมควรจะเป็นก็ต่อเมื่อเป็นการประท้วงด้วยบรรยากาศที่เป็นสมานฉันท์ ปราศจากการใช้ความรุนแรงเป็นกลไกเพื่อบรรลุความสำเร็จ ซึ่งเป็นเครื่องวัดระดับของการพัฒนาทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Democratic Participation) เป็นรูปแบบหนึ่งที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการสมัครใจ ปราศจากการบังคับปลุกกระดม (Mobilized Political Participation) หรือการชี้นำจากรัฐ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำของมวลชนระดับล่าง เพื่อหวังผลที่จะให้มีอิทธิพลต่อการกระทำของรัฐบาล ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามความหมายของ ไวเนอร์ (Weiner) นั่นเอง

ส่วนการมีส่วนร่วมแบบเป็นพิธีหรือเพื่อสนับสนุนรัฐบาล (Ceremonial or Support Participation) นั้น เป็นการกระทำที่ประชาชนเข้าร่วมสนับสนุนรัฐบาล เช่น การปลุกระดมนักเรียน นักศึกษาและประชาชนให้ร่วมชุมนุมสนับสนุนรัฐบาลกรณีการเรียกร้องดินแดนสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือกรณีการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในสมัยรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ซึ่งรวมไปถึงการที่รัฐบาลเร่งระดมกำลังความร่วมมือในการพัฒนาประเทศตามโครงการของรัฐ เช่น อาสาสมัครเยาวชนเพื่อพัฒนาชนบท เป็นต้น

จันทนา สุทธิจาริ (2545: 412-414) เสนอความเห็นไว้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีอยู่หลากหลายรูปแบบและมีวิธีการแตกต่างกันไปในแต่ละระบบการเมือง และบริบทของสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ซึ่งอาจแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ 2 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบที่มีกฎหมายรองรับให้กระทำได้ หรือต้องกระทำโดยวิธีการที่สำคัญและยอมรับใช้ปฏิบัติทั่วไปในระบอบประชาธิปไตย มีดังนี้

1.1 การเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุด ในทางวิจัยนั้นสามารถวัดระดับ ประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอน ชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่นๆ

1.2 การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การอภิปราย การเขียนในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองประการนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นช่องทางทางการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อวิจารณ์ที่วางตั้งการทำงานของรัฐบาลจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการทำงานของรัฐบาล ให้มีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

1.3 การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลตามอุดมการณ์ของพรรคการเมือง ส่วนประชาชนที่เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ในช่วงที่มีการเลือกตั้งก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมด้วยการณรงค์หาเสียงช่วยพรรคการเมืองได้

1.4 การรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การที่กลุ่มคนมารวมกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ อาจจะเนื่องด้วยมีอาชีพเดียวกันมีผลประโยชน์สอดคล้องกัน หรือมีความมุ่งหมายอย่าง

ใดอย่างหนึ่งต้องตรงกัน และเป็นการใช้พลังของกลุ่มแสดงอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในอันที่จะปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

2.1 การเดินขบวนหรือการชุมนุมประท้วง ซึ่งอาจจะเป็นการต่อต้าน คัดค้าน นโยบายการกระทำของรัฐหรืออาจเป็นการสนับสนุนนโยบายหรือโครงการของรัฐก็ได้

2.2 การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่น การนัดหยุดงาน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาล ซึ่งเป็นวิธีการแสดงออกของประชาชนที่เป็นการไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐ หรือการปฏิบัติที่ละเมิดต่อกฎหมาย โดยอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นเหตุ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคมและเสถียรภาพทางการเมืองได้

ในสังคมที่ใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ย่อมไม่อาจขาดเสียได้ซึ่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน อันเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญ ซึ่งแสดงถึงความ เป็นประชาธิปไตยของสังคมหนึ่งสังคมใด โดยเกี่ยวเนื่องกับการใช้อำนาจของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ ในการแสดงออกซึ่งเจตจำนงทางการเมืองต่อรัฐบาลและกลไกอื่นที่ใช้อำนาจธิปไตยแทนประชาชนตามหลักการและอุดมการณ์ของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ในทางหนึ่งประชาธิปไตยจะไม่สามารถเข้มแข็งหรือปฏิบัติการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเต็มที่ได้เลย หากขาดเสียซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ไม่ว่าจะในรูปของการสนับสนุนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือในเชิงการคัดค้าน กระบวนการทางการเมือง การควบคุมการใช้อำนาจของระบบการเมืองในระดับใด

ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการตะวันตกได้ให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ทั้งการศึกษาจากภายในสังคมเดียวกันและการศึกษาจากสังคมที่แตกต่างกัน เหตุผลที่มีผู้ให้ความสนใจต่อการศึกษากิจกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาทางการเมืองและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

จากผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลายท่านพบว่า ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า (higher socio-economic status) จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวคือ ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมยิ่งสูงจะยิ่งมีบทบาทในการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองเพิ่มขึ้น และจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่ำกว่า อาทิผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมกับพรรคการเมือง เข้าร่วมองค์กรทางการเมืองและอื่น ๆ สูงกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า เงื่อนไขตามข้อค้นพบนี้อาจจะมีข้อยกเว้นบ้างแต่ส่วนใหญ่จะแสดงความสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบด้วยว่าบุคคลที่มีความกระตือรือร้นในกิจกรรมของชุมชน มีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมของชุมชนและกิจกรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ของส่วนร่วมเหมือนกัน

เงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ บุคคลจะให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อความต้องการพื้นฐานของตน (basic physical needs) อาทิเช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรคและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้ความต้องการพื้นฐานของตนได้รับการตอบสนอง มิฉะนั้นประชาชนที่ยังขาดแคลนเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานจะไม่สนใจเข้าร่วมทางการเมือง

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นักวิชาการค้นพบก็คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีคุณลักษณะของการสะสม (accumulation) กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความเกี่ยวพันหรือมีกิจกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง จะทำให้บุคคลนั้นมีความเกี่ยวพันกันกับกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆด้วย แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะเป็นลำดับขั้น (hierarchy) จากน้อยไปหามาก คือ เริ่มจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง

จากการศึกษาของ มิลเบรธ (Milbrath) พบว่า เรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปสมาชิกในสังคมจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่สนใจการเมืองแต่อย่างใด (apathetic) กับกลุ่มที่สนใจการเมืองทางการเมือง โดยกลุ่มที่สนใจการเมืองอาจจำแนกได้เป็น 3 พวก คือ พวกแรก เป็นกลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมือง (spectators) พวกที่สอง เป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มที่สนใจติดตามทางการเมืองและกลุ่มที่ต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง (transitional activists) พวกที่สาม คือ กลุ่มที่ต้องการเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง (gladiators) อย่างไรก็ตามลักษณะเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นที่แต่ละบุคคลได้รับ

บทบาทของผู้ที่สนใจทางการเมืองจะเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปผู้ที่สนใจอาจเปลี่ยนไปเป็นผู้ไม่สนใจ และผู้ที่ไม่สนใจอาจเปลี่ยนเป็นผู้ที่สนใจทางการเมืองก็ได้ หรือในกลุ่มผู้สนใจเองก็อาจเปลี่ยนแปลงจากผู้ที่สนใจจะเข้าไปต่อสู้ทางการเมืองมาเป็นเพียงแต่ผู้สนใจติดตามทางการเมืองเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง

อาจต้องใช้ปัจจัยผลักดันจากภายนอกมาก อาทิเช่น การได้รับการสนับสนุนการเงินจากเพื่อนหรือตนเองมีความรู้สึกรุนแรงต่อประเด็นทางการเมืองที่ต้องการจะผลักดัน จึงทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง และเมื่อตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองแล้ว จะทำให้บุคคลต้องขยายบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนออกไปอย่างกว้างขวาง

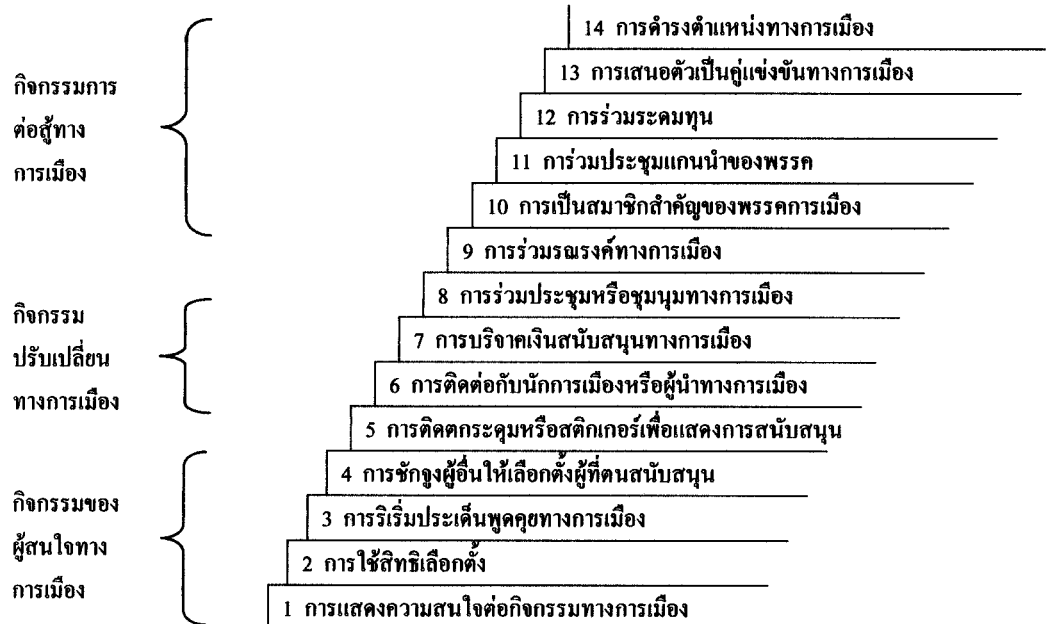
ผลจากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการศึกษาวិจัยต่าง ๆ มิลเบรธ (Milbrath) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย ฐานคติ (assumption) สำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับกระทำอื่น ๆ ทางการเมืองด้วย

ประการที่สอง ความเกี่ยวพันทางการเมือง (political involvement) มีลักษณะเป็นลำดับชั้น (hierarchy) กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกัน มีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองในลำดับสูง จะครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองในลำดับที่ต่ำกว่าด้วย

จากฐานคติ (assumption) ดังกล่าว มิลเบรธ (Milbrath) ได้นำเสนอกรอบความคิดว่าด้วยลำดับชั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง (The Hierarchy of Political Involvement) ซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเริ่มต้นจากลำดับต่ำสุด คือ การไม่สนใจทางการเมืองไปสู่การสนใจทางการเมือง และในส่วนของ การสนใจทางการเมืองจะแบ่งเป็นลำดับชั้นจากต่ำสุด ไปสู่สูงสุด ดังแผนภาพที่แสดงต่อไปนี้

ลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมือง



แผนภาพ แสดงลำดับขั้นของความเกี่ยวพันหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากลำดับขั้นของการเกี่ยวพัน หรือลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว มิลเบรธ (Milbrath) พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงจากผู้ไม่สนใจทางการเมือง ไปสู่ผู้ที่สนใจทางการเมือง และในส่วนของผู้ที่สนใจทางการเมืองนั้นบุคคลจะมีพฤติกรรมเกี่ยวพันทางการเมืองจากลำดับต่ำ ไปสู่ลำดับสูง อย่างไรก็ตาม การแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลอาจจะแตกต่างกันไปตามเวลาและสถานการณ์ หรือแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แต่จะไม่แตกต่างกันเกินกว่าหนึ่งหรือสองลำดับขั้นนั้น

ในสังคมอเมริกัน กลุ่มผู้ไม่สนใจทางการเมืองอาจไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองในลำดับเลข ส่วนผู้ที่สนใจติดตามทางการเมืองจะให้ความสนใจกิจกรรมทางการเมืองในลำดับต้น ๆ 5 ลำดับแรก คือ การหาข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การพูดคุยทางการเมือง การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน และการแสดงความพอใจต่อพรรคการเมืองด้วยการติดกระดุมหรือสติกเกอร์เป็นการสนับสนุน สำหรับผู้ที่เข้าไปมีบทบาททางการเมืองในลำดับที่สูงกว่านั้นจะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งนอกจากจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ยังสนใจเข้าร่วมรณรงค์ ร่วมระดมทุน และร่วมแข่งขันทางการเมืองด้วย

สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่ง (transition) อาทิเช่น จากกลุ่มผู้ไม่สนใจ ไปสู่กลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมือง ผู้ที่มีพฤติกรรม

เปลี่ยนแปลงจะพยายามแสวงหาข้อมูลข่าวสารทางการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเอง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองและคู่แข่งชั้นทางการเมือง ในทำนองเดียวกันบุคคลที่เลือกจะสนับสนุนพรรคใดมากกว่าการให้ความสนใจเฉย ๆ มักจะติดต่อกับนักการเมืองเข้าร่วมประชุม ร่วมบริจาคเงิน ซึ่งถือเป็นช่วงแรกของการปรับเปลี่ยนที่สำคัญก่อนจะไปร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง จากลำดับขั้นของความเกี่ยวพันทางการเมืองดังได้กล่าวมาแล้ว อาจพิจารณาคุณลักษณะของการกระทำทางการเมืองจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ดังนี้

การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง

การที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (political stimuli) จากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควร จนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอุทิศความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ แม้ว่าโดยทั่วไปปัจจัยกระตุ้น (stimuli) จะถูกส่งผ่านทางสื่อต่าง ๆ มากมาย แต่บางคนอาจจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยหรือไม่ให้ความสนใจเลย การที่บุคคลจะตอบสนองต่อปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะบุคคล โดยทั่วไปการที่บุคคลได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองยิ่งมาก จะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

การใช้สิทธิเลือกตั้ง

โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งชั้นทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือขอฉันทานุมัติจากประชาชนให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมือง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าสำคัญมาก

โดยทั่วไปการใช้สิทธิเลือกตั้งประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ *ประการแรก* การตัดสินใจว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ *ประการที่สอง* การตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคใดหรือบุคคลใด ซึ่งเงื่อนไขทั้ง 2 ประการขึ้นอยู่กับกระบวนการหล่อหลอมทางการเมืองของแต่ละบุคคลและปัจจัย

กระตุ้นทางการเมืองจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ โดยทั่วไปบุคคลจะรู้ล่วงหน้าว่าจะมีการเลือกตั้งเมื่อใด ดังนั้น บุคคลจึงมีโอกาสเตรียมการตัดสินใจได้ล่วงหน้า

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยนั้นมีลักษณะกว้าง ๆ ที่มักเข้าใจกันทั่วไปก็คือ การที่ประชาชนจะต้องหรือควรมีความตื่นตัวในการไปลงคะแนนเสียงเป็นจำนวนมาก หากไม่ไปลงคะแนนเสียงประชาธิปไตยย่อมดำเนินไปด้วยความยากลำบาก การไปลงคะแนนเสียงจะต้องเป็นไปด้วยความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่เพราะถูกจ้างวาน การซื้อเสียง หรือ ไปลงคะแนนเสียงด้วยความตื่นตัวทางการเมือง ผู้ลงคะแนนเสียงควรศึกษาถึงความสำคัญของการเลือกตั้งว่าเป็นอย่างไร มีความรู้ความเข้าใจในตัวผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัครและพรรคที่สังกัดพอสมควร

ประเด็นที่สำคัญ คือ ทำอย่างไรให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและด้วยความสมัครใจ เป็นตัวของตัวเอง วิธีการให้ประชาชนไปลงคะแนนมาก คือ ต้องทำให้การเลือกตั้งมีความหมายต่อประชาชนอย่างแท้จริง ในส่วนที่เป็นการเลือกตั้งระดับชาติ การเลือกตั้งหมายถึง การเลือกรัฐบาลเข้ามาปกครอง จะต้องพยายามให้การเลือกตั้งเป็นการเลือกรัฐบาล จะแสดงว่าเป็นการแข่งขันระหว่างพรรครัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้านในระบบการเมืองปัจจุบัน สถาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง มีส่วนสำคัญในการจัดตั้งรัฐบาล แต่ยังเป็นรัฐบาลที่ผสมกันหลายพรรค พรรครัฐบาลเหล่านี้เวลาหาเสียงเลือกตั้งต่างก็แยกกันหาเสียง ไม่มีความแน่นอนว่าจะได้กลับเข้ามาเป็นพรรคร่วมรัฐบาลอีก การจับคู่รวมเป็นรัฐบาล ไม่มีแบบแผนตายตัวอาจเปลี่ยนแปลงก็ได้ถ้าพรรคร่วมรัฐบาลพยายามเกาะกลุ่มให้แน่น และหาเสียงร่วมกันในการเลือกตั้งจะทำให้มีระบบพรรคที่เข้มแข็งและจะทำให้การเลือกตั้งมีความหมายขึ้นด้วย คือ เป็นการแข่งขันระหว่างรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้าน

วิธีการกระตุ้นให้ประชาชนมาลงคะแนนเสียงมากขึ้น คือ ให้ประชาชนมีความคุ้นเคยกับการเลือกตั้ง ให้ประชาชนเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นชีวิตทางการเมืองที่ขาดเสียไม่ได้ พยายามสร้างให้การไปลงคะแนนเสียงเป็นนิสัยของประชาชน เมื่อถึงเวลาเลือกตั้งประชาชนก็จะไปเลือกตั้ง การสร้างให้เป็นนิสัยต้องจัดให้มีการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ถ้าการเลือกตั้งนาน ๆ ครั้ง เป็นการลำบากที่จะให้ประชาชนมีความเคยชินกับการเลือกตั้ง

ในกรณีประเทศไทย รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ได้กำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่อันมีผลบังคับให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนต้องไปลงคะแนนเสียง เพราะคะแนนเสียงเลือกตั้งมีความสำคัญมาก ที่สำคัญคือ การบังคับตามรัฐธรรมนูญอาจไม่มีผลให้ทุกคนที่มีสิทธิยอมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จึงต้องมีวิธีการต่าง ๆ กระตุ้นผู้มีสิทธิไปลงคะแนนเสียงและจะต้องไปลงคะแนนเสียงอย่างมีความหมายและตั้งใจ ไม่ใช่เพื่อไม่ให้มีความผิดเท่านั้น นอกจากนี้ ยังควรมีมาตรการสนับสนุนอื่นเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้น ทั้งที่เป็นมาตรการระยะยาวและระยะสั้น

เพื่อที่จะยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น กรณีที่มีการเลือกตั้งให้ใช้ระบบผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงมาลงทะเบียนก่อนเลือกตั้ง ผู้ที่ลงทะเบียนแล้วเท่านั้นจึงจะมีสิทธิลงคะแนนเสียง ผู้ที่ลงทะเบียนจึงเป็นผู้ที่สนใจในการลงคะแนนและมักมาลงคะแนนเมื่อการเลือกตั้ง วิธีการนี้อาจมีปัญหามาจากประชาชนที่อาจไม่ชอบมาลงทะเบียนจะเป็นผลให้มีคนมาลงคะแนนเสียงน้อยลง และการออกกฎหมายบังคับให้ทุกคนไปลงคะแนนเสียง วิธีการเช่นนี้เป็นการบังคับให้ไปลงคะแนน เป็นการเปลี่ยนสิทธิการลงคะแนนเป็นหน้าที่ซึ่งอาจไม่เหมาะสมได้ และการมอบอภิสิทธิ์บางอย่างให้กับผู้ลงคะแนนคือการลดภาษีเงินได้ให้กับผู้มาลงคะแนนเสียง วิธีการนี้อาจทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงที่มีรายได้ไม่มากพอต้องเสียภาษีเงินได้อยู่แล้ว และการตัดสินใจโดยรัฐให้มาลงคะแนน

การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง

โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตน ดังนั้นบุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างใดจากระบบการเมืองก็จะไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนอย่างไรจะให้ความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นระดับความสนใจเกี่ยวกับการริเริ่มพูดคุยทางการเมืองจึงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล บางคนไม่สนใจ บางคนสนใจมาก บางคนเป็นผู้นำในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง และผู้ที่เป็ผู้นำในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงมากกว่าผู้ที่เป็นเพียงผู้รับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น

การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน

การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนเองสนับสนุน นับเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งของผู้ที่สนใจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมือง ลักษณะของการแสดงออกเช่นนี้มีลักษณะคล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ของผู้แข่งขันทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงการผูกพันทางการเมืองที่ชัดเจนมากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพูดคุยทางการเมือง ทั้งนี้เพราะได้แสดงความคิดเห็นด้วย และเชื่อว่าผู้ที่ตนสนับสนุนจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดี สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การติดกระดุมหรือสติ๊กเกอร์

เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้ความสนใจสนับสนุนพรรคการเมืองใดหรือคู่แข่งทางการเมืองคนใด ทั้งนี้เพราะการติดกระดุมที่เป็นสัญลักษณ์ของพรรคหรือของ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ปกเลื้อย ย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุนอย่างชัดเจน หรือการติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์ย่อมเป็นการแสดงเจตนาของเจ้าของรถยนต์ว่าตนสนับสนุนผู้ใด และมีลักษณะของการช่วยโฆษณาเผยแพร่อีกทางหนึ่งด้วยการกระทำเช่นนี้อาจมีผลในการโน้มน้าวผู้ใกล้ชิดที่ยังมิได้ตัดสินใจให้เข้าร่วมสนับสนุนเช่นเดียวกับตนได้ โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะสามารถสร้างอิทธิพลในการชักจูงได้ง่าย

การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง

การกระทำทางการเมืองในลำดับนี้แสดงว่าบุคคลได้เพิ่มระดับความสนใจทางการเมืองขึ้นจนถึงกับอยากจะสัมผัสพูดคุย หรือสื่อความเห็น โดยตรงกับผู้นำทางการเมือง โดยอาจจะเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหรือสิ่งที่บุคคลต้องการให้พรรคการเมืองตอบสนอง

การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง

เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เป็นการแสดงออกถึงความเห็นพ้องและความผูกพันที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การเข้าร่วมประชุมและการเข้าร่วมชุมนุมย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งการสนับสนุนทั้งทางกายและทางจิตใจ เป็นการร่วมให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน เป็นการแสดงออกซึ่งการสังกัดกลุ่มอย่างชัดเจน การแสดงออกเช่นนี้เป็นพลังสำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง และเป็นสิ่งที่ผู้แข่งขันทางการเมืองมีความประสงค์จะได้รับการสนับสนุนมาก

อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมประชุมของผู้สนใจทางการเมืองบางคน อาจไม่มีข้อผูกพันในการสนับสนุนก็ได้ เพราะเพียงจะเริ่มต้นให้ความสนใจเท่านั้น แต่ในหลายกรณีการเข้าร่วมประชุมเป็นกิจกรรมของผู้ที่ต้องการเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมือง โดยเฉพาะผู้ที่เข้าร่วมบ่อย ๆ แสดงว่ามีความผูกพันสูง ผู้ที่มีความเกี่ยวพันทางการเมืองสูงโดยทั่วไปจะเข้าร่วมประชุมทั้งการประชุมแกนนำและการประชุมกลยุทธ์ (Caucus or strategy meeting)

การบริจาคเงินแก่พรรคการเมือง

เป็นการแสดงออกทางการเมืองอีกประเภทหนึ่งที่เรามักจะพบในประเทศที่มีระบบการเมืองที่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างสูงหรือค่อนข้างมีเสถียรภาพ ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการบริจาคเงินแก่พรรคการเมือง และการให้เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองที่บุคคลเป็นสมาชิกไว้ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

การร่วมรณรงค์ทางการเมือง

เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการขยายความสนับสนุนจากประชาชน ให้มีความกว้างขวางและทั่วถึง การร่วมรณรงค์ทางการเมืองเป็นการแสดงออกซึ่งการมีภารกิจร่วมกันของผู้ที่สนใจทางการเมือง การร่วมรณรงค์ทางการเมืองจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความมั่นใจและความรู้สึกที่ดีต่อพรรคการเมือง และต่อคู่แข่งทางการเมือง ต้องการให้เห็นว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการต่อสู้ทางการเมืองนั้นด้วย

การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง

เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด และเป็นการยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกของพรรค ที่จะต้องช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของพรรค การขยายความศรัทธาให้แพร่หลายในหมู่ประชาชนและการร่วมผลักดัน เพื่อให้พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

ลักษณะสำคัญของการเป็นสมาชิกที่มีบทบาทในพรรค คือการแสดงออกว่า สังกัดพรรคใด การจ่ายเงินบำรุงพรรค การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญของพรรคในสหรัฐอเมริกา มีประชาชนน้อยกว่าร้อยละ 5 ที่มีบทบาทเป็นสมาชิกสำคัญของพรรค

การร่วมประชุมแกนนำของพรรค

เป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมของพรรค กล่าวได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง บุคคลที่จะเข้ามามีบทบาทในการร่วมประชุมแกนนำของพรรคหรือการร่วมประชุมวางแผนกลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปจะต้องผ่านการเป็นสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญของพรรค จนพรรคเกิดความไว้วางใจและมีความเชื่อมั่นว่าจะช่วยเสริมสร้างกิจกรรมของพรรคให้มีความแข็งแกร่ง สามารถที่จะเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองได้

ผู้ที่มีบทบาทในการเข้าร่วมประชุมแกนนำของพรรคส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีตำแหน่งสำคัญในพรรค หรือในคณะกรรมการเกี่ยวกับการรณรงค์ของพรรค หรือในคณะกรรมการเกี่ยวกับการรณรงค์ของพรรค บุคคลระดับนี้จึงมีบทบาทในการร่วมตัดสินใจเพื่อการต่อสู้แข่งขันทางการเมืองโดยตรง ซึ่งจะมีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น

การร่วมระดมทุน

เป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกพรรคระดับสูง ผู้ที่จะอยู่ในฐานะที่จะระดมทุนให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีฐานะ

ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย เพื่อให้สามารถติดต่อกับบุคคลชั้นสูงในสังคมที่มีฐานะดีและอยู่ในวิสัยที่จะบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมสนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองได้

ผู้ระดมเงินทุนจึงเป็นคนกลางที่มีความสำคัญทางการเมือง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักการเมืองซึ่งสามารถจะสนองตอบความต้องการของผู้บริจาคเงินได้

การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง

อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนพิจารณาให้ความไว้วางใจ บุคคลที่จะมีบทบาทในระดับนี้ได้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถสร้างความนิยมศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนได้ ประการสำคัญจะต้องสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง สามารถทำให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นผู้นำความสำเร็จและการมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้นมาสู่ประชาชน ส่วนระดับของความสามารถของผู้เสนอตัวเข้าแข่งขันจะแตกต่างกันไปตามระดับของตำแหน่งที่จะเข้าไปรับผิดชอบ อาทิ นายกเทศมนตรี ผู้ว่าราชการ หรือผู้นำประเทศ

การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูงสุด เป็นผลจากการได้รับชัยชนะจากการเสนอตัวเข้าแข่งขันทางการเมือง การแสดงบทบาทในฐานะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะจะมีผลกระทบต่อความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนในระยะยาว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงโอกาสที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไปด้วย ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่สามารถบริหารประเทศให้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน จะส่งผลกระทบต่อประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อพรรคการเมืองที่สังกัดด้วย และจะทำให้โอกาสที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไปเป็นไปด้วยความยากลำบาก ดังนั้น การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงเป็นบทบาทสำคัญสูงสุดของประชาชนที่มีต่อระบบการเมือง

โรเบิร์ต เอ. ดาห์ล (Robert A. Dahl: 94-120 อ้างถึงใน ชีร์ภัทร์ เสรีรังสรรค์ 2544: 12-13) ได้แบ่งบุคคลทางการเมืองตามลักษณะของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวทางการเมืองมาน้อยแตกต่างกัน 4 ระดับ คือ

1. ผู้ไม่สนใจทางการเมือง หรือสนใจทางการเมืองน้อย (*The apolitical stratum*)

มักเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ ผู้ที่มีความเฉยเมยทางการเมือง ไม่สนใจที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองหรือกระบวนการทางการเมือง อาทิ ไม่สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไม่สนใจที่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือไม่สนใจเรื่องราวต่าง ๆ ทางการเมืองเลย ฯลฯ บุคคลจำนวนนี้มีภูมิสาเหตุที่ไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองแตกต่างกันออกไป แต่ส่วนใหญ่แล้วบุคคลเหล่านี้มีความเชื่อว่าพวกเขาไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองดีพอที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวได้

2. ผู้สนใจทางการเมือง (*The political stratum*)

เป็นบุคคลที่สนใจเรื่องราวข่าวสารทางการเมือง และอาจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการดำเนินกิจการของรัฐ การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องนี้มีอยู่หลายหนทางที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น บุคคลที่รู้ถึงความสำคัญของการตัดสินใจของรัฐบาลหรือสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ บุคคลที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองระดับหนึ่ง เช่น สนใจไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สนใจสมัครเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง แต่ยังไม่ถึงระดับที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการกำหนดนโยบายโดยตรง

3. ผู้แสวงหาอำนาจและผู้้นำ (*The power-seekers*)

ในสังคมการเมืองมีบุคคลบางคนพยายามแสวงหาอำนาจมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งทำให้เขามีอำนาจหรือมีอิทธิพลการเมืองมากกว่า บุคคลเหล่านี้จะพยายามแสวงหาอิทธิพลเพื่อผลทางด้านนโยบาย ระเบียบข้อบังคับและการตัดสินใจในการใช้บังคับกฎหมายของรัฐ และอิทธิพลทางการเมืองนี้ไม่มีทางที่สมาชิกในระบบการเมืองจะมีได้อย่างเท่าเทียมกัน การแสวงหาอำนาจก็เพื่อประโยชน์ในการยึดครองทรัพยากรทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ในการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน โดยส่วนรวมเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม หรืออาจจะเป็นการแสวงหาอำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้องเพียงกลุ่มน้อยก็ตาม

4. ผู้ทรงอำนาจ (*The powerful*)

ผู้ทรงอำนาจ (*The powerful*) หมายถึง บุคคลที่มีทรัพยากรทางการเมืองหรือเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองอันเนื่องมาจากความแตกต่างของสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แก่บุคคลเหล่านี้มากกว่าบุคคล โดยทั่วไปในระบบการเมือง บุคคลเหล่านี้อาจมิได้ต้องการแสวงหาอำนาจหรือทรัพยากรทางการเมืองเลย แต่เขากลับมีอำนาจนั้นและเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นเสียเอง

ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2522: 10 อ้างถึงใน จันทิมา ทองเจริญ 2542: 31) ได้จัดระดับต่าง ๆ ที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยจากน้อยไปหามากดังนี้

1. ไม่ไปลงคะแนนเสียง ไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย
2. ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง ถกเถียงปัญหาทางการเมือง ตัดกระดุมที่มีตราพรรคการเมือง
4. ช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น ช่วยแจกใบปลิว ช่วยวางแผนเลือกตั้ง
5. สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น
6. เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีได้มากน้อยเพียงใดและเป็นไปในรูปแบบใดขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ดังนี้

ปัจจัยที่หนึ่ง คือ สถานภาพของบุคคลทางด้านเศรษฐกิจสังคม (social economic) ซึ่งเป็นปัจจัยอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบปกติ โดยเฉพาะการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้ที่มีการศึกษาสูง มีรายได้สูง มีอาชีพที่มั่นคงชัดเจน จะมีความสนใจในการเมืองสูง มีความตระหนักในผลของการเมืองที่มีต่อชีวิตของตน และมีความรู้ความเข้าใจว่าจะทำอะไรจึงจะมีอิทธิพลโน้มน้าวรัฐบาลได้ ดังนั้นบุคคลในระดับนี้จึงมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีระดับเศรษฐกิจสังคมต่ำกว่า ในบรรดาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความชัดเจนมากที่สุดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Janda, Berry and Goldman 1989: 250)

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่ปกตินั้น ไม่มีความชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับระดับทางเศรษฐกิจสังคมมากน้อยเพียงใด แต่มีข้อมูลในหลายประเทศว่าคนที่เข้ามีส่วนร่วมแบบนี้มักอายุไม่มากและมีระดับเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ในกรณีของสหรัฐอเมริกาพบว่า คนผิวดำมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงเข้ามีส่วนร่วมแบบชุมนุมประท้วงมากกว่าคนผิวขาวในระดับเดียวกัน

ปัจจัยที่สอง การที่บุคคลจะมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความสำนึกทางการเมือง (political awareness) ซึ่งความสำนึกนี้จะมีมากน้อยเพียงใดนั้น นอกเหนือจะขึ้นอยู่กับระดับหรือฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดังที่ได้กล่าวไปแล้ว อาจมีเหตุการณ์ทางการเมืองบางอย่างที่กระตุ้นความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง

ปัจจัยที่สาม ที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ เรื่องของวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิทยา เนื่องจากประชาชนจะมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบใดนั้น อัลมอนด์ และ พาวเวลล์ (Almond and Powell 1996: 64-69) กล่าวว่าขึ้นอยู่กับกระบวนการกลมกล่อมทางการเมือง (political socialization) วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น คือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic political culture) หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้เป็นแบบที่ประชาชนมีความสนใจทางการเมือง มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความเห็นว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของทุก ๆ คน และมีความเชื่อว่าประชาชนมีสิทธิกำหนดตัวผู้ปกครองและนโยบายของรัฐบาล เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้นความเชื่อในอุดมการณ์ประชาธิปไตย ระบบการเมืองที่ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีสูง ในระบบการเมืองที่ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนิ่งเฉยหรือแบบ “ไพร่ฟ้า” (subject political culture) คือ เห็นว่าเรื่องการเมืองหรือการปกครองเป็นเรื่องของผู้นำเท่านั้น ประชาชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยและมีหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายหรือคำสั่งของผู้นำเท่านั้น สำหรับประเทศไทยนั้น เราพบว่าได้มีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นแสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมทางการเมืองมาเป็นแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นการอบรมกล่อมเกลารูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปและมีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง หน่วยหรือสถาบันที่มีบทบาทในด้านอบรมกล่อมเกล่าข้างต้น คือ ครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน (peer group) สื่อมวลชน และองค์กรที่บุคคลทำงาน ในกรณีของไทยการอบรมกล่อมเกล่าในสถาบันการศึกษาหรือการเสนอข่าวและการวิเคราะห์โดยสื่อมวลชนได้ช่วยกระตุ้นความสำนึกทางการเมืองอันมีผลค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองแบบนิ่งเฉยมาเป็นแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น (สุจิต บุญบงการ 2546: 208)

โดยประเพณีแล้วการอบรมกล่อมเกล่าในครอบครัวของไทยเน้นการเชื่อฟังบิดามารดาโดยไม่มีการโต้แย้งถือว่าบิดามารดามีอำนาจหรือ authority เหนือบุตรธิดา และระหว่างบิดากับมารดาแล้วถือว่าบิดามีอำนาจหรือสิทธิมากกว่า การอบรมกล่อมเกล่าเช่นนี้ไม่ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมแต่ส่งเสริมให้คนไทยมีบุคลิกแบบขอมรับในอำนาจ (authoritarian personality) การอบรมกล่อมเกล่าในสถานศึกษาก็เช่นกัน โดยประเพณีที่เป็นมาจะเน้นการเชื่อฟังครู อาจารย์ นักเรียนไม่มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นคัดค้าน นอกจากนั้นการแสดงออกทางด้านกิจกรรมรยาทต่อครูอาจารย์ที่ต้องมีลักษณะนอบน้อมมีผลช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมหรือบุคลิกที่ขอมรับในอำนาจ ไม่ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม

ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการอบรมกล่อมเกลาทั้งในครอบครัวและสถานศึกษา เด็กมีโอกาสดังกล่าวที่เห็นที่เห็นเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น สามารถคัดค้านบิดา มารดา หรือครูอาจารย์มากขึ้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการศึกษาอบรมในสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยที่กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออกทางด้านความคิดริเริ่ม ความเป็นตัวของตัวเอง ในครอบครัวของชนชั้นกลางเด็กก็มีโอกาสโต้แย้งบิดามารดามากขึ้น การยอมรับในอำนาจของบิดามารดายังมีอยู่ก็จริงแต่ไม่ใช่ยอมรับโดยปราศจากการโต้แย้งหรือความคิดคัดค้าน ดังนั้น โดยพื้นฐานแล้วสังคมไทยยังคงยอมรับในการเคารพนับถือผู้ใหญ่ มีการแบ่งสถานภาพระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย แต่การยอมรับในความแตกต่างเช่นนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงที่ผู้น้อยสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้มากขึ้น เท่ากับช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงทีละน้อยในด้านวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็นแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น (Milbrath and Goel 1977: 5)

มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel 1977: 5) ยังอธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจมองได้ทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค กล่าวคือ ในระดับมหภาคจะเน้นหน่วยทางสังคมขนาดใหญ่ เช่น ชาติเป็นหน่วยวิเคราะห์ ส่วนระดับจุลภาคเน้นปัจเจกบุคคลและพฤติกรรมด้านการเมืองของเขาเป็นหน่วยวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าทำไมปัจเจกชนหรือกลุ่มชนจึงเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมทางการเมือง เข้าร่วมเพื่ออะไรและอย่างไร โดยทั้งสองท่านจะเน้นการศึกษาในระดับจุลภาคมากกว่าระดับมหภาค ดังนั้นตามแนวความคิดของ มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel) จึงได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. สิ่งเร้าทางการเมือง (Political stimulate)

มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel) อธิบายว่าก่อนที่การกระทำทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น บุคคลจะต้องค่อย ๆ ได้รับความเร้าจากสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าทางการเมืองนี้ เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับข่าวสารข้อมูลได้ง่าย หรืออยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองได้รวบรวมผลการศึกษานักวิชาการหลายๆท่านและในหลายประเทศ พบว่า

1.1 ยิ่งบุคคลที่ได้รับความเร้าทางการเมืองมากเท่าใด เขายังมีแนวโน้มว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเข้าร่วมในลักษณะที่ลึกซึ้งมากขึ้นเท่านั้น

1.2 บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการจะมีแนวโน้มว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ มากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุยเรื่องการเมือง

1.3 ชนชั้นกลางมักจะได้รับความเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร

1.4 โดยเหตุที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน และโดยเหตุที่บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับและพุดคุยในเรื่องการเมืองมาก บุคคลที่มีการศึกษาสูงจึงมักพบกับสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาดำ

1.5 บุคคลยิ่งพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือผู้สมัครใด ๆ มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จะเลือกพรรคใดหรือผู้สมัครคนใด

2. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors)

มิลแบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel) ได้แยกปัจจัยส่วนบุคคลออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ลักษณะทางบุคลิกภาพ การสืบลักษณะนิสัยมาจากบิดามารดา และความต้องการในเชิงจิตวิทยา อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองได้มีการนำปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมาทำการศึกษาเพียง 3 ปัจจัยแรกเท่านั้น ส่วนปัจจัยที่เหลือนั้นยังไม่เคยนำมาศึกษา เพราะการวัดเป็นไปได้อย่าง ทักษะและความเชื่อนี้มักจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพฤติกรรม ส่วนบุคลิกภาพจะถูกประกอบขึ้นด้วยปัจจัยภูมิหลังหรือป้อนข้อกำหนดต่าง ๆ ให้เข้าสู่กรอบการรับรู้และแสดงออกมาเป็นความเชื่อหรือทัศนคติ ทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน พบว่า

2.1 บุคคลยิ่งมีความสนใจและห่วงใยเรื่องการเมือง มีแนวโน้มจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2.2 บุคคลที่รู้สึกในความสามารถของตน มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้

2.3 บุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูง โดยเฉพาะมีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มในทางจิตวิทยาว่าจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมาก

2.4 บุคคลที่มีความผูกพันหรือพึงพอใจในพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมืองใด ๆ มีแนวโน้มว่าจะกระตือรือร้นที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง

2.5 บุคคลที่มีความรู้สึกตระหนักในหน้าที่ของพลเมือง จะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้สึกเช่นนี้

2.6 บุคคลที่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม จะมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่การเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่มีบุคลิกภาพชอบออกสังคม

3. สิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political setting)

สิ่งแวดล้อมทางการเมืองในที่นี้ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

3.1 *กฎกติกาทางการเมือง* เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง ความถี่ของการเลือกตั้ง หรือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อแนวโน้มของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

3.2 *สถาบันทางการเมือง* โดยเฉพาะระบบพรรคการเมือง กล่าวคือ ระบบพรรคการเมืองจะมีผลกระทบต่อแบบแผนและอัตราของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งงานวิจัยหลายงานพบว่ายิ่งพรรคการเมืองมีการแข่งขันกันมาก อัตราของการมีส่วนร่วมก็จะยิ่งสูงขึ้น กล่าวคือ การแข่งขันของพรรคการเมืองน่าจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วม โดยการกระตุ้นความสนใจในการรณรงค์หาเสียงและทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความพยายามของปัจเจกบุคคลในการที่จะมีผลกระทบถึงผลที่จะออกมา ซึ่งถ้าการแข่งขันของพรรคการเมืองไม่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและไม่เกิดความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพ การแข่งขันนั้นก็อาจจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3.3 *ลักษณะของการรณรงค์หาเสียง* อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์แล้วปัจจัยทั้ง 3 ส่วนนี้มีความสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแบ่งแยกกันได้อย่างชัดเจน เช่น การพิจารณากฎกติกาทางการเมืองไม่สามารถแยกออกจากสถาบันทางการเมืองได้ และสถาบันการเมืองก็จะเป็นส่วนจัดกิจกรรมในการรณรงค์หาเสียงต่าง ๆ

4. ตำแหน่งทางสังคม (social position)

ตำแหน่งทางสังคมได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ ฯลฯ ปัจจัยต่าง ๆ นี้เป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในเชิงปริมาณเนื่องจากเป็นตัวแปรที่สามารถเห็นได้ชัดและวัดได้ง่าย อย่างไรก็ตามตำแหน่งทางสังคมไม่ได้ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง แต่จะเป็นตัวแปรที่สนับสนุนตัวแปรทางด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ ทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน พบว่า

4.1 บุคคลที่อยู่ในศูนย์กลางของสังคมมีแนวโน้มว่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ห่างไกล

4.2 บุคคลที่ยังอยู่ในชนชั้นสูงขึ้นไปมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ในชนชั้นที่ต่ำกว่า

4.3 บุคคลที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาน้อยกว่า

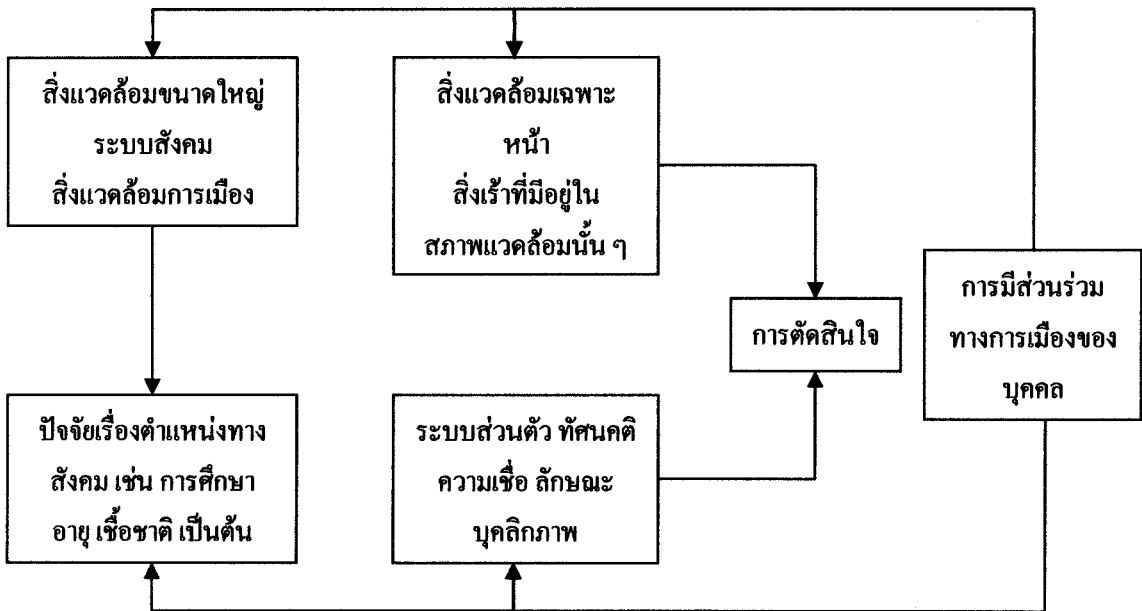
4.4 บุคคลที่มีฐานะดีมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีฐานะด้อยกว่า

4.5 ชาวชนบทมักจะมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อยกว่าชาวเมือง

4.6 บุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การมักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า
บุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง

4.7 ยิ่งบุคคลอาศัยอยู่ในชุมชนใดเป็นเวลานาน เขาก็มีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วม
ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ มิลแบรธ และ เจเอล
(Milbrath and Goel 1977: 33) ได้ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสรุปได้ดังแผนภาพต่อไปนี้



ภาพแบบจำลองสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ของ มิลแบรธ แอนด์ เจเอล (Milbrath and Goel)

ที่มา: Lester W. Milbrath and M.L. Goel. *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics*. Chicago: Rand Mc Nally Company. 1977, p. 5. อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ (2546: 211) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพัฒนาทางการเมืองไทย” ใน *ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* หน่วยที่ 5 เอกสารการสอนชุดวิชา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี รัฐศาสตร์

จากแนวคิดของ มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel) ซึ่งอธิบายถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมทางการเมืองดังที่กล่าวมา ถึงแม้ว่าทั้งสองท่านต่างให้ความสำคัญกับการเมืองในระบบการเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ในขณะที่สำหรับสังคมไทยแล้ว การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในทางหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ทั้งหมด เพราะว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนยังคงมีลักษณะ โดยการถูกชักจูงในรูปของการซื้อเสียงอยู่ไม่น้อย อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวนับเป็นแนวทางหนึ่งที่ใช้ในการอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างชัดเจนพอสมควร

สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2526: 139-141) กล่าวว่า เงื่อนไขหรือปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมี 5 ประการ คือ

ประการแรก กระบวนการสร้างความทันสมัย (Modernization) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมแบบเก่าและสังคมที่ทันสมัย กระบวนการจะทำให้สังคมแบบเก่าแปรเปลี่ยนไปให้กลายเป็นสังคมเมือง (Urbanization) และสังคมอุตสาหกรรม (Industrialization) ยิ่งขึ้น โดยลำดับ ช่วยให้ระดับการศึกษาของคนสูงขึ้น ส่งผลให้คนมีความหวังและความทะเยอทะยานเพิ่มสูงขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นกระบวนการนี้ช่วยให้เกิดการเคลื่อนย้ายทางสังคมทั้งแนวนอนและแนวตั้งอย่างกว้างขวาง (Social Mobilization) ถ้าการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจและการเมืองต่ำกว่าระดับที่ควรจะเป็นตามแนวภาวะแห่งความทันสมัย (Modernity) แล้ว จะก่อให้เกิดความไม่พอใจและผลักดันให้ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างปัจจัยที่ป้อนเข้าไปในรูปความต้องการต่าง ๆ (Demands) เข้าสู่ระบบการเมืองมากขึ้น

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างชนชั้นทางสังคม การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างชนชั้นต่าง ๆ และจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีต่อการเมือง ซึ่งจะมีผลให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ประการที่สาม อิทธิพลของปัญญาชนและการคมนาคมสื่อสารแบบใหม่ ปัญญาชนมักจะเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น กรณีของประเทศไทยในช่วง 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้น สื่อสารมวลชนเช่น วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ต่างก็มีบทบาทอย่างมากกว่า ในการช่วยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในโลกปัจจุบัน

ประการที่สี่ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำการเมือง จะก่อให้เกิดการปลุกระดมให้ประชาชนเข้าร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกรณีผู้นำทางการเมืองที่ต้องการให้เกิดมีการเปลี่ยนระบบที่มีอยู่เดิมให้พัฒนาขึ้น เช่น กรณีของการเข้าร่วมการเมืองนอกรูปแบบต่าง ๆ

ประการที่ห้า อิทธิพลของการศึกษา คนยังได้รับการศึกษาสูงยังมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงขึ้น

จันทนา สุทธิจารี (2545: 415-416) ได้เสนอปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีหลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. ระบบการเมือง ระบบการเมืองที่จะเปิดโอกาสต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ดี คือ ระบอบประชาธิปไตย

2. วัฒนธรรมทางการเมือง เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองคือแบบแผนหรือทัศนคติในความโน้มเอียงของประชาชน และเป็นรากฐานของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองในประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นการพัฒนาทางการเมืองจะเป็นไปโดยราบรื่นได้นั้นจำต้องอาศัยวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก

3. โครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย ทั้งในปัจจัยด้านการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม จันทนา ได้ยกตัวอย่างอธิบายว่า โดยทั่วไปแล้วปรากฏการณ์ของการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนอาจมีลักษณะที่ผกผันกับสมมติฐานที่ปรากฏจากการศึกษาวิจัยที่เคยทำการศึกษามาแล้ว กล่าวคือ ผลงานของ มิลเบรธ (Milbrath) หรือนักวิชาการจำนวนมา ได้สะท้อนให้เห็นในทำนองดังกล่าวว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า แต่กลับปรากฏว่าในหลายประเทศ ประชาชนคนยากจนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การออกเสียงเลือกตั้งหรือการเรียกร้องผลักดันการแก้ไขปัญหามากกว่าคนที่สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่า โดยเป็นไปภายใต้เหตุผลหลายประการอันได้แก่ เป็นการออกมาแจ้งปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. สิ่งแวดล้อมภายนอก หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในโลก อิทธิพลของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่แพร่หลายติดต่อถึงกัน ได้อย่างรวดเร็วตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ข่าวสารความเป็นไปของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุนนิยมที่ไหลเข้าสู่ประเทศที่ปกครองตามระบอบเผด็จการ ได้ก่อให้เกิดการรับรู้ของประชาชนและส่งผลเป็นการกระตุ้นหรือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในประเทศจนถึงขั้นที่อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองได้ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ การล่มสลายของประเทศสหภาพโซเวียตและรัฐบริวารในช่วงต้นคริสต์ทศวรรษ 1990

ผลจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากที่กล่าวข้างต้นโดยสรุปความแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานตามบทบัญญัติของกฎหมายที่รับรองไว้ของประชาชน ในการมุ่งแสดงออกซึ่งความต้องการ หรือไม่ต้องการผลประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ในลักษณะที่เป็นอิทธิพลและแรงกดดันทางการเมืองต่อรัฐหรือรัฐบาล อย่างไรก็ดี ด้วยความเป็นจริงที่แต่ละกลุ่มบุคคลไม่สามารถเข้าถึงหรือสร้างพลังกดดันต่ออำนาจรัฐอย่างเท่าเทียมกัน ผลจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงอาจจะกระทบในเชิงที่ก่อให้เกิดความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันของการได้รับสนองตอบจากรัฐบาล ซึ่งเป็นไปได้ใน 4 กรณี (เชาวนะ ไตรมาศ 2547: 311-312) จำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นเหตุเป็นผลของข้อเรียกร้องกับอิทธิพลหรืออำนาจกดดันต่อภาคการเมือง ได้ดังนี้

1. กรณีที่ผู้ปกครองและองค์กรของรัฐไม่มีการตอบสนองต่อข้อเรียกร้องใด ๆ เลย หากการเรียกร้องนั้นไม่มีอิทธิพลกดดันทางการเมืองที่สูงพอ แม้ว่าจะเป็นการเรียกร้องที่มีเหตุผลอย่างสูงก็ตาม
2. กรณีที่มีการตอบสนองมากเกินไป แม้ว่าจะเป็นการเรียกร้องที่ไม่มีเหตุผลเพียงพอ แต่การเรียกร้องนั้นมีอิทธิพลหรือมีพลังกดดันทางการเมืองที่สูงกว่า
3. กรณีที่การเรียกร้องนั้นไม่มีทั้งเหตุผลและอิทธิพลทางการเมือง
4. กรณีที่การเรียกร้องนั้นมีทั้งเหตุผลและอิทธิพลทางการเมืองพร้อมกัน

บทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไปจะมี 2 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคลและระดับองค์การ แต่การมีส่วนร่วมในระดับปัจเจกบุคคลจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับองค์การ ทั้งนี้เพราะปัจเจกบุคคลถ้าไม่สนใจการเมืองก็จะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์การทางการเมือง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับหนึ่งของปัจเจกบุคคลเข้าไปเป็นสมาชิกขององค์การ แสดงว่าโดยส่วนตัวแล้วปัจเจกบุคคลผู้นั้นมีความสนใจทางการเมืองเป็นพื้นฐาน และมีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาบทบาทของปัจเจกบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะทำให้เข้าใจพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั่วไป และจะทำให้เข้าใจถึงแนวโน้มของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในระดับปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับองค์การ ได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาของนักวิชาการจำนวนมากที่สนใจเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจดังนี้ (“แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมือง” บทความ (ออนไลน์) สารสังเขป ค้นคืนวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 จาก <http://www.gspa-sk-buu.net/theory/49.pdf>

1. บุคคลที่มีความสนใจหรือความผูกพันกับการเลือกตั้ง จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจการเลือกตั้ง ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจทางการเมืองกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือผู้ที่สนใจว่าจะมีการเลือกตั้งเมื่อใด มีพรรคใดเสนอบุคคลเข้าแข่งขันบ้าง และคู่แข่งทางการเมืองแต่ละคนเป็นอย่างไร มีภูมิหลัง มีความรู้ความสามารถและเป็นผู้ที่มีประวัติดีงามหรือไม่ ความสนใจลักษณะนี้จะทำให้ปัจเจกบุคคลพยายามค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม และในที่สุดถ้าพบว่าตนเองชอบพอหรือเห็นด้วยกับนโยบายของพรรคหรือคู่แข่งคนใดก็จะตั้งใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนสนับสนุน

2. บุคคลมีจิตใจเกี่ยวข้องกับผูกพันกับการเมือง จะมีแนวโน้มในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการรณรงค์ทางการเมืองนอกเหนือจากการ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็น ไปในทำนองเดียวกันว่า เมื่อบุคคลมีความสนใจจนกระทั่งเกิดความผูกพันทางการเมืองอย่างใกล้ชิดจะเกิดความต้องการมากกว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้เพราะเกิดความปรารถนาส่วนตัวอย่างรุนแรงที่ต้องการจะให้พรรคหรือบุคคลที่ตนเห็นด้วยได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ปัจจัยหลักคั่นดังกล่าวจะทำให้ปัจเจกบุคคลสนใจที่จะเข้าไปร่วมรณรงค์ทางการเมือง หรือร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนกระทั่งกลายเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นทางการเมือง และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง

3. บุคคลที่ประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองอย่างชัดเจน จะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอย่างมีนัยยะสำคัญในกระบวนการทางการเมือง เมื่อปัจเจกบุคคลประกาศตัวยอมรับว่าตนเองสังกัดพรรคใด ย่อมเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงยิ่งขึ้น เพราะการประกาศตัวยอมรับหมายถึงการยอมรับภาระความผูกพันและยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกของพรรค ที่จะต้องให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการรณรงค์ของพรรคเพื่อให้ตัวแทนของพรรคได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งด้านเงื่อนไขของภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบดังกล่าว จะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้บุคคลจะต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองอย่างกว้างขวางทั้งที่เกี่ยวกับพรรคตนเองและที่เกี่ยวกับพรรคคู่แข่ง เพื่อจะตอบโต้ได้ว่าพรรคของตนมีความเหนือกว่าในส่วนใดบ้าง เพื่อการชักนำให้ผู้อื่นเห็นคล้อยตาม ดังนั้นการประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองของบุคคลใด จะเป็นเงื่อนไขที่ผลักดันให้บุคคลนั้นจะต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย

4. ผู้อาวุโสมีแนวโน้มที่จะสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าคนหนุ่มสาว ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์ทางการเมืองมากกว่ามีโอกาสได้สัมผัสกิจกรรมทางการเมืองมาก จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองมากพอที่จะทำให้ตัดสินใจได้ว่า ตนเองพอใจหรือเห็นพ้องกับ

นโยบายหรือแนวทางหรือจุดยืนของพรรคการเมืองใด และตัดสินใจประกาศตัวสังกัดพรรคในที่สุด ตรงกันข้ามกับหนุ่มสาวแม่จะมีความกระตือรือร้นทางการเมือง แต่ประสบการณ์ทางการเมืองยังน้อย ยังไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับการทำงานของพรรคการเมืองมากพอ จึงเกิดความไม่แน่ใจ ดังนั้นจึงสงวนตัวที่จะประกาศสังกัดพรรคการเมือง ทำให้ผู้อาวุโสมีแนวโน้มที่จะประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองมากกว่า

5. บุคคลที่มีความนิยมคู่แข่งทางการเมือง หรือมีความสนใจต่อประเด็นการได้เสียงหรือการต่อสู้ทางการเมืองใดเป็นการเฉพาะ จะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่กระตือรือร้นทางการเมือง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบุคคลใดก็ตามที่มีความนิยมคู่แข่งทางการเมืองคนใดเป็นการเฉพาะ จะเกิดความรู้สึกต้องการให้ผู้ที่ตนพอใจได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ความต้องการดังกล่าวจะเป็นปัจจัยผลักดันให้บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมพรรค หรือร่วมชกฐหรือร่วมบริจาคเงินเพื่อหาทางส่งเสริมให้บุคคลที่ตนพอใจได้รับชัยชนะให้ได้ หรือในกรณีที่บุคคลใดมีความสนใจต่อประเด็นทางการเมืองใดเป็นพิเศษ จะเกิดความรู้สึกที่ความต้องการจะผลักดันความเห็นของตนเองต่อประเด็นการเมืองนั้นให้ปรากฏเป็นจริง ความรู้สึกเช่นนี้จะเป็นปัจจัยผลักดันให้บุคคลนั้นเข้าไปร่วมพรรคทางการเมือง เพื่อขยายผลความเห็นของตนต่อประเด็นการเมืองดังกล่าวให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น

6. บุคคลที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ เอ. เอช. มาสโลว์ (A.H. Maslow 1960: 122-144) เสนอว่า บุคคลจะแสวงหาความต้องการขั้นต่ำไปหาสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว จึงจะแสวงหาความต้องการในลำดับสูงขึ้นไป ดังนั้นบุคคลที่ยังมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ขาดแคลนอาหาร ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัย จะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตรงกันข้ามบุคคลที่มีการศึกษาดีซึ่งมีโอกาสที่จะมีรายได้ดี ทำให้เป็นผู้มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ไม่มีปัญหาความขาดแคลนอันเป็นปัจจัยพื้นฐานเบื้องต้น จึงมีความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไป คือ ความต้องการความรักการยอมรับจากสังคม และความต้องการชื่อเสียง ด้วยเหตุนี้บุคคลที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมจึงมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่า เพราะการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้ได้รับการยอมรับ อาจทำให้มีชื่อเสียงหรือทำให้มีอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองอันเป็นเกียรติยศสำหรับตน

7. โดยทั่วไปชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าหญิง กระบวนการอบรมหล่อหลอมทางสังคม (Socialization) ที่ส่งเสริมให้ชายเป็นผู้นำครอบครัวและผู้นำสังคม ส่วนหญิงเป็นผู้ตามเป็นแม่บ้านหรือช่างทำหลังยังมีอิทธิพลอยู่มาก แม้แต่ในสังคมตะวันตกที่กระบวนการหล่อหลอมทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยยอมรับความเสมอภาคของสตรีมากขึ้นแต่พฤติกรรมที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลจากเชื่อดั้งเดิมในอดีตยังมีผลอยู่พอสมควร คงจะต้องใช้

เวลาอีกมากในการปลูกฝังความเชื่อในเรื่องความเสมอภาคระหว่างชายหญิง เพื่อให้หญิงมีความสนใจที่จะมีบทบาททางการเมืองทัดเทียมกับชาย

8. บุคคลที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาคือว่า ผู้ที่มีการศึกษาดี ผู้ที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมดีย่อมมีความรู้ความสามารถที่จะวิเคราะห์ปรากฏการณ์ทางการเมืองได้ดีกว่า และจะส่งผลให้เป็นผู้ที่กระทำทางการเมือง (political actor) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะผู้ที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมดีมีโอกาสที่จะได้สัมผัสกับผู้นำทางการเมืองอย่างใกล้ชิด อาจมีโอกาสได้แสดงบทบาทสำคัญของพรรค โดยเฉพาะความสามารถในการบริจาคเงินและระดมเงินทุนให้พรรค จะทำให้ได้รับความเกรงใจ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเป็นผู้มีการศึกษาสูงด้วยจะช่วยเพิ่มพูนสมรรถนะของตนในการแสดงบทบาทการนำทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมปัจเจกบุคคลให้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้น มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะปัจจัยภูมิหลังของปัจเจกบุคคลนับว่ามีอิทธิพลต่อบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลมาก แต่ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการเมือง ถ้าปัจเจกบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง อาจจะมีอิทธิพลเหนือปัจจัยภูมิหลัง และส่งผลให้ปัจเจกบุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ส่วนปัจจัยภูมิหลังขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนาประเทศและกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนความเชื่อของปัจเจกบุคคล เช่น ปัจจัยเรื่องเพศกับความสนใจทางการเมืองเป็นต้น คงต้องใช้เวลาเปลี่ยนให้หญิงเห็นคุณค่าของความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างทัดเทียมกับชาย เพื่อให้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

4. แนวความคิดเกี่ยวกับรถแท็กซี่

กำเนิดรถแท็กซี่ (“หนังสือพิมพ์มติชน” คอลัมน์ รู้ไปไม่ผิด โดยน้ำชาติ ประชาชื่น บทความออนไลน์ สาระสังเขป คืบค้นวันที่ 1 มีนาคม 2551 จาก <http://www.dlt.go.th/taximeter/hworld.htm>)

แท็กซี่ ย่อมาจาก แท็กซี่ แท็บ (Taxicab) ผู้ใช้คำนี้คนแรก คือ นายแฮร์รี่ เอ็น อัลเลน นักธุรกิจชาวนิวยอร์กที่นำเขารถแท็กซี่มาจากฝรั่งเศส โดยย่อมาจากคำว่า แท็กซี่มิเตอร์ แท็บ (Taximeter cab) cab ย่อมาจากคำว่า cabriolet ซึ่งเป็นรถม้าลากจูงประเภทหนึ่ง คำว่า taxi เป็นรากศัพท์ภาษาละตินในยุคกลาง มาจากคำว่า taxa ซึ่งหมายถึง ภาษีหรือการคิดเงิน คำว่า meter มาจากรากศัพท์ภาษากรีกว่า metron แปลว่า วัดระยะทาง ก่อนกำเนิดแท็กซี่ มีรถม้ารับ-ส่งคนโดยสารทั้งในปารีสและลอนดอน ตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา โดยมีราชสำนักของทั้งสองนคร เป็นผู้ออกระเบียบควบคุมจำนวนรถ

ศตวรรษที่ 19 มีการปรับปรุงให้รถม้ามามีขนาดใหญ่ขึ้นและปรับปรุงด้านความเร็ว และความปลอดภัยแก่ผู้โดยสารมากขึ้น แต่ยังใช้มาลากรถอยู่ โดยเรียกว่า รถแฮนซัม แค็บ (Handsom cabs) ทศวรรษที่ 1890 ยานพาหนะที่ใช้พลังงานไฟฟ้าเริ่มแพร่หลายทั้งในปารีส ลอนดอน นิวยอร์ก โดยเฉพาะที่ลอนดอนจะเรียกกรรับจ้างดังกล่าวว่า ฮัมมิงเบิร์ด จากเสียงของรถ แต่ผู้ริเริ่มแท็กซี่จริงๆ เป็นชาวเยอรมัน ชื่อ วิลเฮล์ม บรุห์น (Wilhelm Bruhn) ซึ่งเป็นเจ้าดำเนินการคิดค่าโดยสารแบบแท็กซี่มิเตอร์ด้วย ส่วนผู้ที่ผลิตแท็กซี่มิเตอร์สมัยใหม่คือ ก๊อตโลบ เคมเลอร์ ในปี 1897 เรียกชื่อว่าเคมเลอร์ วิกตอเรีย

จากนั้นเริ่มมีบริษัทผลิตแท็กซี่อย่างจริงจังที่เมืองสตูดการ์ด เจ้าของคือ นายฟรีดิช ไกรเนอร์ ปี 1988 เริ่มมีรถแท็กซี่ที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิงในกรุงปารีส 4 ปีต่อมาที่กรุงลอนดอน และอีก 4 ปีที่นครนิวยอร์ก สำหรับที่นิวยอร์ก เป็นการนำเข้ามาจากฝรั่งเศส โดยนักธุรกิจ ชื่อ นายแฮร์รี่ เอ็น อัลเลน ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มเรียก คำว่า "แท็กซี่" เป็นคนแรก ทั้งยังเป็นคนที่พ่นสีรถแท็กซี่เป็นสีเหลืองคนแรก หลังจากที่ได้เรียนรู้ว่า สีเหลือง เป็นสีที่มองเห็นได้ชัดเจนที่สุดในระยะไกล ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นสีรถแท็กซี่ที่แพร่หลายในอเมริกา ต้นศตวรรษที่ 20 แท็กซี่แพร่หลายอย่างรวดเร็วไปทั่วโลก กระทั่งมีการพัฒนาตติวิทุยสื่อสารภายในรถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพความรวดเร็วในการบริการผู้โดยสารดังเช่นในปัจจุบัน

ประวัติรถแท็กซี่ของประเทศไทย (บทความออนไลน์ สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 1 มีนาคม 2551 จาก <http://www.oknation.net/blog/taxi/2007/05/08/entry-2>)

รถแท็กซี่เมืองไทยมีวิวัฒนาการที่น่าสนใจไม่น้อย คุณเทพชู ทับทอง ได้เขียนเล่าไว้ว่า คำว่า "แท็กซี่" เพิ่งจะมาได้ยินเมื่อ 20 - 30 ปี ที่ผ่านมานี้เอง แต่ก่อน ชาวพระนครเรียกรถแท็กซี่ว่า "รถไมล์" เมื่อราว พ.ศ. 2467 - 2468 พระยาเทพหัสดิน ณ อยุธยา (ผาด) เป็นผู้ริเริ่มกำหนด แท็กซี่ ครั้งแรกในเมืองไทย โดยนำเอารถยนต์ห้อยอสตินขนาดเล็กออกวิ่งรับจ้าง โดยติดป้ายรับจ้างไว้ข้างหน้าและข้างหลังของตัวรถ ซึ่งคนขับรถในสมัยนั้นส่วนใหญ่เป็นพวกทหารอาสา หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สำหรับค่าโดยสารคิดเป็น ไมล์ โดยตกไมล์ละ 15 สตางค์ ซึ่งนับว่าแพงมากเมื่อเทียบราคากับค่าโดยสารในปัจจุบัน รถแท็กซี่ในสมัยบุกเบิกใหม่ๆ นั้นมีอยู่เพียง 14 คัน ในปี พ.ศ. 2469 แต่ถึงมีจำนวนน้อยก็ประสบปัญหาการขาดทุนจนต้องเลิกกิจการ ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ว่าค่าโดยสารแพงผู้ให้บริการยังไม่คุ้มเคยจึงไม่ยอมนั่งประกอบกับกรุงเทพมหานครยังมีขนาดเล็ก และมีรถรับจ้างอื่นๆ เช่น รถเจ๊กอยู่มาก และราคาถูกลงหลังจากเลิกกิจการไปแล้วกรุงเทพฯ ก็ไม่มีรถแท็กซี่อีกเลย จนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2490 มีผู้นำรถยนต์นั่งมาให้บริการในลักษณะรถแท็กซี่ซึ่งได้รับความนิยม จนมีการจัดตั้งเป็นบริษัทเดินรถแท็กซี่ขึ้นมาใน 3 - 4 ปีต่อมา โดยคิดค่าโดยสารกิโลเมตรละ 2 บาท รถที่นำมาบริการในช่วงนั้นเป็นรถยนต์เฮอร์โนลด์เครื่องยนต์ทำคันเล็กๆ คุณเทพชูฯ บอกว่าคนกรุงเทพฯ สมัยนั้นเรียกว่าแท็กซี่ว่า "เรโนลด์"

ซึ่งเป็นจุดเริ่มความสำเร็จของการเดินรถแท็กซี่ เพราะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป เนื่องจากยังมีรถจำนวนน้อย คนนิยมนั่งสะดวก รวดเร็วกว่ารถจักรยานสามล้อถีบซึ่งมีชุกชุมในยุคนั้น ด้วยเหตุนี้ทำให้อาชีพขับรถแท็กซี่เป็นที่ฮือฮา มีผู้นำรถเก๋งไปทำเป็นรถแท็กซี่กันมากจนระบอบไปต่างจังหวัด จนต้องมีการควบคุมกำหนดจำนวนรถมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับรถที่นำมาเป็นรถแท็กซี่นั้น หลังจากเรโนลต์เริ่มเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งานแล้ว ได้มีการนำรถออสตินแวนสองประตูสีเทามาใช้แทน ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นรถดัทสันเบนิคหรือรถเก๋งฮีโน่เครื่องท้ายตามกำลังทรัพย์ของแต่ละบริษัท จนกระทั่งเป็นรถโตโยต้า รถแลนเซอร์แชมป์ เนื่องจากรถแท็กซี่นั้น บุคคลธรรมดาอาจเป็นเจ้าของได้บางครั้งจึงอาจพบเห็นรถแท็กซี่ที่ใช้รถฮอนด้าหรือรถเปอร์โยต์นำมาเป็นรถแท็กซี่ด้วย สำหรับรถแท็กซี่ในเมืองไทยในปัจจุบันเป็นรถปรับอากาศ ดิจมิเตอร์ และมีวิทยุสื่อสาร

ส่วนการนำรถแท็กซี่มิเตอร์เข้ามาวิ่งในประเทศไทยนั้น (บทความออนไลน์ สารสังเขป ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551 จาก <http://www.dlt.go.th/taximeter/hmeter.htm>) ในปี 2501 เริ่มมีการนำแท็กซี่มิเตอร์มาใช้เป็นครั้งแรก มีการกำหนดอัตราค่าโดยสารที่จะใช้กับมิเตอร์ แต่ปรากฏว่าไม่ได้มีการบังคับใช้ ต่อมาได้ยกเลิกการใช้และติดตั้งมิเตอร์ในรถแท็กซี่ จึงทำให้ค่าโดยสารรถแท็กซี่ใช้วิธีการต่อราคาตามความพอใจระหว่างผู้ขับรถกับผู้โดยสาร เนื่องจากสภาพการจราจรในกรุงเทพมหานครเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งในเรื่องของปริมาณยานพาหนะ และประชากร ประกอบการประสบปัญหาการจราจรติดขัด มีผลกระทบต่อการเดินทาง และธุรกิจในกรุงเทพฯ เป็นอย่างยิ่ง การต่อราคาค่าโดยสารก่อให้เกิดปัญหาการจราจร เนื่องจากการจอดรถกีดขวางการจราจร โดยเฉพาะในช่วงโมงเร่งด่วน กรมการขนส่งทางบกในฐานะผู้ควบคุมระบบบริการขนส่งสาธารณะจึงให้มีศึกษาถึงระบบการต่อราคาค่าโดยสารกับการใช้มิเตอร์แท็กซี่ที่มีการกำหนดอัตราค่าโดยสารไว้เพื่อความยุติธรรม เสมอภาค และช่วยแก้ปัญหาการจราจร ในปี 2535 รัฐบาลโดยกระทรวงคมนาคม ได้มีนโยบายให้เพิ่มจำนวนแท็กซี่โดยไม่จำกัดจำนวน เนื่องจากจำนวนรถ ไม่ได้มีการเพิ่มมากกว่า 20 ปีแล้ว ตลอดจนได้รับการร้องเรียนจากประชาชนว่า ในบางพื้นที่มีจำนวนรถแท็กซี่ไม่เพียงพออีกทั้งค่าโดยสารแพงเกินควร รวมทั้งมีปัญหาในการต่อราคาโดยสารกับชาวต่างประเทศ และนักท่องเที่ยว กรมการขนส่งทางบก จึงได้มีนโยบายให้รถแท็กซี่ที่จะเพิ่มใหม่ ติดตั้งมิเตอร์ในการคำนวณค่าโดยสารตามอัตราที่กำหนด

5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทธิ กล้ารักษ์ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติ และ พฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของกำนันผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า

1. ช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การศึกษา สถานภาพสมรส ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว การถือครองที่ดิน และอาชีพของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีความสัมพันธ์ในเรื่องทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่จากค่าเฉลี่ยของทัศนคติทางการเมืองมีแนวโน้มว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านที่ดำรงตำแหน่งระยะเวลายาว มีระดับการศึกษาสูง และมีสถานภาพ โสด จะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเชิงบวก

2. อายุ และเพศของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จากค่าเฉลี่ยของทัศนคติทางการเมือง พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุน้อยจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุมาก และสำหรับตัวแปรทางเพศ พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นเพศชายจะมีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเชิงบวกมากกว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นเพศหญิง

3. พฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของกำนันผู้ใหญ่บ้าน พบว่ามีลักษณะโน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยม เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ส.ส. ของกำนันผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่ จะเลือกที่ตัวบุคคล ร้อยละ 54.8 และไม่ได้เลือกพรรค ถึงแม้ ส.ส. ที่เลือกจะย้ายพรรคบ่อยครั้งก็ยังเลือก ส.ส. คนเดิม ร้อยละ 77.6 เหตุผลที่เลือก ส.ส. เพราะเขามีผลงานพัฒนาท้องถิ่นของตน ร้อยละ 26.7

4. การยอมรับทัศนคติต่อกระแสโลกาภิวัตน์ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์เชิงบวก กล่าวคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านจะให้ความสำคัญต่อกระแสโลกาภิวัตน์ เห็นด้วยกับการได้รับข่าวสารของคนในส่วนต่างๆ ของโลกผ่านสื่อมวลชน ร้อยละ 60.0 และเห็นด้วยกับสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน ร้อยละ 51.0 รวมทั้งการติดต่อปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกของมนุษยชาติอื่น

สมาน พูแสง (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า

1. เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักของความสัมพันธ์กับความตั้งใจมากกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง” งานวิจัยนี้พบว่า

โดยส่วนใหญ่แล้ว ตัวแปรทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไขกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง งานวิจัยนี้ยังพบว่า การตัดสินใจที่มีลักษณะสมเหตุสมผลแบบที่เป็นเครื่องมือ และการตัดสินใจที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล มีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังพบว่า ประชาชนชั้นกลางค่อนข้างมีความพอใจในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่ประชาชนชั้นกลางจะนำมาใช้ในการเลือกบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ ลิสต์) ในการเลือกตั้ง คือ การพิจารณาว่าพรรคการเมืองใดทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมมากน้อยแค่ไหน พิจารณาจากคุณวุฒิและความซื่อสัตย์ของบุคคลที่ปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อ พิจารณาจากการที่พรรคทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น จังหวัด หรือภาคของตนมากน้อยแค่ไหน ต้องเป็นบัญชีรายชื่อของพรรคเดียวกับพรรคของผู้สมัครที่ตนเลือกในเขตเลือกตั้งนั้น และต้องเป็นบัญชีรายชื่อของพรรคใหญ่ที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้หรือเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนชั้นกลางเหล่านี้ส่วนใหญ่ยอมรับว่า เขามีพรรคการเมืองที่พึงพอใจอยู่แล้ว และจะเลือกบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น

จุมพล หนิมพานิช (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทย” จากผลการวิจัยพบว่า

1. ชนชั้นกลางที่ทำการศึกษามีความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครองไทย มีพฤติกรรมทางการเมืองในรูปของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองบางรูปแบบในกิจกรรมต่อไปนี้ คือ การติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองทุกวัน การไปเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติทุกครั้ง เคยชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ และเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อไปนี้ แม้จะนาน ๆ ครั้ง คือ การให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองแก่คนในชุมชน ในหมู่บ้าน หรือที่ทำงาน การไปฟังอภิปราย สัมมนา การปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมือง/นักการเมือง การพูดคุยถกเถียงกับบุคคลอื่นเกี่ยวกับปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันมีความเห็นว่าผู้ที่ทำการประท้วงรัฐบาลเพื่อให้แก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับการเมืองให้ถูกต้อง เป็นเรื่องที่มีความชอบธรรมในอนาคตหากมีการเลือกตั้ง ส.ส. , ส.ว. จะไปเลือกตั้งอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อได้จำแนกชนชั้นกลางที่ทำการศึกษาไปตามการศึกษา รายได้ และอาชีพ พบว่า ชนชั้นกลางที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทมีรายได้ตั้งแต่ 10,001 บาทขึ้นไป มีอาชีพที่ใช้วิชาชีพ/วิชาการ จะมีพฤติกรรมทางการเมืองในรูปของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในหลาย ๆ กิจกรรมที่มีร้อยละของการเข้าร่วมสูงกว่าชนชั้นกลางกลุ่มที่มีการศึกษา และรายได้ต่ำกว่า และมีอาชีพสำนักงาน/เสมียนและอาชีพพาณิชย์กรรมที่แม้การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการเข้า

ร่วมนาน ๆ ครั้งหรือบางโอกาส กิจกรรมดังกล่าวได้แก่ กิจกรรมการฟังอภิปราย สัมมนา ปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมือง/นักการเมือง การให้ความรู้หรือเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่คนในชุมชน ในหมู่บ้าน เคยผลักดันนโยบายหรือกฎหมายที่มีประโยชน์ให้ต่อส่วนรวม เคยมีส่วนในการผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางในข้อ 1 น่าจะมีผลต่อการเมืองและพัฒนาการทางการเมืองของไทยในแง่ของการทำให้ระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตย เพราะกิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางข้างต้น ล้วนสนับสนุนกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตรงนี้ น่าจะมีผลต่อการเมืองและพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันและอนาคต เพราะพฤติกรรมทางการเมืองดังกล่าวส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยหรือการทำให้ระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตย

ชลลดา แสงมณี (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56.3 รองลงมา คือ มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก คิดเป็นร้อยละ 26.3 และมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.3

2. ชาวไทยมุสลิมที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการเลือกตั้งสูง แต่อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเงื่อนไขหรือปัจจัยเป็นอเนกนัย

3 ปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าปัญญาชนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง เนื่องจากเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม และการศึกษาของประชากรในพื้นที่ดังกล่าวที่ยังมีเงื่อนไขทางศาสนาและประชาคมเกษตรเป็นมูลการณ์

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน ในส่วนของความสัมพันธ์ 2 ตัวแปร พบว่า เขตที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกกลุ่ม สถาบันที่จบการศึกษา การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน จัดสำนึกทางการเมือง และหน่วยงานที่สังกัดของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์เชิงเหตุกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนอายุและความยึดมั่นผูกพันในศาสนาของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานข้อ 2, ข้อ 3, ข้อ 4, ข้อ 5, ข้อ 7, และข้อ 8 แต่ปฏิเสธสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 6 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจบางประการเนื่องจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ กระบวนการบริหารตามระบอบประชาธิปไตยตามแนวคิดรัฐธรรมนูญ การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ทางการเมือง และระบอบราชการที่มีตัวแทนของประชาชน ซึ่งทั้งหมดจะเป็นเหตุปัจจัยให้ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น

จันทิมา ทองเจริญ (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “พฤติกรรมกรรมการสื่อสารกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง” ผลการวิจัยปรากฏว่า ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านประชากรกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถกล่าวได้ คือ นักศึกษาที่มีเพศ อายุ คณะที่ศึกษาในปัจจุบัน และระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาณุ ธรรมสุวรรณ และ ทวีศักดิ์ ถ้อมถิ์ม (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของประชาชนจังหวัดพัทลุง” ผลการวิจัยพบว่า ในทางพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองด้านทัศนคติต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ประชาชนจังหวัดพัทลุง มีทัศนคติต่อการเมืองการปกครองต่อระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับสูง โดยมีความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของคนในสังคมมากที่สุด แต่มีความเข้าใจในรัฐธรรมนูญน้อยที่สุด ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนจังหวัดพัทลุงได้ให้ความสนใจกิจกรรมการชุมนุมประท้วงมากที่สุด มีการติดตามข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์โทรทัศน์น้อยที่สุด สนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกระดับ ยึดเกณฑ์ตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง ทั้งนี้ให้ความสำคัญกับคุณลักษณะเป็นคนดี ซื่อสัตย์ ต้องการให้วุฒิสมาชิกควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินแทนประชาชน แต่ในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและตัวแทนระดับท้องถิ่นนั้น ต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนและพัฒนาด้านสาธารณูปโภค หากเกิดปัญหาจะแก้ไขด้วยตนเองก่อน และคิดว่าจะติดตามตรวจสอบพฤติกรรมของนักการเมือง

ส่วน เพศ ระดับการศึกษา การติดตามข่าวสารการเมือง และระดับความเข้าใจต่อคุณลักษณะความเป็นคนดีมีผลหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนจังหวัดพัทลุงในด้านที่ว่า ประชาชนจังหวัดพัทลุง เพศหญิง กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี-สูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มที่ติดตามข่าวสารการเมืองตลอดเวลา จะมีระดับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าเพศชาย และกลุ่มอื่น ๆ และความเข้าใจต่อคุณลักษณะของความเป็นคนดีจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติต่อการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้านหลักประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

ประชาชนจังหวัดพัทลุงที่มีอายุไม่เกิน 30 ปีจะมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้งตัวบุคคล แต่อายุ 41 ปีขึ้นไปจะเลือกพรรคการเมือง โดยที่กลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธจะเลือกตัวบุคคล ในขณะที่กลุ่มที่นับถือศาสนาอิสลามจะเลือกพรรคการเมือง นั่นคือ ประชาชนจังหวัดพัทลุงอายุไม่เกิน 30

ปี จบมัธยมศึกษา-อนุปริญญาจะไม่ค่อยติดตาม ไม่สนใจข่าวการเมือง นิยมคุณสมบัติของผู้สมัคร ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุ 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี-สูงกว่า จะมีการติดตามข่าวการเมืองตลอดเวลา นิยมนโยบายพรรค ส่วนกลุ่มอายุ 41 ปีขึ้นไปจะไม่ติดตาม ไม่สนใจข่าวการเมือง และจะนิยมหัวหน้าพรรค

สมพิศ คล้ายวงษ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุ 18-20 ปี” ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง พิจารณาจากช่วงอายุส่วนใหญ่อายุ 20 ปี อยู่ในระหว่างศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

2. พฤติกรรมความสนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จำแนกได้ดังนี้ ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองไม่สม่ำเสมอ ร้อยละ 77.1 ใช้โทรทัศน์ในการติดตามข่าวสาร ร้อยละ 35.5 มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 77.7 ฟังคำปราศรัยของนักการเมืองติดตามบ้างพอสมควร ร้อยละ 72.1 เคยชักชวนญาติพี่น้องและผู้อื่น ร้อยละ 72.8 เคยตรวจบัญชีรายชื่อ ร้อยละ 71.1 ใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงครั้งนี้เป็นครั้งแรก ร้อยละ 50.8 เกิดความเบื่อหน่ายการเมืองเป็นเหตุผลสำคัญไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ 33.9 เมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแน่ ๆ เพราะต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ร้อยละ 55.1

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่าง ๆ ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่าสภาพภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

มยุรา โลหะพิริยะกุล (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ผลการวิจัยพบว่า

1. นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

2. นิสิตชาย และนิสิตหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

3. นิสิตชั้นปีที่ 1 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 3 และนิสิตชั้นปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

5. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนสูง คะแนนเฉลี่ยทางการเรียนปานกลาง และคะแนนเฉลี่ยทางการเรียนต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

6. นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับสูง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับปานกลาง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวระดับต่ำ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

7. นิสิตที่บิดา-มารดาหรือผู้ปกครองรับราชการ ประกอบธุรกิจ รับจ้างเกษตรกรรม และอาชีพอื่น ๆ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

8. นิสิตที่มีความรู้ทางการเมืองระดับมาก ความรู้ทางการเมืองระดับปานกลาง และความรู้ทางการเมืองระดับน้อย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

อรุณี พัฒนผลสุขุม (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบึงกุ่ม” ผลการศึกษา ในด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า กว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 40.53 ปี โดยกว่า 1 ใน 3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ย 10,781.36 บาทต่อเดือน ร้อยละ 10.3 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ได้รับข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์มากที่สุด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญในระดับมาก มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้งในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านกิจกรรมทางการเมืองในระดับปานกลาง ในภาพรวมมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การรับข่าวสารทางการเมือง และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ ส่วนเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านกิจกรรมทางการเมือง

คารินทร์ แก้วมูล (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540” ผลการศึกษาพบว่า (1) การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สายอยู่ในระดับน้อย (2) ปัญหาและอุปสรรคทั้งที่เกิดจากประชาชนและ อบต. ประชาชนเห็นว่ามีในระดับปานกลาง (3) ประชาชนเห็นด้วยในระดับมากกับการส่งเสริมณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิ เสรีภาพ และกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากขึ้นและต่อเนื่องจริงจัง ส่งเสริมให้เข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของ อบต. และควรมีระบบการจูงใจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ด้าน อบต. หรือพนักงาน อบต. ก็เห็นในระดับมากกว่า ควรจะปรับเปลี่ยนทัศนคติโดยไม่มองประชาชนในแง่ลบ มีความจริงใจ ยอมรับ เห็นความสำคัญของประชาชน ให้ความรู้ทางการเมืองในระบบอบต. ประชาธิปไตย ส่งเสริมการรวมกลุ่มกันอย่างเป็นเครือข่าย และต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน เพียงพอต่อการตัดสินใจ (4) ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และการเป็นสมาชิกของกลุ่มมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศพบว่า มีความสัมพันธ์กับการร่วมรับรู้ในกระบวนการบริหารราชการในระดับท้องถิ่น การคิดร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการร่วมในการตรวจสอบการให้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนอีกสองประเด็น ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรครั้งนี้ได้แก่ คนขับรถแท็กซี่ที่เข้าร่วมอยู่ในสหกรณ์รถแท็กซี่ที่อยู่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร โดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างและประชากรดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สหกรณ์แท็กซี่เป้าหมายมา 5 สหกรณ์ โดยจะทำการเลือกเอาจากสหกรณ์แท็กซี่ที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุด ได้แก่ สหกรณ์แท็กซี่ กรุงเทพมหานคร จำกัด, สหกรณ์แท็กซี่อิสระ จำกัด, สหกรณ์ภูมิพลังแท็กซี่ จำกัด, สหกรณ์แท็กซี่สุวรรณภูมิ จำกัด, สหกรณ์แท็กซี่ไทย จำกัด

สหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพ จำกัด	มีจำนวนสมาชิก	3,566 คน
สหกรณ์แท็กซี่อิสระ จำกัด	มีจำนวนสมาชิก	3,083 คน
สหกรณ์ภูมิพลังแท็กซี่ จำกัด	มีจำนวนสมาชิก	2,608 คน
สหกรณ์แท็กซี่สุวรรณภูมิ จำกัด	มีจำนวนสมาชิก	2,341 คน
สหกรณ์แท็กซี่ไทย จำกัด	มีจำนวนสมาชิก	<u>2,095</u> คน
รวม		<u>13,693</u> คน

จากนั้นทำการคำนวณหาตัวอย่างประชากรเป้าหมาย เนื่องจากทราบตัวเลขขนาดประชากรที่แน่นอน จึงได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamanac 1973: 1,089) ที่ระดับความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ร้อยละ 5 ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

- โดย n คือ จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ จำนวนประชากร
 e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ = 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{13,693}{(1 + 13,693 \times (0.05)^2)} \\ &= \frac{13,693}{35.23} \\ &= 388.67 \approx 389 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ฉะนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จำนวนทั้งสิ้น 389 ตัวอย่าง

ขั้นที่ 2 ทำการหาจำนวนคนขับรถแท็กซี่ในแต่ละสหกรณ์ที่ต้องการสุ่ม และทำการหาจำนวนประชากรที่ต้องสุ่มในสหกรณ์นั้น โดยการใช้วิธีการสุ่มเลือกแบบเจาะจงโดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างที่สุ่มเลือกแบบเจาะจง} = \frac{\text{จำนวนทั้งหมดของตัวอย่าง} \times \text{จำนวนประชากรที่เลือก}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

เมื่อทำการคำนวณแล้วจะได้จำนวนตัวอย่างดังนี้ คือ

สหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพ จำกัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	101	ตัวอย่าง
สหกรณ์แท็กซี่อิสระ จำกัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	88	ตัวอย่าง
สหกรณ์ภูมิพลังแท็กซี่ จำกัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	74	ตัวอย่าง
สหกรณ์แท็กซี่สุวรรณภูมิ จำกัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	66	ตัวอย่าง
สหกรณ์แท็กซี่ไทย จำกัด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	60	ตัวอย่าง
รวมตัวอย่างทั้งหมด		389	ตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 จากนั้นจะทำการสุ่มตัวอย่างกลุ่มประชากรแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กับคนขับแท็กซี่ที่อยู่ในสหกรณ์เป้าหมายทั้ง 5 สหกรณ์ และทำการแจกแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่ได้คำนวณไว้แล้ว คือ จำนวน 389 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม ปลายเปิดเพื่อทำการเก็บข้อมูล โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ระดับการศึกษา สหกรณ์ที่รุดแท็กซ์สังกัด ภูมิภาค รายได้ ฯลฯ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามความเห็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้พัฒนามาจากแนวคิดของ มิลแบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goal) กับผลงานของ มิลแบรธ (Milbrath) นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามในเรื่องนี้

การหาคุณภาพแบบสอบถาม

1. **การหาความเที่ยงตรง (Validity)** ของแบบสอบถาม ผู้ศึกษาค้นคว้าได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการค้นคว้าจากทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อให้มีเนื้อหาและข้อคำถามต่าง ๆ ตรงกับกรอบแนวคิดในการศึกษาที่ต้องการจะวัดแล้วให้ รองศาสตราจารย์ ดร. ปธาน สุวรรณมงคล ซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานที่ปรึกษาในการสอบค้นคว้าอิสระ ทำการตรวจดูความถูกต้องแล้วปรับปรุงและแก้ไข หลังจากนั้นก็นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้อีกท่านทำการตรวจสอบคือ ดร. สุชาติ ผิวงาม อาจารย์ประจำภาควิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทำการแก้ไขจนกระทั่งได้แบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงที่สุด

2. **การหาความเชื่อมั่น (Reliability)** ของแบบสอบถาม ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ทำการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha) และในการศึกษาค้นคว้าได้ทำการ Pre-test กับ คนขับรถแท็กซี่ ที่ไม่ได้เป็นเป้าหมาย โดยเก็บข้อมูลจากคนขับรถแท็กซี่ในเขต ยานนาวา กรุงเทพมหานคร โดยเก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 30 ตัวอย่าง ผลการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า พบว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9541 ซึ่งถ้าหากมีค่าความเชื่อมั่นในการทดสอบตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม ผู้ศึกษาค้นคว้าจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)** ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะนำเครื่องมือศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้สร้างไว้ คือ แบบสอบถาม (questionnaires) ที่สร้างขึ้นไปทำการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงสำรวจ (Survey) กับกลุ่มตัวอย่างตามสถานที่ที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วจนครบจำนวน
2. **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)** ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระจะทำการศึกษาค้นคว้าอิสระข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ จากแหล่งข้อมูลต่างๆทั้งภายในห้องสมุด ค้นคว้าผ่านทางอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันกว้างขวางไปทั่วโลก ซีดีรอม (CD – ROM) และฐานข้อมูล (database) ผ่านคอมพิวเตอร์ในรูปแบบต่าง ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. **สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)** เป็นสถิติที่ใช้ในการสรุปหรือบรรยายคุณลักษณะของสิ่งที่เราสนใจ ซึ่งค่าสถิติที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถนำไปอ้างอิงถึงประชากรที่เราศึกษาอยู่ได้ ค่าสถิติที่จะนำมาใช้ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) การหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง เป็นต้น
2. **สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)** เป็นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออ้างอิงไปยังประชากรที่ศึกษา โดยการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนสถิติที่นำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานครั้งนี้คือ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ค่านิยม ความคิดเห็น ทศนคติ และบุคลิกภาพ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมือง โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่มีลักษณะคำถามเป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้มาตราวัดแบบไลเกิร์ต (Likert Scale) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ให้ 5 คะแนน = เห็นด้วยอย่างยิ่ง, ให้ 4 คะแนน = เห็นด้วย, ให้ 3 คะแนน = ไม่แน่ใจ, ให้ 2 คะแนน = ไม่เห็นด้วย และให้ 1 คะแนน = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หลังจากนั้นจะนำคะแนนที่ได้มากำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามแบบของ เจ. คัมบลิว. เบสท์ (Best, J.W. (1981) อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์ 2543: 120) ดังนี้

เกณฑ์	ระดับความคิดเห็น
4.51 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.51 – 4.50	เห็นด้วย
2.51 – 3.50	ไม่แน่ใจ
1.51 – 2.51	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.50	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ใน กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างคนขับรถแท็กซี่ จำนวนทั้งสิ้น 389 คน ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระสามารถแบ่งได้ 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมือง

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Chi-square (χ^2)	หมายถึง ค่าไคสแควร์
Degree of Freedom (df)	หมายถึง องศาอิสระ
Significant (Sig 2-tailed)	หมายถึง ค่านัยสำคัญทางสถิติที่คำนวณได้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาค้นคว้าอิสระ ข้อมูลส่วนบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา สหกรณ์ที่รถแท็กซี่สังกัด ความเป็นเจ้าของรถแท็กซี่ที่ขับอยู่ ภูมิลำเนาของท่าน รายได้ต่อเดือน และความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

(n=389)		
ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	383	98.5
หญิง	6	1.5
รวม	389	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	9	2.3
25 – 35 ปี	57	14.7
36 – 45 ปี	184	47.3
45 ปีขึ้นไป	139	35.7
รวม	389	100.0
สถานภาพ		
โสด	30	7.7
แต่งงานแล้ว	324	83.3
ม่าย หรือหย่าร้าง	22	5.7
แยกกันอยู่	13	3.3
รวม	389	100.0
จำนวนบุตร		
ไม่มีบุตร	47	12.1
มีบุตร 1 คน	90	23.1
มีบุตร 2 คน	152	39.1
มีบุตรมากกว่า 2 คนขึ้นไป	100	25.7
รวม	389	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	112	28.8
มัธยมศึกษาตอนต้น	91	23.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	86	22.1
ปวช.	38	9.8

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ปวศ. – อนุปริญญา	26	6.7
ปริญญาตรี	35	9.0
สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.3
รวม	389	100.0
ความเป็นเจ้าของรถแท็กซี่ที่ขับอยู่		
เป็นของตัวเองแล้ว	88	22.6
เช่ามาขับ	137	35.2
อยู่ในระหว่างผ่อนส่ง	164	42.2
รวม	389	100.0
ภูมิลำเนาบ้านเกิดของท่าน		
ภาคเหนือ	33	8.5
ภาคอีสาน	211	54.2
ภาคตะวันตก	6	1.5
ภาคตะวันออก	20	5.1
ภาคใต้	8	2.1
ภาคกลาง	111	28.5
รวม	389	100.0
รายได้ต่อเดือน		
5,000 – 10,000 บาท	105	27.0
10,001 – 15,000 บาท	113	29.0
15,001 – 20,000 บาท	108	27.8
20,001 – 25,000 บาท	35	9.0
มากกว่า 25,001 บาทขึ้นไป	28	7.2
รวม	389	100.0
ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยปัจจุบัน		
เป็นของตัวเองแล้ว	67	17.2
อาศัยญาติอยู่	39	10.0
เช่าเขาอยู่	195	50.1
อยู่ในระหว่างผ่อนส่ง	88	22.6
รวม	389	100.0

จากตารางที่ 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างคนขับรถแท็กซี่สามารถอธิบายได้ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.5 เป็นเพศชาย ส่วนที่เหลือเพียงร้อยละ 1.5 ที่เป็นเพศหญิง

อายุ กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 36-45 ปี เป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 47.3 รองลงมาได้แก่ อายุ 45 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 35.7 อายุ 25 – 35 ปี ร้อยละ 14.7 และอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

สถานภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 83.3 แต่งงานแล้ว รองลงมาได้แก่ โสด ร้อยละ 7.7 ม่าย หรือหย่าร้าง ร้อยละ 5.7 และแยกกันอยู่ มีเพียงร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

จำนวนบุตร กลุ่มตัวอย่างมีบุตร 2 คน เป็นจำนวนมากที่สุดร้อยละ 39.1 รองลงมาได้แก่ มีบุตรมากกว่า 2 คนขึ้นไป ร้อยละ 25.7 มีบุตร 1 คน ร้อยละ 23.1 และไม่มีบุตรเลย จำนวนน้อยที่สุด มีจำนวนร้อยละ 12.1 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 28.8 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 23.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 22.1 ปวช. ร้อยละ 9.8 ปริญญาตรี ร้อยละ 9.0 ปวศ. – อนุปริญญา ร้อยละ 6.7 และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 0.3

ความเป็นเจ้าของรถแท็กซี่ที่ขับอยู่ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดร้อยละ 42.2 อยู่ในระหว่างผ่อนส่งรถแท็กซี่ที่ขับอยู่ รองลงมาได้แก่ เช่ามาขับ ร้อยละ 35.2 และเป็นของตัวเองแล้ว จำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 22.6 ตามลำดับ

ภูมิลำเนาของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 54.2 มีภูมิลำเนาบ้านเกิดอยู่ในภาคอีสานเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ภาคกลาง ร้อยละ 28.5 ภาคเหนือ ร้อยละ 8.5 ภาคตะวันออก ร้อยละ 5.1 ภาคใต้ ร้อยละ 2.1 ภาคตะวันตก ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท เป็นจำนวนมากที่สุดร้อยละ 29.0 รองลงมาได้แก่ รายได้ 15,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 27.8 รายได้ 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 27.0 รายได้ 20,001 – 25,000 บาท ร้อยละ 9.0 และรายได้มากกว่า 25,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 7.2 ตามลำดับ

ความเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่ง คือ ร้อยละ 50.01 เช่าที่อยู่อาศัยเขาอยู่ รองลงมาได้แก่ อยู่ในระหว่างผ่อนส่ง ร้อยละ 22.6 เป็นของตัวเองแล้ว ร้อยละ 17.2 และอาศัยญาติอยู่ จำนวนน้อยที่สุด ร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างคนขับรถแท็กซี่ในด้านความเชื่อ ด้านค่านิยม ด้านความคิดเห็น ด้านทัศนคติ ด้านบุคลิกภาพ โดยจะสามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังตารางที่ 4.2 – ตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความเชื่อ

ความเชื่อ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เชื่อถือไม่ได้ส่วนแล้วแต่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อทั้งนั้น	3.44	1.20	ไม่แน่ใจ
2. การเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเรื่องของพวกนักการเมือง และพรรคการเมืองไม่ใช่เรื่องของประชาชน	2.87	1.37	ไม่แน่ใจ
3. การพูดคุยการเมืองกับเพื่อนและคนใกล้บ้าน เป็นสิ่งที่ไร้สาระ	2.49	1.21	ไม่เห็นด้วย
4. นักการเมืองเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแต่เพียงอย่างเดียว	3.56	1.15	เห็นด้วย
5. การปกครองเผด็จการในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เหมาะสมกับสังคม ไทยในปัจจุบันที่มีแต่ปัญหาความขัดแย้งกัน	3.04	1.42	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยรวม	3.08	0.77	ไม่แน่ใจ

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความเชื่อ กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมไม่แน่ใจ ($\bar{X}=3.08$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่นักการเมืองเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแต่เพียงอย่างเดียว ($\bar{X}=3.56$) ไม่แน่ใจต่อข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เชื่อถือไม่ได้ส่วนแล้วแต่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อทั้งนั้น ($\bar{X}=3.44$) การปกครองเผด็จการในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันที่มีแต่ปัญหาความขัดแย้งกัน ($\bar{X}=3.04$) และการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเรื่องของพวกนักการเมืองและพรรคการเมืองไม่ใช่เรื่องของประชาชน ($\bar{X}=2.87$) และการพูดคุยการเมืองกับเพื่อนและคนใกล้บ้าน เป็นสิ่งที่ไร้สาระ ($\bar{X}=2.49$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านค่านิยม

ค่านิยม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
6. นักการเมืองในสมัยรัฐบาลที่แล้วดีมากกว่าถึงแม้จะโกง แต่ก็ยังมีเงินเหลือมาพัฒนาประเทศ	4.10	1.21	เห็นด้วย
7. รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ดีกว่าฉบับปี พ.ศ. 2550	3.79	1.17	เห็นด้วย
8. การเข้าร่วมเดินขบวนประท้วง ถ้าหากเขามีให้เงินเราก็จะไปเพราะจะได้ไม่เสียเวลาทำมาหากิน	2.22	1.26	ไม่แน่ใจ
9. การฟังอภิปรายของนักการเมืองในสภาทางโทรทัศน์หรือวิทยุเป็นเรื่องไร้สาระ	2.75	1.25	ไม่แน่ใจ
10. การรับเงินเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ผิดเพราะเขาอยากให้เราเอง	2.86	1.45	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยรวม	3.14	0.74	ไม่แน่ใจ

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านค่านิยม กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมไม่แน่ใจ ($\bar{X}=3.14$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยต่อนักการเมืองในสมัยรัฐบาลที่แล้วดีมากกว่าถึงแม้จะโกง แต่ก็ยังมีเงินเหลือมาพัฒนาประเทศ ($\bar{X}=4.10$) และรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ดีกว่าฉบับปี พ.ศ. 2550 ($\bar{X}=3.79$) ไม่แน่ใจต่อการรับเงินเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ผิดเพราะเขาอยากให้เราเอง ($\bar{X}=2.86$) และการฟังอภิปรายของนักการเมืองในสภาทางโทรทัศน์หรือวิทยุเป็นเรื่องไร้สาระ ($\bar{X}=2.75$) และการเข้าร่วมเดินขบวนประท้วง ถ้าหากเขามีให้เงินเราก็จะไปเพราะจะได้ไม่เสียเวลาทำมาหากิน ($\bar{X}=2.22$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความคิดเห็น

ความคิดเห็น	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
11. การเมืองเป็นเรื่องของทุกๆคนที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง	4.46	0.89	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12. การปกครองแบบประชาธิปไตยเหมาะสมที่สุดกับประเทศไทยของเรา	4.61	0.77	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
13. รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและรัฐบาลได้มากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540	3.01	1.16	ไม่แน่ใจ
14. นักการเมืองและรัฐบาลควรจะให้ความสนใจในสิ่งที่ประชาชนเห็นว่าปัญหาหรือเป็นความต้องการของประชาชน	4.56	0.82	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15. การไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องไปใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย	4.75	0.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.28	0.54	เห็นด้วย

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมเห็นด้วย ($\bar{X}=4.28$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องไปใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=4.75$) นักการเมืองและรัฐบาลควรจะให้ความสนใจในสิ่งที่ประชาชนเห็นว่าปัญหาหรือเป็นความต้องการของประชาชน ($\bar{X}=4.56$) และเห็นด้วยอย่างยิ่งที่การปกครองแบบประชาธิปไตยเหมาะสมที่สุดกับประเทศไทยของเรา ($\bar{X}=4.61$) และเห็นด้วยต่อการเมืองเป็นเรื่องของทุก ๆ คนที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง ($\bar{X}=4.46$) และตอบไม่แน่ใจว่า รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและรัฐบาลได้มากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 ($\bar{X}=3.01$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านทัศนคติ

ทัศนคติ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
16. การสนใจติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทยทางโทรทัศน์ วิทยุหรือหนังสือพิมพ์ เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องรู้	4.56	0.72	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
17. การแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อน ๆ และสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ควรกระทำ	4.03	1.00	เห็นด้วย
18. เราควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมฟังหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เมื่อมีการอภิปราย สัมมนาหรือการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง	4.06	0.97	เห็นด้วย
19. การแสดงออกโดยการพูดคุยถกเถียงกับผู้อื่นเพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาการเมืองเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง	2.58	1.26	ไม่แน่ใจ
20. เมื่อมีโอกาสเราจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองตามสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์, โทรทัศน์, วิทยุ ฯลฯ	4.29	0.82	เห็นด้วย
21. ข้าพเจ้ามีความสนใจทางการเมืองและได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรต่างๆแล้ว	2.88	1.35	ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ยรวม	3.74	0.53	เห็นด้วย

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านความทัศนคติ กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมเห็นด้วย ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการสนใจติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทยทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องรู้ ($\bar{X} = 4.56$) และเห็นด้วยว่า เมื่อมีโอกาสเราจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองตามสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์, โทรทัศน์, วิทยุ ฯลฯ ($\bar{X} = 4.29$) และเห็นด้วยว่าเราควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมฟังหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เมื่อมีการอภิปราย สัมมนา หรือการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง ($\bar{X} = 4.06$) และเห็นด้วยว่าการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อน ๆ และสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ($\bar{X} = 4.03$) และไม่แน่ใจว่าข้าพเจ้ามีความสนใจทางการเมืองและได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรต่างๆแล้ว ($\bar{X} = 2.88$) และ

ไม่แน่ใจว่าการแสดงออกโดยการพูดคุยเกี่ยวกับผู้อื่น เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาการเมืองเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ($\bar{X}=2.58$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในด้านบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพ	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
22. การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเป็นแนวทางประชาธิปไตยที่ทุกๆคนควรจะมีไว้	4.52	0.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
23. ทุกคนมีสิทธิที่จะเดินขบวนเรียกร้องตามระบอบประชาธิปไตยได้แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย	4.57	0.72	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
24. เราควรจะทำสิ่งที่แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองเมื่อมีโอกาส	4.43	0.67	เห็นด้วย
25. เมื่ออยู่ในที่ชุมนุมทางการเมือง เราจะต้องควบคุมจิตใจของตนเองเอาไว้ไม่แสดงออกซึ่งความรุนแรง เกรี้ยวกราด คำว่าฝ่ายตรงข้าม	4.43	0.86	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	0.56	เห็นด้วย

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในด้านบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมเห็นด้วย ($\bar{X}=4.49$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ทุก ๆ คนมีสิทธิที่จะเดินขบวนเรียกร้องตามระบอบประชาธิปไตยได้แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย ($\bar{X}=4.57$) และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเป็นแนวทางประชาธิปไตยที่ทุก ๆ คนควรจะมีไว้ ($\bar{X}=4.52$) เห็นด้วยว่าเราควรจะทำสิ่งที่แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองเมื่อมีโอกาส ($\bar{X}=4.43$) และเห็นด้วยว่าเมื่ออยู่ในที่ชุมนุมทางการเมือง เราจะต้องควบคุมจิตใจของตนเองเอาไว้ไม่แสดงออกซึ่งความรุนแรง เกรี้ยวกราด คำว่าฝ่ายตรงข้าม ($\bar{X}=4.43$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมือง

จากการศึกษา พฤติกรรมทางการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ ในเรื่อง การออกเสียงเลือกตั้งการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและการเป็นผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน การติดต่อกับทางราชการ การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง มีรายละเอียดดังนี้

การออกเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการออกเสียงเลือกตั้ง

(n=389)		
การออกเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเลือกตั้งที่ผ่านๆ มา		
ไปทุกๆ ครั้ง	240	61.7
ไปเกือบทุกครั้ง	79	20.3
ไปบ้างเป็นบางครั้ง	58	14.9
ไม่เคยไปเลย เพราะ*	12	3.1
ไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	3	0.8
หลักฐานในการไปใช้สิทธิไม่พร้อม	4	1.0
ไม่อยากเสียเวลา	3	0.8
คิดว่าไม่มีประโยชน์	2	0.5
เบื่อหน่ายการเมือง	12	3.1
รวม	389	100.0
การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้		
จะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน	325	83.5
อาจจะไปใช้สิทธิ	25	6.4
ยังไม่ค่อยจะแน่ใจ	21	5.4
อาจจะไม่ไปใช้สิทธิ	11	2.8
ไม่ไปอย่างแน่นอน	7	1.8
เหตุผลที่อาจจะไม่ไปใช้สิทธิ/ไม่ไปอย่างแน่นอน เพราะ*		
เบื่อเรื่องการเมือง	12	3.1
เลิกไปก็เหมือน ๆ เดิม ไม่มีประโยชน์	11	2.8

ไม่ยากเสียเวลา	3	0.8
ค่าใช้จ่ายเดินทางไปและกลับสูง	12	3.1
รวม	389	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 61.7 ไปเลือกตั้งทุก ๆ ครั้งที่ผ่าน ๆ มา รองลงมาไปเกือบทุกครั้งร้อยละ 20.3 ไปบ้างเป็นบางครั้งร้อยละ 14.9 และไม่เคยไปเลยร้อยละ 3.1 เหตุผลสำคัญที่ไม่เคยไปเลย คือ เบื่อหน่ายการเมือง สำหรับการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 83.5 จะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน รองลงมาได้แก่ อาจจะไปใช้สิทธิร้อยละ 6.4 ยังไม่ค่อยจะแน่ใจร้อยละ 5.4 อาจจะไม่ใช่สิทธิร้อยละ 2.8 และไม่ไปอย่างแน่นอนร้อยละ 1.8 เหตุผลสำคัญที่อาจจะไม่ไปใช้สิทธิหรือไม่ไปอย่างแน่นอน คือ เบื่อเรื่องการเมืองและค่าใช้จ่ายเดินทางไปและกลับสูงมีจำนวนเท่ากัน

การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

(n=389)		
การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร		
เคย เพราะ*	129	33.2
ชื่นชอบในตัวผู้สมัคร	77	19.8
ตนเองเป็นสมาชิกพรรคนั้น ๆ อยู่	16	4.1
เห็นว่ามิประ โยชน์ต่อส่วนรวม	57	14.7
ไปเพราะต้องการค่าจ้าง	1	0.3
ไม่เคย เพราะ*	260	66.8
ไม่ชอบเรื่องการเมือง	29	7.5
เลือกไปก็เหมือน ๆ เดิม	75	19.3
ไม่สนใจ ไร้สาระ	50	12.9

รวม	389	100.0
การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง		
ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส	44	11.6
บ่อยครั้ง	26	6.7
นาน ๆ จะมีสักครั้ง	80	20.6
ไม่เคยเลย	238	61.2
รวม	389	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 66.8 ไม่เคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร ด้วยเหตุผลสำคัญคือเลือกไปก็เหมือน ๆ เดิม ส่วนที่เหลือร้อยละ 33.2 เคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ ชื่นชอบในตัวผู้สมัคร นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 61.2 ยังไม่เคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง รองลงมา เคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงนาน ๆ จะมีสักครั้ง ร้อยละ 20.6 ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 11.6 และบ่อยครั้งที่ร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง ร้อยละ 6.7 ตามลำดับ

การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน

(n=389)

การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย		
เป็น	49	12.6
ไม่เป็น เพราะ*	340	87.4
ไม่มีเวลา	235	60.4
ไม่อยากจะยุ่งเรื่องการเมือง	82	21.1
ไม่มีประโยชน์	30	7.7
รวม	389	100.0

การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ		
ทุกครั้งที่มีปัญหา	35	9.0
บ่อยครั้ง	19	4.9
นาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส	71	18.3
ไม่เคยเลย	264	67.9
รวม	389	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 87.4 ไม่เป็นคณะกรรมการชุมชน ในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย ด้วยเหตุผลสำคัญคือไม่มีเวลา ส่วนที่เหลือร้อยละ 12.6 เป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.9 ยังไม่เคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ รองลงมาได้แก่นาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาสร้อยละ 18.3 ทุกครั้งที่มีปัญหา ร้อยละ 9.0 และบ่อยครั้ง ร้อยละ 4.9 ตามลำดับ

การติดต่อกับทางราชการ

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการติดต่อกับทางราชการ

(n=389)		
การติดต่อกับทางราชการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหของชุมชนของท่าน		
ทุก ๆ ครั้งที่มีปัญหาเกิดขึ้น	38	1.5
เป็นบางครั้งเท่านั้น	84	9.8
บ่อย ๆ ครั้ง	6	21.6
ไม่เคย เพราะ*	261	67.1
ทางราชการคงจะไม่สนใจปัญหานี้จริงจัง	117	30.1
ไม่เชื่อว่าจะแก้ไขปัญหได้จริง ๆ	93	23.9
เสียเวลาทำมาหากิน ไม่ใช่ธุระ	44	11.3
รวม	389	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 67.1 ไม่เคยไปขอให้ทางราชการ ช่วยแก้ไขปัญหของชุมชนของท่าน ด้วยเหตุผลสำคัญคือ ทางราชการคงจะไม่สนใจปัญหานี้จริงจ้ง รอลงมาได้แก่ บ่อย ๆ ครั้งที่ขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหของชุมชนของท่าน ร้อยละ 21.6 เป็นบางครั้งเท่านั้น ร้อยละ 9.8 และทุก ๆ ครั้งที่มีปัญหาเกิดขึ้น ร้อยละ 1.5 ตามลำดับ

การเป็นผู้ประท้วง

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้ประท้วง

(n=389)		
การเป็นผู้ประท้วง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา		
ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส	42	10.8
เป็นบางครั้งเท่านั้น	96	24.7
ไม่เคยเลย เพราะ*	251	64.5
เสียเวลาทำมาหากิน	162	41.6
คิดว่าไม่น่าจะช่วยแก้ไขปัญหาได้	62	15.9
เป็นเรื่องของ ส.ส. และ ส.ว.	29	7.5
รวม	389	100.0
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหบางสิ่งบางอย่างทาง การเมือง		
ควรกระทำ เพราะ*	311	79.9
ได้เข้าร่วมสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน	6	1.5
เชื่อว่าทางรัฐบาลจะได้แก้ไขปัญหาให้ในทก ๆ เรื่อง	78	20.1
เป็นวิธีการแสดงออกซึ่งแนวทางในระบอบประชาธิปไตย	282	72.5
ไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะ*	78	20.1
เสียเวลาทำมาหากิน	28	7.2
ทำให้บ้านเมืองวุ่นวายไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง	53	13.6
รัฐบาลคงไม่สนใจในปัญหานี้หรอก	15	3.9
รวม	389	100.0

การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย		
ถูกต้อง เพราะ*	336	86.4
การประท้วงเป็นการแสดงออกในระบอบประชาธิปไตย	271	69.7
การประท้วงจะเป็นการบอกสาเหตุของความทุกข์ของเรา	205	52.7
การประท้วงจะทำให้รัฐบาลหันมาสนใจในปัญหานี้อย่างจริงจัง	192	49.4
การประท้วงจะเป็นการแสดงพลังของกลุ่มที่มีปัญหาอย่างเดียวกัน	121	31.1
ไม่ถูกต้อง เพราะ*	53	13.6
การประท้วงเป็นสาเหตุทำให้บ้านเมืองวุ่นวาย	47	12.1
รัฐบาลคงไม่มีเวลามาสนใจปัญหานี้หรอก	13	3.3
เสียเวลาทำมาหากิน	16	4.1
รวม	389	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ เสียเวลาทำมาหากิน รองลงมาเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหานั้นบ้างครั้งเท่านั้นร้อยละ 24.7 และเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 10.8 ตามลำดับ ส่วนในเรื่องของการประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหามุ่งบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 79.9 เห็นว่าควรกระทำ ด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่า เป็นวิธีการแสดงออกซึ่งแนวทางในระบอบประชาธิปไตย ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.1 เห็นว่าไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง ด้วย เหตุผลสำคัญคือทำให้บ้านเมืองวุ่นวายไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง นอกจากนี้ในคำถามด้านการเป็นผู้ประท้วง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.4 เห็นว่าการประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่า การประท้วงเป็นการแสดงออกในระบอบประชาธิปไตย ส่วนที่เหลือร้อยละ 13.6 เห็นว่าการประท้วงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย ด้วยเหตุผลที่ว่า การประท้วงเป็นสาเหตุทำให้บ้านเมืองวุ่นวาย

การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง

(n=389)

การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ		
ติดตามทุก ๆ วัน	246	63.2
ติดตามเป็นบางครั้งที่มีโอกาส	131	33.7
ไม่สนใจที่จะติดตาม เพราะ*	12	3.1
เมืองการเมืองที่มีแต่ความขัดแย้ง ทะเลาะกันทุกวัน	10	2.6
การเมืองเป็นเรื่องที่ไร้สาระ ไม่มีประโยชน์	7	1.8
การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น	1	0.3
รวม	389	100.0
การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด		
ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส	192	49.4
บ่อย ๆ ครั้ง	81	20.8
นาน ๆ ครั้ง	82	21.1
ไม่เคยเลย เพราะ*	34	8.7
พูดคุยเรื่องการเมืองแล้วชอบทะเลาะกัน	24	6.2
คุยไปคนอื่น ๆ ก็ไม่รู้เรื่อง	4	1.0
ตนเองไม่สนใจเรื่องการเมืองจึงไม่มีอะไรจะไปเล่าให้เขาฟัง	5	1.3
รวม	389	100.0

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 63.2 ติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อทุก ๆ วัน รองลงมาได้แก่ ติดตามเป็นบางครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 33.7 และไม่สนใจที่จะติดตามร้อยละ 3.1 ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ เมืองการเมืองที่มีแต่ความขัดแย้ง ทะเลาะกันทุกวัน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างเคยให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด

ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาสเป็นจำนวน มากที่สุด ร้อยละ 49.4 รองลงมาได้แก่ นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 21.1 บ่อย ๆ ครั้ง ร้อยละ 20.8 และไม่เคยเลย มีเพียงร้อยละ 8.7 ด้วยเหตุผลสำคัญ คือ พுகุญเรื่องการเมือง แล้วชอบทะเลาะกัน

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย 5 ข้อดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความเชื่อของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อกับพฤติกรรมทางการเมือง

(n=389)

พฤติกรรมทางการเมือง	ความเชื่อ		
	df	χ^2	Sig (2-tailed)
<u>การออกเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเลือกตั้งที่ผ่านๆ มา	3	0.706	0.872
การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้	4	1.047	0.903
<u>การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร	1	1.008	0.315
การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วม ในการชุมนุมประท้วง	3	1.197	0.754
<u>การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน</u>			
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย	1	1.539	0.215
การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ	3	2.271	0.518
<u>การติดต่อกับทางราชการ</u>			
การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน	3	0.681	0.878
<u>การเป็นผู้ประท้วง</u>			
การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา	2	3.668	0.160
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง	1	2.882	0.090
การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย	1	1.382	0.240
<u>การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง</u>			
การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ	2	3.680	0.159
การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด	3	4.638	0.200

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ที่มา : ตารางผนวก ก ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบไคสแควร์

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ผลการทดสอบด้วย Chi-square Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ความเชื่อ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองในทุกเรื่อง การออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้ การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมพรรคหาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ การติดต่อกับทางราชการ ได้แก่ การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไข ปัญหาของชุมชนของท่าน การเป็นผู้ประท้วง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง การประท้วง เป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อน ๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด

สรุปได้ว่า ความเชื่อของคนขับรถแท็กซี่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในทุกเรื่องของการออกเสียงเลือกตั้ง การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน การติดต่อกับทางราชการ การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ค่านิยมของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับพฤติกรรมทางการเมือง

(n=389)

พฤติกรรมทางการเมือง	ค่านิยม		
	df	χ^2	Sig (2-tailed)
<u>การออกเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา	3	1.723	0.632
การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้	4	5.430	0.246
<u>การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเคยเข้าร่วมพรรคหาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร	1	3.761	0.052
การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง	3	1.502	0.682
<u>การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน</u>			
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย	1	0.190	0.663
การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ	3	3.118	0.374
<u>การติดต่อกับทางราชการ</u>			
การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน	3	1.741	0.628

การเป็นผู้ประท้วง

การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา	2	1.257	0.533
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหามางสิ่งบางอย่างทางการเมือง	1	0.111	0.739
การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย	1	0.049	0.824

การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง

การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ	2	1.360	0.507
การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด	3	2.783	0.426

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ที่มา : ตารางผนวก ก ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบไคสแควร์

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการทดสอบด้วย Chi-square Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ค่านิยมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมืองในทุกเรื่อง การออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้ การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ การติดต่อกับทางราชการ ได้แก่ การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหามาของชุมชนของท่าน การเป็นผู้ประท้วง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหามางสิ่งบางอย่างทางการเมือง การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ การเคยให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อน ๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด

สรุปได้ว่า ค่านิยมของคนขับรถแท็กซี่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองในทุกเรื่องของการออกเสียงเลือกตั้ง การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน การติดต่อกับทางราชการ การเป็นผู้ประท้วง และการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ทศนคติของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
 ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมทางการเมือง

(n=389)

พฤติกรรมทางการเมือง	ทัศนคติ		
	df	χ^2	Sig (2-tailed)
<u>การออกเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเลือกตั้งที่ผ่านมา	3	6.993	0.072
การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้	4	11.749	0.019*
<u>การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเคยเข้าร่วมพรรคหาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร	4	11.749	0.019*
การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง	3	1.691	0.639
<u>การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน</u>			
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย	1	0.079	0.779
การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ	3	5.190	0.158
<u>การติดต่อกับทางราชการ</u>			
การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน	3	2.595	0.458
<u>การเป็นผู้ประท้วง</u>			
การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา	2	3.072	0.215
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง	1	0.905	0.342
การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบบประชาธิปไตย	1	0.013	0.909
<u>การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง</u>			
การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ	2	1.770	0.413
การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด	3	4.585	0.205

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ที่มา : ตารางผนวก ก ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบไคสแควร์

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการทดสอบด้วย Chi-square Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ทัศนคติ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง ในเรื่อง การออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งที่ผ่านมา การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ การติดต่อกับทางราชการ ได้แก่ การเคยไปขอให้ทางราชการ

ช่วยแก้ไขปัญหของชุมชนของท่าน การเป็นผู้ประท้วง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหบางสิ่งบางอย่างทาง การเมือง การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อน ๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด ยกเว้นการออกเสียงเลือกตั้งในเรื่องการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ การเป็น เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้ณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในเรื่องการเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ให้กับผู้สมัคร ที่พบว่ามีความสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ทิศนคติของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ การออกเสียงเลือกตั้งในเรื่องการเลือกตั้งในอนาคตอัน ใกล้นี้ การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้ณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในเรื่องการเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนเรื่องอื่น ๆ พบว่าไม่มีผล จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ความคิดเห็นของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นกับพฤติกรรมทางการเมือง

(n=389)

พฤติกรรมทางการเมือง	ความคิดเห็น		
	df	χ^2	Sig (2-tailed)
<u>การออกเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเลือกตั้งที่ผ่านๆ มา	3	1.383	0.709
การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้	4	11.367	0.023*
<u>การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้ณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร	1	2.269	0.132
การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง	3	5.843	0.120
<u>การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน</u>			
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย	1	9.470	0.002*
การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ	3	23.742	0.000*
<u>การติดต่อกับทางราชการ</u>			
การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหของชุมชนของท่าน	3	17.584	0.001*
<u>การเป็นผู้ประท้วง</u>			
การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา	2	6.503	0.039*
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง	1	0.052	0.819

การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย	1	0.847	0.357
<u>การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง</u>			
การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ	2	8.662	0.013*
การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด	3	14.808	0.002*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ที่มา : ตารางผนวก ก ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบ ไคสแควร์

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการทดสอบด้วย Chi-square Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า ความคิดเห็นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง ในเรื่อง การออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง การเป็นผู้ประท้วง ได้แก่ การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย ยกเว้น การออกเสียงเลือกตั้งในเรื่องการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชนในเรื่อง เป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ การติดต่อกับทางราชการ ในเรื่องการเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน การเป็นผู้ประท้วงในเรื่อง การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ในเรื่องการเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิดที่พบว่ามีความสัมพันธ์

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ในเรื่องการออกเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ การเป็น คณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ การติดต่อกับทางราชการ ในเรื่องการเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่านการเป็นผู้ประท้วง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนเรื่องอื่น ๆ พบว่า ไม่มีผล จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 บุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง
 ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมทางการเมือง

(n=389)

พฤติกรรมทางการเมือง	บุคลิกภาพ		
	df	χ^2	Sig (2-tailed)
<u>การออกเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเลือกตั้งที่ผ่านมา	3	8.898	0.031*
การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้	4	24.751	0.000*
<u>การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้ณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง</u>			
การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร	1	0.478	0.489
การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง	3	1.396	0.706
<u>การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน</u>			
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย	1	0.359	0.549
การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง	3	3.127	0.373
<u>การติดต่อกับทางราชการ</u>			
การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน	3	0.809	0.847
<u>การเป็นผู้ประท้วง</u>			
การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา	2	0.361	0.835
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง	1	9.193	0.002*
การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย	1	3.012	0.083
<u>การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง</u>			
การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ	2	1.340	0.512
การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด	3	15.425	0.001*

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ที่มา : ตารางผนวก ก ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบ ไคสแควร์

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการทดสอบด้วย Chi-square Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า บุคลิกภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเมือง คือ การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้ณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร การเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน ได้แก่ การเป็น

คณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่ รัฐบาล หรือหน่วยงานต่างๆ การติดต่อกับทางราชการ ได้แก่ การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไข ปัญหาของชุมชนของท่าน การเป็นผู้ประท้วง ได้แก่ การเคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการ แก้ไขปัญหา การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ ยกเว้นการออกเสียงเลือกตั้งในเรื่องการเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ การเป็นผู้ประท้วงในเรื่อง การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไข ปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง การเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองในเรื่องการเคยให้ข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด ที่พบว่ามีความสัมพันธ์

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ การออก เสียงเลือกตั้งในเรื่องการเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา การเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ การเป็นผู้ประท้วงใน เรื่อง การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง การเป็นผู้สื่อสาร ทางการเมืองในเรื่องการเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด จึงยอมรับสมมติฐานที่ ตั้งไว้ ส่วนเรื่องอื่น ๆ พบว่าไม่มีผล จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการศึกษาค้นคว้าอิสระ อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษารูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย ในการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครจำนวนสิ้น 389 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย โดยใช้ค่าสถิติอันได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติ Chi-square Test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า

1) ความเชื่อของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความเชื่อของคนขับรถแท็กซี่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2) ค่านิยมของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ค่านิยมของคนขับรถแท็กซี่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ทศนคติของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทศนคติของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) **ความคิดเห็นของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง** จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า **ความคิดเห็นของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง** จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5) **บุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง** จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า **บุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง** จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 ประการ ผลสรุปเป็นไปตามสมมติฐาน 3 ประการ คือ **ความคิดเห็น ทักษะ และบุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง** ส่วนอีก 2 ประการไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ **ความเชื่อ และค่านิยมของคนขับรถแท็กซี่ที่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง**

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของคนขับรถแท็กซี่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 98.5) มีอายุ 36-45 ปี (ร้อยละ 47.3) แต่งงานแล้ว (ร้อยละ 83.3) มีบุตร 2 คน (ร้อยละ 39.1) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 28.8) สังกัดสหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพ จำกัด (ร้อยละ 26.0) อยู่ในระหว่างผ่อนส่งรถแท็กซี่ที่ขับอยู่ (ร้อยละ 42.2) มีภูมิลำเนาบ้านเกิดอยู่ในภาคอีสาน (ร้อยละ 54.2) มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 29.0) และจะเช่าที่อยู่อาศัยเขาอยู่ (ร้อยละ 50.1)

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมไม่แน่ใจในด้านความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$) ไม่แน่ใจด้านค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$) เห็นด้วยด้านความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.28$) เห็นด้วยด้านความทัศนคติ ($\bar{X} = 3.74$) และเห็นด้วยด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในแต่ละด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า

1) **การออกเสียงเลือกตั้ง** ส่วนใหญ่ไปเลือกตั้งทุก ๆ ครั้งที่ผ่าน ๆ มา (ร้อยละ 61.7) และการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้จะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน (ร้อยละ 83.5)

2) **การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้สมัครหาเสียงเลือกตั้ง** ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมพรรคหาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร (ร้อยละ 66.8) เหตุผลคือ เลิกไปก็เหมือน ๆ เดิม (ร้อยละ 19.3) และยังไม่เคยร่วมเดินขบวนหรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง (ร้อยละ 61.2)

3) **การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชนส่วนใหญ่** ไม่เป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ทำงานอยู่อาศัย (ร้อยละ 87.4) เหตุผลคือ ไม่มีเวลา (ร้อยละ 60.4) และยังไม่เคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ (ร้อยละ 67.9)

4) การติดต่อกับทางราชการ ส่วนใหญ่ไม่เคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน (ร้อยละ 67.1) และทางราชการคงจะไม่สนใจปัญหานี้จริงจัง (ร้อยละ 30.1)

5) การเป็นผู้ประท้วง ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา (ร้อยละ 64.5) เสียเวลาทำมาหากิน (ร้อยละ 41.6) ควรกระทำการประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง (ร้อยละ 79.9) การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย (ร้อยละ 86.4) และเป็นการแสดงออกในระบอบประชาธิปไตย (ร้อยละ 69.7)

6) การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อทุก ๆ วัน (ร้อยละ 63.2) เคยให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อน ๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด (ร้อยละ 49.4)

2. การอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าอิสระ

จากผลการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนชั้นรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระได้ค้นพบข้อสังเกตที่ควรนำมาอภิปรายเพิ่มเติมได้ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

1) ในด้านความเชื่อ พบว่า โดยภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างตอบไม่แน่ใจ ซึ่งทางจิตวิทยาแล้วปัจจัยทางจิตวิทยาที่กำหนดพฤติกรรมทางการเมืองถือว่า ความเชื่อเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง (Fact) ซึ่งความเชื่อนี้อาจจะผิดหรือถูกก็ได้ โดยถือว่าความเชื่อนั้นจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม (Determinant) ของมนุษย์ นั่นคือมนุษย์จะแสดงพฤติกรรม หรือจะกระทำสิ่งใด ๆ ออกมามักจะเป็นไปตามสิ่งที่เขาเชื่ออยู่ก่อน เมื่อมีความเชื่ออย่างไรแล้ว ความเชื่อนั้นก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งตรงกับความเชื่อเชิงพฤติกรรม (Behavioral Beliefs) ที่ เอจเซน และ ฟิชบิน (Ajzen and Fishbein อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว 2532: 118) กล่าวไว้ สอดคล้องกับ มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel) ที่พบว่า ทศนคติและความเชื่อมักจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพฤติกรรม และ สอดคล้องกับการค้นพบของ อัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba 1963: 315-324) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แสดงออกให้ปรากฏ จะมีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับความโน้มเอียงของความรู้สึก ทศนคติ และความเชื่อ เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยที่นักการเมืองเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแต่เพียงอย่างเดียว ความเชื่อเช่นนี้จะมีผลในการเข้ามามี

ส่วนร่วมในทางการเมืองและการพัฒนาทางการเมืองของไทยตามแนวทางประชาธิปไตย สอดคล้องกับ สูดจิต บุญบงการ (2546: 199) ที่เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองเกือบทุกระบบ นั่นคือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่านักการเมืองเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแต่เพียงอย่างเดียวก็จะทำให้สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างเชื่อนี้จะไปกำหนดพฤติกรรม โดยจะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมาในการที่ไม่อยากจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่แน่ใจว่าข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เชื่อถือไม่ได้แล้วแล้วแต่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อทั้งนั้น ไม่แน่ใจว่าการปกครองเผด็จการในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันที่มีแต่ปัญหาความขัดแย้งกัน และไม่แน่ใจว่าการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเรื่องของพวกนักการเมืองและพรรคการเมืองไม่ใช่เรื่องของประชาชน และไม่เห็นด้วยว่าการพูดคุยการเมืองกับเพื่อนและคนใกล้บ้าน เป็นสิ่งที่ไร้สาระ สิ่งที่ค้นพบนี้สามารถอธิบายได้ว่าในเมื่อกลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจในความเชื่อในด้านต่าง ๆ แล้ว ก็จะไม่ยอมรับรู้ หรือรับฟังเรื่องราว ข่าวคราว ทำให้ปิดกั้นข่าวสารการรับรู้สิ่งที่ตามมาก็คือ การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไม่พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งตามแนวทางจิตวิทยา บุคคลมักจะเข้าใจและคิดไปเป็นคนละอย่างกันตามความคิดนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามความเชื่อที่มีอยู่เดิมและจะถูกแทนที่ด้วยความเชื่อใหม่ ทำให้ความเชื่อที่มีอยู่เดิมนั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย (ทิพาพร พิมพิสุทธิ และอนุสรณ์ ลิ้มมณี 2526: 138) สอดคล้องกับ อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba 1963: 315-324) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แสดงออกให้ปรากฏมีสหสัมพันธ์ในทางบวกกับความโน้มเอียงของความรู้สึกระทันหัน และความเชื่อ ซึ่งนั่นหมายความว่าแนวทางที่จะทำให้คนขับรถแท็กซี่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวทางประชาธิปไตย ฮัตติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson 1982: 4) บอกไว้ว่า อาจมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของอำนาจการเมือง หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม จะทำให้การเมืองได้พัฒนาขึ้นในแนวทางการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งทุกคนมีสิทธิ และเสรีภาพในการแสดงออกทางการเมือง

2) ในด้านค่านิยม พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมไม่แน่ใจ ค่านิยม (Values)

หมายถึง สิ่งที่คุณกลุ่มหนึ่งเห็นว่าอะไรก็ตามที่คนในสังคมส่วนใหญ่ชอบ ปรรณนา หรือต้องการให้เป็น หรือกลับกลายเป็นสิ่งที่ตนถือว่า ต้องทำ ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ตนบูชา ยกย่อง และมีความสุขที่จะได้เห็น ได้ฟัง หรือได้เป็นเจ้าของ เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยต่อนักการเมืองในสมัยรัฐบาลที่แล้วดีมากเพราะถึงแม้จะโกงแต่ก็ยังมียังมีเงินเหลือมาพัฒนาประเทศ ไม่แน่ใจว่าการรับเงินเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ผิดเพราะเขาอยากให้เราเอง ไม่แน่ใจว่าการฟังอภิปรายของนักการเมืองในสภาทางโทรทัศน์หรือวิทยุเป็นเรื่องไร้สาระ และไม่แน่ใจว่าการเข้าร่วม

เดินขบวนประท้วง ถ้าหากเขามีให้เงินเราก็จะไปเพราะจะได้ไม่เสียเวลาทำมาหากิน ค่านิยมดังกล่าวนี้จะมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของไทยในทางที่ผิด ไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และจะขยายผลทางการเมืองในระดับต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นค่านิยมที่ผิดและอันตรายต่อแนวทางการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของจำนง อติวัฒน์สิทธิ และคณะ (2540: 21) ที่ได้จำแนกลักษณะของค่านิยมว่ามีดังนี้ 1) เป็นสิ่งที่สมาชิกยอมรับอย่างกว้างขวาง 2) สมาชิกยึดถือค่านิยมนั้นมานาน 3) การยึดถือได้มีการกระทำอย่างแน่นแฟ้น 4) ฐานะทางสังคมของสมาชิกของกลุ่มเป็นที่ยอมรับ ในเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมที่ผิด ๆ ก็จะมีผลต่อการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยและการเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางในระบอบประชาธิปไตย ปธาน สุวรรณมงคล (2544: 737) ได้อธิบายไว้ว่า ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดทั้งทัศนคติและพฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงค่านิยมก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลด้วย ส่วนที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ดีกว่าฉบับปี พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อาจกล่าวได้ว่า เป็นรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์จะให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม อันจะเป็นหนทางให้การพัฒนาทางการเมืองเป็นไปอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง ฉะนั้นสังคมจึงขนานนามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญของประชาชน (ประหยัด หงษ์ทองคำ 2548: 263) ไม่เหมือนรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ที่มีที่มาจาก والرรัฐประหารของทหารก็อาจเป็นได้

3) *ในด้านความคิดเห็นโดยภาพรวมเห็นด้วย* กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ดีและเหมาะสมกับประเทศไทยของเราเป็นอย่างยิ่ง สิ่งที่สำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็คือ การที่ประชาชนทุก ๆ คนจะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง และนักการเมืองหรือรัฐบาลควรจะต้องให้ความสนใจในสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหา และจะต้องตอบสนองในสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุก ๆ คนที่จะต้องไปใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย เห็นด้วยอย่างยิ่งว่านักการเมืองและรัฐบาลควรจะต้องให้ความสนใจในสิ่งที่ประชาชนเห็นว่าเป็นปัญหาหรือเป็นความต้องการของประชาชน และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการปกครองแบบประชาธิปไตยเหมาะสมที่สุดกับประเทศไทยของเรา และเห็นด้วยว่าการเมืองเป็นเรื่องของทุก ๆ คนที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง ผลจากการสรุปผลการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ทำให้ทราบได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระดับระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ตรงกับที่ ทิพาพร พิมพิสุทธิ และอนุสรณ์ ลิ้มมณี (2526: 138) เรียกว่า ระดับของความรุนแรงของความคิดเห็น (Intensity) คือ ระดับ

ของความมากมายของความเห็นนั่นเอง ส่วนที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่แน่ใจว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและรัฐบาลได้ มากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 อาจเป็นเพราะว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2550 ได้มีการประกาศใช้ไม่นานนัก การประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนมีน้อยเกินไป และรัฐธรรมนูญเป็นภาษากฎหมายที่เข้าใจได้ยาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาณุ ธรรมสุวรรณ และ ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนจังหวัดพัทลุง” ผลการวิจัยพบว่า ในทางพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองด้านทัศนคติต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ประชาจังหวัดพัทลุงมีทัศนคติต่อการเมืองการปกครองต่อระบอบประชาธิปไตยในระดับสูง โดยมีความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของคนในสังคมมากที่สุด แต่มีความเข้าใจในรัฐธรรมนูญน้อยที่สุด

4) ในด้านทัศนคติ โดยภาพรวมเห็นด้วย สุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2541: 14)

อธิบายไว้ว่าความคิดเห็นของบุคคลที่พัฒนามาจากทัศนคติ (Attitude) โดยทัศนคติเป็นความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารภายในบุคคล (Intrapersonal Communication) ในขณะที่มติเป็นการสื่อสารภายนอกบุคคล จึงอาจกล่าวได้ว่า มติเป็นทัศนคติที่แสดงออกมาให้ปรากฏเป็นที่รู้ผู้อื่น สอดคล้องกับที่ เคนเลอร์ (Kendler 1974: 671) สรุปไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคม ครอบครัว หรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่สนับสนุนหรือต่อต้านประสบการณ์บางอย่าง ซึ่งทัศนคตินี้ เคนเลอร์ (Kendler) ได้แบ่งว่ามี 2 ลักษณะใหญ่ คือ ทัศนคติทางบวก และทัศนคติทางลบ ถ้ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติทางบวกก็จะแสดงออกในแนวทางประชาธิปไตยมีการติดตามข่าวสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับผลงานของ ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง” ที่พบว่า ทัศนคติทางการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงเงื่อนไขกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อการสนใจติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทยทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องรู้ และเห็นด้วยว่าเมื่อมีโอกาสเราจะแสดงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองตามสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์, โทรทัศน์, วิทยุ ฯลฯ และเห็นด้วยว่าเราควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมฟังหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เมื่อมีการอภิปราย สัมมนา หรือการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง และเห็นด้วยว่าการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนๆ และสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่สอดคล้องการพัฒนาในแนวทางประชาธิปไตย มิลเบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel 1977: 5) อธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า สิ่งเร้าทางการเมือง (Political

stimulate) ไว้ว่า ก่อนที่การกระทำทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น บุคคลจะต้องค่อย ๆ ได้รับสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อม สิ่งเร้าทางการเมืองนี้ เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับข่าวสารข้อมูลได้ง่าย หรืออยู่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งทั้งสองได้รวบรวมผลศึกษาของนักวิชาการหลายท่านและในหลายประเทศ พบว่า 1) ยิ่งบุคคลที่ได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากเท่าใด เขายังมีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และจะเข้าร่วมในลักษณะที่ลึกมากขึ้นเท่านั้น 2) บุคคลที่เข้ามีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ จะมีแนวโน้มว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ มากกว่าพวกที่ไม่มีการพูดคุยเรื่องการเมือง 3) คนชั้นกลางมักจะได้รับสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าชนชั้นกรรมกร 4) โดยเหตุที่บุคคลมีแนวโน้มที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่มีระดับการศึกษาเท่าเทียมกัน และโดยเหตุที่บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะเข้าไปเกี่ยวข้องและพูดคุยในเรื่องการเมืองมาก บุคคลที่มีการศึกษาสูงจึงมักพบกับสิ่งเร้าเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาต่ำ 5) บุคคลยังพึงพอใจในพรรคการเมือง หรือผู้สมัครใด ๆ มักจะมีสิ่งเร้าทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่รู้จะเลือกพรรคใดหรือผู้สมัครคนใด สอดคล้องกับ อัลมอนด์ และ เวอร์บา (Almond and Verba 1963: 315-324) ที่พบว่า บุคคลที่เป็นสมาชิกของค์การหรือสมาคมที่ผู้นั้นสมัครใจเข้าเป็นสมาชิก แม้ว่าองค์การหรือสมาคมนั้นจะไม่ใช้องค์การทางการเมือง (เช่น สโมสรโรตารี โลอัลอันส์ องค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ) มักจะมีความโน้มเอียงที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของขององค์การประเภทนี้ สอดคล้องกับข้อสรุป (“แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” บทความ (ออนไลน์) สารสังเขป คืบค้นวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 จาก <http://www.gspss-skbuu.net/theory/49.pdf>) ที่สรุปไว้ว่า บุคคลที่ประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองอย่างชัดเจน จะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอย่างมีนัยยะสำคัญ ในกระบวนการทางการเมือง เมื่อปัจเจกบุคคลประกาศตัวยอมรับว่าตนเองสังกัดพรรคใด ย่อมเป็นผู้ที่มีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงยิ่งขึ้น และบุคคลที่มีความสนใจต่อประเด็นการโต้เถียงหรือการต่อสู้ทางการเมืองในเป็นการเฉพาะ จะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่กระตือรือร้นทางการเมือง และจากการที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่แน่ใจว่าข้าพเจ้ามีความสนใจทางการเมืองและได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรต่าง ๆ แล้ว และไม่แน่ใจว่าการแสดงออกโดยการพูดคุยถกเถียงกับผู้อื่น เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาการเมืองเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง ถ้าหากได้มีการให้ความรู้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง โดยมีการอธิบายให้ทราบถึงประโยชน์จากการได้เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง หรือการสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรต่าง ๆ และตามแนวทางประชาธิปไตยนั้นการแสดงออกโดยการพูดคุยถกเถียงกับผู้อื่น เพื่อนร่วมงาน หรือสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองเป็นแนวทางที่ถูกต้อง ควรจะต้องมีกลุ่มอ้างอิงเป็นคนที่ให้ความรู้ และชักจูง ชี้ชวนให้กลุ่มตัวอย่างเห็นประโยชน์

ดังกล่าว สิ่งเหล่านี้ในทางจิตวิทยาถือว่าการปรับเปลี่ยนทัศนคติ สอดคล้องกับ สมาน พูแสง (2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า 1) เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มอ้างอิงในการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าน้ำหนักของความสัมพันธ์กับความตั้งใจมากกว่าเจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 2) ความตั้งใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) **ในด้านบุคลิกภาพ** โดยภาพรวมเห็นด้วย กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อในระบบประชาธิปไตยและเข้าใจว่าระบบประชาธิปไตยทุก ๆ คน มีสิทธิและหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สอดคล้องกับที่ กอร์ดอน ออลพอร์ต (Gordon Allport 1973: 38) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า หมายถึง ระบบต่าง ๆ ทางร่างกายและจิตใจ เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นเครื่องกำหนดอันเป็นลักษณะเฉพาะตัว และจะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างไร ซึ่งตามความหมายบุคลิกภาพของบุคคลเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลที่แสดงความพร้อมในการที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมเมื่อมีสิ่งเข้ามากระทบ ซึ่งสิ่งที่เข้ามากระทบนั้นเป็นสิ่งที่มาจากสิ่งแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ การแสดงออกทางการเมืองของบุคคลก็ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นมีลักษณะนิสัยอย่างไร และสภาพการณ์ทางการเมืองที่บุคคลนั้นกำลังประสบอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งที่ทุก ๆ คนมีสิทธิที่จะเดินขบวนเรียกร้องตามระบบประชาธิปไตยได้ แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเป็นแนวทางประชาธิปไตยที่ทุก ๆ คนควรมีไว้ เห็นด้วยว่าเราควรจะทำหน้าที่แสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองเมื่อมีโอกาส และเห็นด้วยว่าเมื่ออยู่ในที่ชุมนุมทางการเมือง เราจะต้องควบคุมจิตใจของตนเองเอาไว้ไม่แสดงออกซึ่งความรุนแรง เกรี้ยวกราด คำว่าฝ่ายตรงข้าม จากที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตยซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เอื้อต่อระบบประชาธิปไตยที่จะส่งผลให้ระบบประชาธิปไตยยั่งยืนอยู่ได้ ลักษณะของบุคลิกภาพเหล่านี้คือความสนใจที่จะมีต่อกิจการบ้านเมือง เมื่อสนใจแล้วก็มีความกระตือรือร้นที่จะติดตามความเป็นไป มีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ไร้อคติ และที่สำคัญได้แก่ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยถือเสมือนว่าเป็นหน้าที่ที่ตนจะต้องทำ หรือที่ตนจะต้องรับผิดชอบในฐานะสมาชิกผู้หนึ่งของสังคม (สาระสังเขป ค้นจากเว็บ http://www.bp-smakom.org/BP_School/Social/Democracy-System.htm เมื่อคืนวันที่ 15 มีนาคม 2550)

2.2 พฤติกรรมทางการเมือง

2.2.1 การออกเสียงเลือกตั้ง จากผลของการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไปเลือกตั้งทุก ๆ ครั้งที่ผ่านมา สำหรับการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ส่วนใหญ่จะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน สอดคล้องกับการศึกษาของ Milbrath and Goel (1965: 12-19) กับผลงานของ Milbrath (1971: 12-16 อ้างถึงใน ชลลดา แสงมณี 2542) ที่พบว่า บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะเชื่อว่าการลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับที่ ประหยัด หงษ์ทองคำ (2548: 243) อธิบายว่า การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นสิทธิทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่ประชาชนจะสามารถใช้ในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และเป็นกิจกรรมเชิงประจักษ์ได้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเมืองระบอบประชาธิปไตย

2.2.2 การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง จากผลของการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมทางการเมืองในการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร โดยให้เหตุผลคือ เลิกไปก็เหมือน ๆ เดิม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังไม่เคยร่วมเดินขบวนหรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง สอดคล้องกับการศึกษาของ มิลเบรธ (Milbrath) พบว่า ผู้ที่เข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบการเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีน้อยมาก เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ต้องอาศัยความตื่นตัวและความสนใจอย่างแท้จริง พวกที่เข้าร่วมในกิจกรรมประเภทนี้จัดอยู่ในลักษณะ “พวกนักสู้” (Gladiators) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมึนบทบาทเป็นเพียง “ผู้เฝ้าดู” (Spectators) คอยตัดสินใจว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

2.2.3 การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน จากผลของการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมทางการเมืองในการเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา นอกจากนี้ส่วนใหญ่ยังไม่เคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ มิลเบรธ (Milbrath) ที่พบว่า ผู้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองประเภทนี้เป็นผู้มีความกระตือรือร้นสูง และมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนสูง จากผลงานที่บุคคลทั้งสองได้รวบรวมข้อค้นพบจากการวิจัยหลายผลงาน ข้อหนึ่งพบว่า ชาวชนบทมักจะมีความตื่นตัวทางการเมืองน้อยกว่าชาวเมือง บุคคลที่

เข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์การมักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง และยังบุคคลอาศัยอยู่ในชุมชนใดเป็นเวลานาน เขาก็มีแนวโน้มว่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ จันทนา สุทธิจารี (2545: 412-414) ที่เห็นว่า การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การอภิปราย การเขียนในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองประการนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อวิจารณ์ทั้งเชิงดี การทำงานของรัฐบาลจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศและเจ้าของอำนาจอธิปไตย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

2.2.4 การติดต่อกับทางราชการ จากผลของการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมทางการเมืองในการติดต่อกับทางราชการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยให้เหตุผลว่าทางราชการคงจะไม่สนใจปัญหานี้จริงจัง ซึ่ง มิลเบรธ (Milbrath) พบว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เห็นประโยชน์หรือไม่อยากจะไปติดต่อกับราชการก็อาจเป็นไปได้

2.2.5 การเป็นผู้ประท้วง จากผลของการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมทางการเมืองในการเป็นผู้ประท้วง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหา โดยให้เหตุผลว่าเสียเวลาทำมาหากิน และโดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรกระทำการประท้วงรัฐบาลเพื่อช่วยแก้ไขปัญหามองสิ่งบางอย่างทางการเมือง นอกจากนี้ส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย โดยให้เหตุผลว่าเป็นการแสดงออกในระบอบประชาธิปไตย แนวทางแก้ไขก็คือ ต้องให้การศึกษาตามแนวทางประชาธิปไตย ต้องแก้ไขทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมให้สูงขึ้น ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง” พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว ตัวแปรทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และจากข้อสรุป (“แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” บทความ (ออนไลท์) สารระสังเขป คั่นคืนวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 จาก <http://www.gspss-skbuu.net/theory/49.pdf>) ที่สรุปไว้ว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า เอ. เอช. มาสคัล (A.H. Maslow 1960: 122-144)

ได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการไว้ว่า บุคคลจะแสวงหาความต้องการขั้นต่ำไปหาสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะแสวงหาความต้องการในลำดับสูงขึ้นไป ดังนั้นบุคคลที่ยังมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ขาดแคลนอาหาร ที่อยู่อาศัย และความปลอดภัย จะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง นันทพงศ์ พงษ์ชาติรัตน์ (2536: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การประกอบอาชีพขั้วรถแท็กซี่ของชาวอีสานในกรุงเทพมหานครที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม: ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทสวนหลวงแท็กซี่ จำกัด” พบว่า ผลทางเศรษฐกิจจากการประกอบอาชีพขั้วรถแท็กซี่ ทำให้ได้รับรายได้ในระดับในระดับที่เพียงพอเลี้ยงดูตนเอง ครอบครัว และมีเหลือสำหรับการเก็บออมอีกด้วย ส่วนผลทางสังคม พบว่า จากการที่ผู้ประกอบการอาชีพขั้วรถแท็กซี่มีรายได้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงเห็นความสำคัญของการศึกษา และปรารถนาที่จะให้การศึกษาแก่ บุตร ธิดา ในระดับสูงสุดเท่าที่ บุตร ธิดา ประสงค์ที่จะศึกษา แต่อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่ก็ไม่ปรารถนาที่จะย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครอย่างถาวร

อัลมอนด์ และเวอร์บา (Almond and Verba 1963: 315-324) ที่พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและต่อความ โน้มเอียงทางการเมืองมากที่สุดได้ ได้แก่ การศึกษา แม้ว่า จะควบคุมตัวแปรทางอาชีพและรายได้ให้คงที่ไว้ก็ตาม ผู้ที่มีการศึกษาสูงก็จะมีแนวโน้มเอียงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง หมายความว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูง ไม่ว่าจะอยู่ในอาชีพใด มีระดับรายได้อย่างไรก็ตาม จะมีความ โน้มเอียงที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง สอดคล้องกับ สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2526: 139-141) ได้กล่าวว่า เงื่อนไขหรือปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะทำให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ อิทธิพลของการศึกษา คนยิ่งได้รับการศึกษาสูง ยิ่งมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมทางการเมืองสูงขึ้น และข้อสรุป (“แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” บทความ (ออนไลต์) สารระสังเขป ค้นคืนวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 จาก <http://www.gspss-skbuu.net/theory/49.pdf>) ที่สรุปไว้ว่า บุคคลที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า

2.2.6 การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง

จากผลของการศึกษาค้นคว้าอิสระในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขั้วรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ด้านพฤติกรรมทางการเมืองในการเป็นผู้สื่อสารทางการเมืองกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อทุก ๆ วัน นอกจากนี้ยังเคยให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อน ๆ และบุคคลที่ใกล้ชิดเป็นจำนวนมากที่สุด แนวคิดหนึ่งของจิตวิทยาการสื่อสารทางการเมือง ระบุว่า หากผู้รับสารมีความตื่นตัวทางการเมือง (political awareness) หรือเป็นผู้ที่ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ เขาก็จะมีจุดยืนทางการเมืองที่หนักแน่น และจะรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อยืนยันจุดยืนความเชื่อของตนเอง ในทางตรงกันข้าม หากผู้รับสารไม่มีความตื่นตัวทาง

การเมือง เขาจะขาดจุดยืนที่หนักแน่น และการตัดสินใจของเขา จะเป็นไปตามกระแสข้อมูลข่าวสารที่เข้ามาในช่วงเวลาก่อนและใกล้กับช่วงเวลาที่ต้องตัดสินใจ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2550) กรุงเทพมหานครกิจ ฉบับประจำวันพุธที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 สารสังเขป คั่นคืนวันที่ 14 มีนาคม 2551จาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2007q2/2007may16p1.htm>) สอดคล้องกับการศึกษาของ มิลแบรธ และ เจเอล (Milbrath and Goel 1965: 12-19) กับผลงานของ มิลแบรธ (Milbrath 1971: 12-16) อ้างถึงใน ชลลดา แสงมณี 2542) ที่พบว่า ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มักเป็นพวกที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก ผู้สื่อสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลมากกว่าบรรดาเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองหรือผู้รักชาติแต่จะไม่แสดงออกด้วยกิจกรรมการประท้วง สอดคล้องกับการศึกษาของ อรุณี พัฒนผลสุขุม (2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาในเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบึงกุ่ม” พบว่า ในด้านกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านกิจกรรมทางการเมือง

3. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ คือ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการค้นคว้า

ผู้ศึกษาค้นคว้ามียุทธศาสตร์ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

3.1.1 ให้สภาพพัฒนาการเมืองซึ่งเป็นองค์กรจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาพพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ร่วมกับสหกรณ์รถแท็กซี่ทั้ง 5 แห่งทำการจัดทำแผนพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาตามแนวทางประชาธิปไตยโดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองในด้าน ความเชื่อ, ค่านิยม, ความคิดเห็น, ทักษะคิด, บุคลิกภาพ บางประการของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร คือ **ในด้านความเชื่อ** การปรับเปลี่ยนก็โดยวิธีการให้ความรู้ทางการเมืองที่ถูกต้อง

เพื่อให้คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครเข้าใจว่า การเมืองเป็นการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าให้กับสังคม การทะเลาะกันหรือความเห็นที่ไม่ตรงกันทางการเมืองเป็นธรรมดาของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สื่อต่าง ๆ เป็นการนำเสนอภาพตามเป็นจริงที่เกิดขึ้น ระบบการเมืองแบบรัฐสภาจะมีการคานอำนาจซึ่งกันและกันอยู่แล้ว ระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ การเมืองปกครองแบบประชาธิปไตยมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับคนไทย วิธีการแสดงออกซึ่งตามความคิดเห็นทางการเมืองอย่างหนึ่งที่เราสามารถทำได้ คือ การพูดคุยทางการเมืองกับเพื่อนและคนใกล้บ้าน **ในด้านค่านิยม** ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครเห็นว่า การ โกงกินนั้นแม้แต่เพียงเล็กน้อยก็เป็นความผิดที่ให้อภัยไม่ได้ เราเป็นประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของนักการเมืองและระบบการเมือง เมื่อพบว่ามีผิดก็ต้องแสดงออกให้สังคมทราบ การที่มีการไปรับเงินจากหัวคะแนนเพื่อมาฟังการอภิปรายหรือไปเลือกตั้งเป็นความผิดทั้งผู้ให้และผู้รับ ในทางพุทธศาสนา ศาสนิกชนจะต้องมีธรรมค้ำจุนโลก คือ หิริ และ โอตตัปปะ นั่นคือมีความละอายและมีความเกรงกลัวต่อบาปไม่ว่าจะในที่ลับหรือในที่แจ้ง ส่วนการเดินขบวนประท้วงก็เป็นสิทธิชอบธรรมในการแสดงออกเพื่อเรียกร้องทางการเมืองที่สามารถจะทำได้ ถ้าเราเห็นว่าสิ่งที่นักการเมืองกระทำนั้นไม่ถูกต้อง **ในด้านความคิดเห็น** คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครนั้นมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับแนวทางในระบอบประชาธิปไตยอยู่แล้ว นักการเมืองเองก็ต้องประพฤติปฏิบัติตัวเองให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน โดยจะต้องเห็นถึงผลประโยชน์ของประชาชนในสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหา เป็นความเดือดร้อน นักการเมืองทุกๆ ฝ่ายจะต้องร่วมกันแก้ไขและสนองตอบต่อปัญหาในสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ **ในด้านทัศนคติ** คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีทัศนคติทางบวกที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม แต่จากการที่ยังไม่เห็นความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม โดยการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การพูดคุยหรือการถกเถียงกับสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ก็เป็นเพราะว่ายังไม่แน่ใจว่าสิ่งเหล่านี้จำเป็นในระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ จึงสมควรที่จะมีการให้ความรู้ในทางการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้กับคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร โดยทางภาครัฐและเอกชนต้องร่วมกันเสนอข่าวสารทางการเมืองแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้ถูกต้องให้กับคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครทราบเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีความสอดคล้องดังกล่าว **ในด้านบุคลิกภาพ** คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีบุคลิกภาพที่มีความสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยและมีความพร้อมที่จะแสดงออกทางการเมืองอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่ทราบถึงแนวทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ถ้าหากมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม ความคิดเห็นที่ถูกต้อง

ดังกล่าวแล้วก็จะทำให้ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์

3.1.2 คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมทางการเมืองในบางอย่างที่สุด คล้องกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่พฤติกรรมบางอย่างสมควรที่จะต้องปรับเปลี่ยน คือ การที่คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครไม่เคยเข้าร่วมมรดงค์หาเสียงให้กับผู้สมัครสาเหตุเพราะว่าเลือกไปก็เหมือนๆ เดิม และไม่เคยเข้าร่วมเดินขบวนเพื่อเรียกร้องทางการเมือง ไม่เคยเป็นคณะกรรมการชุมชนเพราะว่าไม่มีเวลา ไม่เคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียน มีความเห็นว่าทางราชการคงจะไม่สนใจในปัญหาเหล่านี้ คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีความเห็นว่าควรประท้วงเพื่อเรียกร้องให้ทางรัฐบาลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องแต่ยังไม่ได้เข้าร่วมประท้วงทางการเมืองเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เสียเวลาทำมาหากิน ส่วนในด้านการสื่อสารทางการเมือง คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีการติดตามข่าวคราวทางสื่อ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ มีการให้ความรู้ทางการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลใกล้ชิดอยู่แล้ว ทางผู้รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องจะต้องใช้ช่องทางการสื่อสารเหล่านี้ให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมให้กับคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครเพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ และวิถีทางในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และควรจะให้ความรู้ถึงประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการเข้าร่วมทำกิจกรรมในชุมชนที่คนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครอาศัยอยู่ และควรจะต้องมีการร่วมมือกันสร้างอาชีพเสริมให้กับครอบครัว เพื่อที่จะได้เพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจ และเมื่อฐานะทางเศรษฐกิจคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครดีขึ้นก็จะทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนเพิ่มขึ้น ก็จะทำให้มีการพัฒนาทางการเมืองการในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

3.2.1 การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามเท่านั้น ข้อมูลที่ได้มาจึงเป็นมุมมองของผู้ขับรถแท็กซี่เพียงด้านเดียว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ศึกษาค้นคว้าอิสระขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคนขับรถแท็กซี่

3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครกับพื้นที่ปริมณฑล เพื่อทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองได้ชัดเจนขึ้น ข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของคนขับรถแท็กซี่ให้เป็นที่คาดหวังของสังคมยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่ถูกต้องตามแนวทางการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของคนขับรถแท็กซี่ที่แสดงพฤติกรรมทางการเมืองในการเข้าร่วมชุมนุมประท้วงด้วยการใช้วิธีการรุนแรงทางการเมือง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- “การเมือง” บทความ (ออนไลน์) สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 จากเว็บ
<http://th.wikipedia.org.com>
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ (2540) “สังคมวิทยา” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์
- จันทนา สุทธิจารี (2544) “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน *การเมืองการปกครองไทยตาม
 รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน* (อมร รักษาศักดิ์ บรรณาธิการ) กรุงเทพมหานคร
- จันทิมา ทองเจริญ (2542: บทคัดย่อ) “พฤติกรรมการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง” *ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*
 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐศาสตร์
- จุมพล นิมิพานิช (2542: บทคัดย่อ) “พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทย” รายงานการ
 วิจัย ทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
- จรรยา สุภาพ (2527) “หลักรัฐศาสตร์ ฉบับพื้นฐาน” กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช อ้างถึงใน
 ชรินทร์ สันประเสริฐ (2548) “ขอบช่วยการวิจัยในทางรัฐศาสตร์” ใน *หลักและวิธี
 วิเคราะห์ทางการเมืองสมัยใหม่* ประมวลสารระชูดวิชา หน่วยที่ 2 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ชรินทร์ สันประเสริฐ (2546) “รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกับพัฒนาการ
 ทางการเมืองไทย” ใน *ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* ประมวลสารระชูดวิชา หน่วย
 ที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- _____ (2548) “ขอบช่วยการวิจัยในทางรัฐศาสตร์” ใน *หลักและวิธีวิเคราะห์ทาง
 การเมืองสมัยใหม่* ประมวลสารระชูดวิชา หน่วยที่ 2 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ชลลดา แสงมณี (2542) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัญญาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดน
 ภาคใต้” *วิทยานิพนธ์ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยา สาขาสังคม
 วิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
- ฐปนรรต พรหมอินทร์ (2549) “การศึกษาค้นคว้าอิสระการวิจัยด้านกระบวนการและพฤติกรรม
 ทางการเมือง” ใน *การศึกษาค้นคว้าอิสระ* ประมวลสารระชูดวิชา หน่วยที่ 3 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2522) “จิตวิทยาการเมือง” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- คารินทร์ แก้วมูล (2548) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540” วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทิพาพร พิมพ์สุทธิและอนุสรณ์ ถิ่นมณี (2526) “พฤติกรรมการเมือง” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ และเทียนชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2541: บทคัดย่อ) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชั้นกลาง” รายงานการวิจัย ทูลอดหนุนสำนักเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2544) “ปัญหาการเมืองไทย” ใน ปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน เอกสารการ สอนชุดวิชา หน่วยที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ธงชัย สันติวงษ์ (2539) “พฤติกรรมและการจูงใจ” ใน องค์การและการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพมหานคร บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2544) “ปัญหาการเมืองไทย” ใน ปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน เอกสารการ สอนชุดวิชา หน่วยที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- นันทพงศ์ พลกษชาติรัตน์ (2536) “การประกอบอาชีพขั้บรรดแก่กั้ของชาวอีสานใน กรุงเทพมหานครที่มีผลต่อเศรษฐกิจและสังคม: ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัทสวนหลวงแก่กั้ จำกัด” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมศาสตร์ วิชาเอกไทยคดี ศึกษา (เน้นสังคมศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- “แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง” บทความ (ออนไลน์) สาระสังเขป คั้นคั้นวันที่ 3 กรกฎาคม 2550 จากเวป www.gspa-sk-buu.net/theory/49.pdf
- “แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง” บทความ (ออนไลน์) สาระสังเขป คั้นคั้นวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 จากเวป www.gspa-sk-buu.net/theory/49.pdf
- ปัญญา สิริโรจน์ (2544) “การพัฒนานุคลิกภาพ” ใน ความรู้คู่คุณธรรม เอกสารการ สอนชุดวิชา RU 100 หน่วยที่ 4 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหงมหาธาธา กรุงเทพมหานคร

- ประหยัด หงษ์ทองคำ (2548) “การเลือกตั้งกับระบอบประชาธิปไตย” ใน *การเมืองการปกครองของไทย* เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 4 พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- ปธาน สุวรรณมงคล (2544) “แนวโน้มปัญหาการเมืองไทย” ใน *ปัญหาการเมืองไทยปัจจุบัน* เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 15 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2537) “การเปรียบเทียบพฤติกรรมจริยธรรมทางการเมืองระหว่างนักการเมืองไทยและคนไทยผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งในปัจจุบัน” รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532) “พฤติกรรมทางการเมือง ขอบข่ายทางทฤษฎี” กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2524: 51-54) บทความ (ออนไลน์) สารสังเขป ค้นคืนวันที่ 23 กรกฎาคม 2550 จากเว็บ www.gspa-sk-buu.net/theory/49.pdf
- ภาณุ ธรรมสุวรรณ และ ทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม (2543) “พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนจังหวัดพัทลุง” รายงานการวิจัย ทุนอุดหนุนงบประมาณแผ่นดินจากมหาวิทยาลัยทักษิณ
- มยุรา โลหะพิริยะกุล (2546) “พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การอุดมศึกษา) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคนอื่นๆ (2547) “สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ spss” กรุงเทพมหานคร บริษัท มิสชั่น มีเดีย จำกัด
- วิโชคิ วัฒนโธ (2548) “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการเมือง” เอกสารหมายเลข 82 ประกอบการบรรยายวิชา PS 403 -- ส.ค. 2548 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะรัฐศาสตร์
- วิวัฒน์ เขียมไพรวัน (2547) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” ใน *การเมืองการปกครองไทย* ประมวลสารชุดวิชา หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- “ว่าด้วยวิชารัฐศาสตร์” บทความ (ออนไลน์) สารสังเขป ค้นคืนวันที่ 5 กรกฎาคม 2550 จากเว็บ www.eduzones.com/knowledge-2-2-31538.html
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร “การสื่อสารกับการเมือง” กรุงเทพมหานคร ประสิทธิ์ภณฑ์ แอนด์ พรีนติ้ง จำกัด

- สุวิมล ตีรกานันท์ (2543) “การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ” (พิมพ์ครั้งที่ 2)
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สาธิตี หลีหเจริญกุล (2539) “พฤติกรรมการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิดและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งที่ 18 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง กลุ่มอายุ 18-20 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมาน พูแสง (2540) “การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน” ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สมพิศ คล้ายวงษ์ (2543) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมหาราช
- สุจิต บุญบงการ (2546) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพัฒนาการทางการเมืองไทย” ใน ปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย ประมวลสารระชุดวิชา หน่วยที่ 5 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- เสนีย์ คำสุข (2546) “แนวทางการวิเคราะห์การเมืองเชิงพฤติกรรมศาสตร์” ใน ประมวลสารระชุดวิชาการวิเคราะห์การเมืองและระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ หน่วยที่ 5 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สุจิต บุญบงการ (2542) “การพัฒนาการทางการเมืองไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน” พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสนห์ จามริก (2519) แพล เอ็ม. เจ. ฮาร์มอน “ความคิดทางการเมืองจาแปลได้ถึงปัจจุบัน” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุทธิ กล้ารักษ์ (2538) “ทัศนคติ และ พฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของกำนันผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) วิชาเอก การจัดการการพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพัฒนบริหารศาสตร์
- อมร รักษาศักดิ์ (2548) “ความคิดทางการเมืองและประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง จากยุคโบราณถึงปัจจุบัน” ใน การเมืองการปกครองไทย ประมวลสารระชุดวิชา 80701 หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

อนเนก เหล่าธรรมเนียม (2540) “ประชาสังคม: ทรรศนะนักคิดในสังคมไทย” ชูชัย ศุภวงศ์ และ

ยวดี ทาคการณ์ไกล บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร มติชน

ออนไลน์ สารระสังเขป คั่นคินวันที่ 13 สิงหาคม 2550 จากเวป

www.cns.go.th/read.asp?id=8692&cid=20&search=

ออนไลน์ สารระสังเขป คั่นคินวันที่ 14 สิงหาคม 2550 จากเวป

www.parliament.go.th/news/news_detail.php?pred=36939

Adam Kuper & Jessica Kuper, Edited. *The Social Science Encyclopedia*.

Almond and Verba. (1963). *The Civic Culture*. Princeton: Princeton University Press.

A.H. Maslow. (1960). *A Theory of Human Motivation*. In I.L. Heckmann, Jr. and S.G.

Huneryager (eds.), *Human Relations in Management*. (Cincinnati: South-Western

Publishing Company.

David L. Sills, Editor. *International Encyclopedia of the Social Sciences*. Volumes 11 and 12

New York: The Macmillan Company & The Free Press, 1972., P. 204., Adam Kuper &

Jessica Kuper, Edited. *The Social Science Encyclopedia*. Ibid.,

David Easton. (1965). *A Framework for Political Analysis*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice

Hall. *A System Analysis of Political Life*. New York: Wiley. (1965)., and *The*

Political System.

Daniel Kats. “*The Function Approach to the Study of Attitudens*”. In Edwin P. Hollander and

Gordon Allport. *Personality: A Psychological Inteterpretation*. New York: Henry

Holt.

Easton, David. (1967). “The Current Meaning of Behavioralism”. *Comparative Political*

Analysis. New York: The Free Press.

Gordon Allport. (1973). *Personality: A Psychological Interpretation*. New York: Henry Holt.

Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan. (1950). *Power and Society: A Framework for*

Political Inquiry. New Haven: Yale University Press.

Howard H. Kendler. (1974). “*Basic Psychology*”. California: W. Abenjamin, inc.,

Jarol, B. Manheim and Richard C. Rich. Empirical. (1995). *Political Analysis: Research*

Methods in Political Science Fourth Edition. New York: Longman. pp.

Keneth Janda, Jelffrey M. Berry, Jerry Goldman. (1989). *The Challenge of Democracy:*

Government in Americ. Second Edition. Boston: Houghton Mifflin.

- Lawrence A. Scaff. (1975). "Two Concepts of Political Participation." *Western Politic Quarterly*. 27 September 1975. p. 454–455
- Lester W. Milbrath and M.L. Goel. (1977). *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics*. Chicago: Rand McNally Company.
- M.J.Rosenberg. (1965). "Cognitive Structure and Attitude Affect". *Journal of Abnormal and Social Psychology*.
- M.E.Shaw & I.M.Wright. (1976). *Scale for the Measurement of Attitudes*. New York: Mc Graw-Hill.
- Norman H. Nie and Sidney Verba. (1975). "Political Participation". (in Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsby. *Handbook of Political Science*.) Vol. 4. Addison – Wesley.
- Nie, Normann H. and Verba, Sidney. (1975). "Political participation". In *Greenstein, Fred I., and Polsby, Nelson W., Handbook of Political Science*, Vol.4, Massachusetts: Addison Wesley Publishing Company.
- Ramond Cattell. (1965). *The Scientific of Personality*. Chicago: Aldine.
- Robert A. Dahl. (1982). *Modern Political Analysis*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc.,
- Robert Lundin. (1961). *Personality: A Behavioral Analysis*. Toronto: McMillan company.
- Robert E. Goodin and Hans – Dieter Llingemann. Edited. (1996). *A New Hand book of Political Science*. New York: Oxford University Press.
- Samuel P. Huntington and John M. Nelson. (1982). *No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- Sidney Verba, Norman H. Nie and Kim Jae – On. (1978). *Participation and Political Equality: A Seven Nation Comparison*. London: Cambridge University Press.
- Taro, Yamanae. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.) New York: Harper & Row.
- Vernon van Dyke. (1960). *Political Science: A Philosophical Analysis* Standford: Stanford University Press.; B. F. Skinner. (1953). *Science and Human Behavior* New York: Macmillan. Chap. 5-10. B. F. Skinner. (1953). *Science and Human Behavior*. New York: Macmillan.
- Webster's New World Dictionary of The American Language*. (1982.). New York: Simon & Schuster.

Weiner, Myron. (1971). Political Participation: Crises of the Political Process. In Binder, L. et al., eds. *Crises and Sequences in Political Development*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.

ภาคผนวก ก

ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบไคว์สแควร์

ค่าต่าง ๆ ทางสถิติที่ได้จากการทดสอบไควสแควร์

ตารางผนวกที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับการเลือกตั้งที่ผ่านมา

		การเลือกตั้งที่ผ่านมา				รวม	df	χ^2	Sig (2-tailed)
ปัจจัย	ไปทุกๆ ครั้ง	ไป เกือบ ทุกครั้ง	ไปบ้าง เป็น บางครั้ง	ไม่เคย ไปเลย					
		จำนวน/ร้อยละ							
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)							3	0.706	0.872
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	125	40	28	5	198				
	63.1%	20.2%	14.1%	2.5%	100.0%				
มากกว่าค่าเฉลี่ย	115	39	30	7	191				
	60.2%	20.4%	15.7%	3.7%	100.0%				
รวม	240	79	58	12	389				
	61.7%	20.3%	14.9%	3.1%	100.0%				
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)							3	1.723	0.632
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	115	33	26	4	178				
	64.6%	18.5%	14.6%	2.2%	100.0%				
มากกว่าค่าเฉลี่ย	125	46	32	8	211				
	59.2%	21.8%	15.2%	3.8%	100.0%				
รวม	240	79	58	12	389				
	61.7%	20.3%	14.9%	3.1%	100.0%				
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)							3	6.993	0.072
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	92	35	33	6	166				
	55.4%	21.1%	19.9%	3.6%	100.0%				
มากกว่าค่าเฉลี่ย	148	44	25	6	223				
	66.4%	19.7%	11.2%	2.7%	100.0%				
รวม	240	79	58	12	389				
	61.7%	20.3%	14.9%	3.1%	100.0%				

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเลือกตั้งที่ผ่านมา					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ไปทุก ๆ ครั้ง	ไป เกือบ ทุกครั้ง	ไปบ้าง เป็น บางครั้ง	ไม่เคย ไปเลย	รวม			
จำนวน/ร้อยละ								
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)						3	1.383	0.709
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	119	43	32	5	199			
	59.8%	21.6%	16.1%	2.5%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	121	36	26	7	190			
	63.7%	18.9%	13.7%	3.7%	100.0%			
รวม	240	79	58	12	389			
	61.7%	20.3%	14.9%	3.1%	100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)						3	8.898	0.031*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	78	29	27	8	142			
	54.9%	20.4%	19.0%	5.6%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	162	50	31	4	247			
	65.6%	20.2%	12.6%	1.6%	100.0%			
รวม	240	79	58	12	389			
	61.7%	20.3%	14.9%	3.1%	100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

**ตารางผนวกที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การเลือกตั้งในอนาคตร้อยเปอร์เซ็นต์**

(n=389)

ปัจจัย	การเลือกตั้งในอนาคตร้อยเปอร์เซ็นต์					รวม	df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ใช้สิทธิอย่าง แน่นอน	อาจจะไป ใช้สิทธิ	ยังไม่ ค่อยจะ แน่ใจ	อาจจะ ไม่ไปใช้ สิทธิ	ไม่ไป อย่าง แน่นอน				
	จำนวน/ร้อยละ								
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)							4	1.047	0.903
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	166 83.8%	14 7.1%	9 4.5%	5 2.5%	4 2.0%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	159 83.2%	11 5.8%	12 6.3%	6 3.1%	3 1.6%	191 100.0%			
รวม	325 83.5%	25 6.4%	21 5.4%	11 2.8%	7 1.8%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)							4	5.430	0.246
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	155 87.1%	11 6.2%	5 2.8%	5 2.8%	2 1.1%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	170 80.6%	14 6.6%	16 7.6%	6 2.8%	5 2.4%	211 100.0%			
รวม	325 83.5%	25 6.4%	21 5.4%	11 2.8%	7 1.8%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)							4	11.749	0.019*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	129 77.7%	12 7.2%	16 9.6%	5 3.0%	4 2.4%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	196 87.9%	13 5.8%	5 2.2%	6 2.7%	3 1.3%	223 100.0%			
รวม	325 83.5%	25 6.4%	21 5.4%	11 2.8%	7 1.8%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเลือกตั้งในอนาคตันโกสินี					รวม	df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ใช้สิทธิอย่าง แน่นอน	อาจจะไป ใช้สิทธิ	ยังไม่ ค่อยจะ แน่ใจ	อาจจะ ไม่ไปใช้ สิทธิ	ไม่ไป อย่าง แน่นอน				
	จำนวน/ร้อยละ								
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)							4	11.367	0.023*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	157 78.9%	19 9.5%	14 7.0%	7 3.5%	2 1.0%	199 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	168 88.4%	6 3.2%	7 3.7%	4 2.1%	5 2.6%	190 100.0%			
รวม	325 83.5%	25 6.4%	21 5.4%	11 2.8%	7 1.8%	389 100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)							4	24.751	0.000*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	105 73.9%	15 10.6%	15 10.6%	2 1.4%	5 3.5%	142 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	220 89.1%	10 4.0%	6 2.4%	9 3.6%	2 .8%	247 100.0%			
รวม	325 83.5%	25 6.4%	21 5.4%	11 2.8%	7 1.8%	389 100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร

(n=389)

ปัจจัย	การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	เคย	ไม่เคย	รวม			
จำนวน/ร้อยละ						
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)				1	1.008	0.315
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	61 30.8%	137 69.2%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	68 35.6%	123 64.4%	191 100.0%			
รวม	129 33.2%	260 66.8%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)				1	3.761	0.052
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	68 38.2%	110 61.8%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	61 28.9%	150 71.1%	211 100.0%			
รวม	129 33.2%	260 66.8%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)				4	11.749	0.019*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	51 30.7%	115 69.3%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	78 35.0%	145 65.0%	223 100.0%			
รวม	129 33.2%	260 66.8%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 3 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	เคย	ไม่เคย	รวม			
จำนวน/ร้อยละ						
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)				1	2.269	0.132
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	59 29.6%	140 70.4%	199 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	70 36.8%	120 63.2%	190 100.0%			
รวม	129 33.2%	260 66.8%	389 100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)				1	0.478	0.489
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	44 31.0%	98 69.0%	142 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	85 34.4%	162 65.6%	247 100.0%			
รวม	129 33.2%	260 66.8%	389 100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับการเคยร่วมเดินขบวนหรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง

(n=389)

ปัจจัย	การเคยร่วมเดินขบวน/เข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุก ๆ ครั้ง ที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	นาน ๆ จะมีสัก ครั้ง	ไม่เคยเลย	รวม			
จำนวน/ร้อยละ								
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)						3	1.197	0.754
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	25 12.6%	11 5.6%	40 20.2%	122 61.6%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	20 10.5%	15 7.9%	40 20.9%	116 60.7%	191 100.0%			
รวม	45 11.6%	26 6.7%	80 20.6%	238 61.2%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)						3	1.502	0.682
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	20 11.2%	9 5.1%	37 20.8%	112 62.9%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	25 11.8%	17 8.1%	43 20.4%	126 59.7%	211 100.0%			
รวม	45 11.6%	26 6.7%	80 20.6%	238 61.2%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)						3	1.691	0.639
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	22 13.3%	9 5.4%	36 21.7%	99 59.6%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	23 10.3%	17 7.6%	44 19.7%	139 62.3%	223 100.0%			
รวม	45 11.6%	26 6.7%	80 20.6%	238 61.2%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 4 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเคยร่วมเดินขบวน/เข้าร่วมในการชุมนุมประท้วง					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุก ๆ ครั้ง ที่มีโอกาส	บ่อยครั้ง	นาน ๆ จะมีสัก ครั้ง	ไม่เคยเลย	รวม			
จำนวน/ร้อยละ								
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)						3	5.843	0.120
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	18 9.0%	12 6.0%	36 18.1%	133 66.8%	199 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	27 14.2%	14 7.4%	44 23.2%	105 55.3%	190 100.0%			
รวม	45 11.6%	26 6.7%	80 20.6%	238 61.2%	389 100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)						3	1.396	0.706
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	14 9.9%	9 6.3%	33 23.2%	86 60.6%	142 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	31 12.6%	17 6.9%	47 19.0%	152 61.5%	247 100.0%			
รวม	45 11.6%	26 6.7%	80 20.6%	238 61.2%	389 100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัย

(n=389)

ปัจจัย	การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	เป็น	ไม่เป็น	รวม			
จำนวน/ร้อยละ						
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)				1	1.539	0.215
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	29	169	198			
	14.6%	85.4%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	20	171	191			
	10.5%	89.5%	100.0%			
รวม	49	340	389			
	12.6%	87.4%	100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)				1	0.190	0.663
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	21	157	178			
	11.8%	88.2%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	28	183	211			
	13.3%	86.7%	100.0%			
รวม	49	340	389			
	12.6%	87.4%	100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)				1	0.079	0.779
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	20	146	166			
	12.0%	88.0%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	29	194	223			
	13.0%	87.0%	100.0%			
รวม	49	340	389			
	12.6%	87.4%	100.0%			

ตารางผนวกที่ 5 (ต่อ)

ปัจจัย	การเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	เป็น	ไม่เป็น	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ					
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)				1	9.470	0.002*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	15 7.5%	184 92.5%	199 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	34 17.9%	156 82.1%	190 100.0%			
รวม	49 12.6%	340 87.4%	389 100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)				1	0.359	0.549
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	16 11.3%	126 88.7%	142 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	33 13.4%	214 86.6%	247 100.0%			
รวม	49 12.6%	340 87.4%	389 100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล/หน่วยงานต่าง ๆ

(n=389)

ปัจจัย	การเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับ เจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุกครั้งที่ มีปัญหา	บ่อย ครั้ง	นานๆ ครั้ง แล้วแต่ โอกาส	ไม่เคย เลย	รวม			
จำนวน/ร้อยละ								
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)						3	2.271	0.518
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	22 11.1%	10 5.1%	35 17.7%	131 66.2%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	13 6.8%	9 4.7%	36 18.8%	133 69.6%	191 100.0%			
รวม	35 9.0%	19 4.9%	71 18.3%	264 67.9%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)						3	3.118	0.374
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	19 10.7%	10 5.6%	27 15.2%	122 68.5%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	16 7.6%	9 4.3%	44 20.9%	142 67.3%	211 100.0%			
รวม	35 9.0%	19 4.9%	71 18.3%	264 67.9%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)						3	5.190	0.158
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	16 9.6%	6 3.6%	38 22.9%	106 63.9%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	19 8.5%	13 5.8%	33 14.8%	158 70.9%	223 100.0%			
รวม	35 9.0%	19 4.9%	71 18.3%	264 67.9%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 6 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเคส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับ เจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ				รวม	df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุกครั้งที่ มีปัญหา	บ่อย ครั้ง	นานๆ ครั้ง แล้วแต่ โอกาส	ไม่เคย เลย				
จำนวน/ร้อยละ								
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)						3	23.742	0.000*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	13	1	33	152	199			
	6.5%	.5%	16.6%	76.4%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	22	18	38	112	190			
	11.6%	9.5%	20.0%	58.9%	100.0%			
รวม	35	19	71	264	389			
	9.0%	4.9%	18.3%	67.9%	100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)						3	3.127	0.373
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	17	7	28	90	142			
	12.0%	4.9%	19.7%	63.4%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	18	12	43	174	247			
	7.3%	4.9%	17.4%	70.4%	100.0%			
รวม	35	19	71	264	389			
	9.0%	4.9%	18.3%	67.9%	100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับการเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน

(n=389)

ปัจจัย	การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนของท่าน					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ไม่เคย	ทุก ๆ ครั้งที่มี ปัญหา เกิดขึ้น	เป็น บางครั้ง เท่านั้น	บ่อย ๆ ครั้ง	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ							
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)						3	0.681	0.878
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	132 66.7%	20 10.1%	42 21.2%	4 2.0%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	129 67.5%	18 9.4%	42 22.0%	2 1.0%	191 100.0%			
รวม	261 67.1%	38 9.8%	84 21.6%	6 1.5%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)						3	1.741	0.628
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	122 68.5%	17 9.6%	35 19.7%	4 2.2%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	139 65.9%	21 10.0%	49 23.2%	2 .9%	211 100.0%			
รวม	261 67.1%	38 9.8%	84 21.6%	6 1.5%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)						3	2.595	0.458
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	112 67.5%	13 7.8%	37 22.3%	4 2.4%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	149 66.8%	25 11.2%	47 21.1%	2 .9%	223 100.0%			
รวม	261 67.1%	38 9.8%	84 21.6%	6 1.5%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 7 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของ ชุมชนของท่าน					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ไม่เคย	ทุก ๆ ครั้งที่มี ปัญหา เกิดขึ้น	เป็น บางครั้ง เท่านั้น	บ่อย ๆ ครั้ง	รวม			
จำนวน/ร้อยละ								
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)						3	17.584	0.001*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	150	10	38	1	199			
	75.4%	5.0%	19.1%	.5%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	111	28	46	5	190			
	58.4%	14.7%	24.2%	2.6%	100.0%			
รวม	261	38	84	6	389			
	67.1%	9.8%	21.6%	1.5%	100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)						3	0.809	0.847
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	92	16	32	2	142			
	64.8%	11.3%	22.5%	1.4%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	169	22	52	4	247			
	68.4%	8.9%	21.1%	1.6%	100.0%			
รวม	261	38	84	6	389			
	67.1%	9.8%	21.6%	1.5%	100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การได้เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาต่างๆ

(n=389)

ปัจจัย	การได้เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มี การแก้ไขปัญหาต่างๆ				df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุก ๆ ครั้งที่ มีโอกาส	ไม่เคยเลย	เป็นบางครั้ง เท่านั้น	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ						
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)					2	3.668	0.160
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	20	121	57	198			
	10.1%	61.1%	28.8%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	22	130	39	191			
	11.5%	68.1%	20.4%	100.0%			
รวม	42	251	96	389			
	10.8%	64.5%	24.7%	100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)					2	1.257	0.533
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	17	120	41	178			
	9.6%	67.4%	23.0%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	25	131	55	211			
	11.8%	62.1%	26.1%	100.0%			
รวม	42	251	96	389			
	10.8%	64.5%	24.7%	100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)					2	3.072	0.215
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	21	99	46	166			
	12.7%	59.6%	27.7%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	21	152	50	223			
	9.4%	68.2%	22.4%	100.0%			
รวม	42	251	96	389			
	10.8%	64.5%	24.7%	100.0%			

ตารางผนวกที่ 8 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การได้เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องให้มี				df	χ^2	Sig (2-tailed)
	การแก้ไขปัญหาต่างๆ						
	ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส	ไม่เคยเลย	เป็นบางครั้งเท่านั้น	รวม			
จำนวน/ร้อยละ							
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)					2	6.503	0.039*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	15 7.5%	139 69.8%	45 22.6%	199 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	27 14.2%	112 58.9%	51 26.8%	190 100.0%			
รวม	42 10.8%	251 64.5%	96 24.7%	389 100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)					2	0.361	0.835
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	14 9.9%	91 64.1%	37 26.1%	142 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	28 11.3%	160 64.8%	59 23.9%	247 100.0%			
รวม	42 10.8%	251 64.5%	96 24.7%	389 100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหาบางสิ่งบางอย่างทางการเมือง

(n=389)

ปัจจัย	การประท้วงรัฐบาลเพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหา บางสิ่งบางอย่างทางการเมือง			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ อย่างยิ่ง	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ					
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)				1	2.882	0.090
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	165 83.3%	33 16.7%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	146 76.4%	45 23.6%	191 100.0%			
รวม	311 79.9%	78 20.1%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)				1	0.111	0.739
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	141 79.2%	37 20.8%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	170 80.6%	41 19.4%	211 100.0%			
รวม	311 79.9%	78 20.1%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)				1	0.905	0.342
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	129 77.7%	37 22.3%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	182 81.6%	41 18.4%	223 100.0%			
รวม	311 79.9%	78 20.1%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 9 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การประทัวงรัฐบาลเพื่อใหช่วยเหลือแกไขปัญหา บางสิ่งบางอย่างทางการเมือง			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ควรกระทำ	ไม่ควรกระทำ อย่างยิ่ง	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ					
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)				1	0.052	0.819
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	160	39	199			
	80.4%	19.6%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	151	39	190			
	79.5%	20.5%	100.0%			
รวม	311	78	389			
	79.9%	20.1%	100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)				1	9.193	0.002*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	102	40	142			
	71.8%	28.2%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	209	38	247			
	84.6%	15.4%	100.0%			
รวม	311	78	389			
	79.9%	20.1%	100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย

(n=389)

ปัจจัย	การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	รวม			
จำนวน/ร้อยละ						
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)				1	1.382	0.240
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	175	23	198			
	88.4%	11.6%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	161	30	191			
	84.3%	15.7%	100.0%			
รวม	336	53	389			
	86.4%	13.6%	100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)				1	0.049	0.824
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	153	25	178			
	86.0%	14.0%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	183	28	211			
	86.7%	13.3%	100.0%			
รวม	336	53	389			
	86.4%	13.6%	100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)				1	0.013	0.909
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	143	23	166			
	86.1%	13.9%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	193	30	223			
	86.5%	13.5%	100.0%			
รวม	336	53	389			
	86.4%	13.6%	100.0%			

ตารางผนวกที่ 10 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบอบประชาธิปไตย			df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	รวม			
จำนวน/ร้อยละ						
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)				1	0.847	0.357
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	175	24	199			
	87.9%	12.1%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	161	29	190			
	84.7%	15.3%	100.0%			
รวม	336	53	389			
	86.4%	13.6%	100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)				1	3.012	0.083
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	117	25	142			
	82.4%	17.6%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	219	28	247			
	88.7%	11.3%	100.0%			
รวม	336	53	389			
	86.4%	13.6%	100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับ
การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ

(n=389)

ปัจจัย	การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ				df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ติดตาม ทุก ๆ วัน	ติดตามเป็น บางครั้งที่มี โอกาส	ติดตามเป็น บางครั้งที่มี โอกาส	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ						
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)					2	3.680	0.159
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	130 65.7%	65 32.8%	3 1.5%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	116 60.7%	66 34.6%	9 4.7%	191 100.0%			
รวม	246 63.2%	131 33.7%	12 3.1%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)					2	1.360	0.507
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	110 61.8%	64 36.0%	4 2.2%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	136 64.5%	67 31.8%	8 3.8%	211 100.0%			
รวม	246 63.2%	131 33.7%	12 3.1%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)					2	1.770	0.413
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	110 66.3%	50 30.1%	6 3.6%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	136 61.0%	81 36.3%	6 2.7%	223 100.0%			
รวม	246 63.2%	131 33.7%	12 3.1%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 11 (ต่อ)

(n=389)							
ปัจจัย	การเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อ				df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ติดตาม ทุก ๆ วัน	ติดตามเป็น บางครั้งที่มี โอกาส	ติดตามเป็น บางครั้งที่มี โอกาส	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ						
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)					2	8.662	0.013*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	112 56.3%	79 39.7%	8 4.0%	199 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	134 70.5%	52 27.4%	4 2.1%	190 100.0%			
รวม	246 63.2%	131 33.7%	12 3.1%	389 100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)					2	1.340	0.512
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	85 59.9%	53 37.3%	4 2.8%	142 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	161 65.2%	78 31.6%	8 3.2%	247 100.0%			
รวม	246 63.2%	131 33.7%	12 3.1%	389 100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางผนวกที่ 12 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองกับการเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด

(n=389)

ปัจจัย	การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่ เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด					df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุกๆ ครั้ง ที่มีโอกาส	บ่อย ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย	รวม			
	จำนวน/ร้อยละ							
ความเชื่อ ($\bar{X} = 3.08$)						3	4.638	0.200
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	103 52.0%	44 22.2%	39 19.7%	12 6.1%	198 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	89 46.6%	37 19.4%	43 22.5%	22 11.5%	191 100.0%			
รวม	192 49.4%	81 20.8%	82 21.1%	34 8.7%	389 100.0%			
ค่านิยม ($\bar{X} = 3.14$)						3	2.783	0.426
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	89 50.0%	39 21.9%	39 21.9%	11 6.2%	178 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	103 48.8%	42 19.9%	43 20.4%	23 10.9%	211 100.0%			
รวม	192 49.4%	81 20.8%	82 21.1%	34 8.7%	389 100.0%			
ทัศนคติ ($\bar{X} = 4.28$)						3	4.585	0.205
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	76 45.8%	31 18.7%	42 25.3%	17 10.2%	166 100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	116 52.0%	50 22.4%	40 17.9%	17 7.6%	223 100.0%			
รวม	192 49.4%	81 20.8%	82 21.1%	34 8.7%	389 100.0%			

ตารางผนวกที่ 12 (ต่อ)

(n=389)

ปัจจัย	การเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่ เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด				รวม	df	χ^2	Sig (2-tailed)
	ทุก ๆ ครั้ง ที่มีโอกาส	บ่อย ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย				
	จำนวน/ร้อยละ							
ความคิดเห็น ($\bar{X} = 3.74$)						3	14.808	0.002*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	81	44	50	24	199			
	40.7%	22.1%	25.1%	12.1%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	111	37	32	10	190			
	58.4%	19.5%	16.8%	5.3%	100.0%			
รวม	192	81	82	34	389			
	49.4%	20.8%	21.1%	8.7%	100.0%			
บุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.49$)						3	15.425	0.001*
น้อยกว่าค่าเฉลี่ย	60	23	40	19	142			
	42.3%	16.2%	28.2%	13.4%	100.0%			
มากกว่าค่าเฉลี่ย	132	58	42	15	247			
	53.4%	23.5%	17.0%	6.1%	100.0%			
รวม	192	81	82	34	389			
	49.4%	20.8%	21.1%	8.7%	100.0%			

*มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการค้นคว้าอิสระ
เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของคนขับรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบ

ในส่วนที่ 1 นี้เป็นการสอบถามถึงตัวท่าน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

1.1 () ชาย

1.2 () หญิง

2. อายุ

2.1 () ต่ำกว่า 25 ปี

2.2 () อายุ 25 – 35 ปี

2.3 () อายุ 36 – 45 ปี

2.4 () อายุ 45 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

3.1 () โสด

3.2 () แต่งงานแล้ว

3.3 () ม่าย หรือหย่าร้าง

3.4 () แยกกันอยู่

4. จำนวนบุตร

4.1 () ไม่มีบุตร

4.2 () มีบุตร 1 คน

4.3 () มีบุตร 2 คน

4.4 () มีบุตรมากกว่า 2 คนขึ้นไป

5. ระดับการศึกษา

5.1 () ประถมศึกษา

5.2 () มัธยมศึกษาตอนต้น

5.3 () มัธยมศึกษาตอนปลาย

5.4 () ปวช.

5.5 () ปวส. – อนุปริญญา

5.6 () ปริญญาตรี

5.7 () สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

6. สหกรณ์ที่รตแท็กซีสังกัด

- 6.1 () สหกรณ์แท็กซีกรุงเทพ จำกัด 6.2 () สหกรณ์แท็กซีอิสระ จำกัด
 6.3 () สหกรณ์ภูมิพลังแท็กซี จำกัด 6.4 () สหกรณ์แท็กซีสุวรรณภูมิ จำกัด
 6.5 () สหกรณ์แท็กซีไทย จำกัด 6.6 () อื่น ๆ ระบุ _____

7. รตแท็กซีที่ขับอยู่

- 7.1 () เป็นของตัวเองแล้ว 7.2 () เข้ามาขับ
 7.3 () อยู่ในระหว่างผ่อนส่ง 7.4 () อื่น ๆ ระบุ _____

8. บ้านเกิดของท่านอยู่ในภาคใด

- 8.1 () ภาคเหนือ 8.2 () ภาคอีสาน
 8.3 () ภาคตะวันตก 8.4 () ภาคตะวันออก
 8.5 () ภาคใต้ 8.6 () ภาคกลาง

9. รายได้ต่อเดือน

- 9.1 () 5,000 – 10,000 บาท
 9.2 () 10,001 – 15,000 บาท
 9.3 () 15,001 – 20,000 บาท
 9.4 () 20,001 – 25,000 บาท
 9.5 () มากกว่า 25,001 บาทขึ้นไป

10. ที่อยู่อาศัยปัจจุบันนี้

- 10.1 () เป็นของตัวเองแล้ว 10.2 () อาศัยญาติอยู่
 10.3 () เช่าเขาอยู่ 10.4 () อยู่ในระหว่างผ่อนส่ง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

ในส่วนที่ 2 นี้ เป็นการสอบถามความรู้สึกรู้สึกของท่านเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองที่ท่านได้แสดงออกในระบบการเมืองไทยปัจจุบัน แต่ละข้อมีระดับความเห็นให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ **เห็นด้วยอย่างยิ่ง** **เห็นด้วย** **ไม่แน่ใจ** **ไม่เห็นด้วย** และ **ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง**

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกรู้สึกของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว และ กรุณาตอบคำถามทุกข้อ

รายละเอียดข้อความ	5 เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4 เห็นด้วย	3 ไม่แน่ใจ	2 ไม่เห็นด้วย	1 ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง					
ความเชื่อ					
1. ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เชื่อถือไม่ได้แล้วแต่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อทั้งนั้น					
2. การเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นเรื่องของพวกนักการเมืองและพรรคการเมืองไม่ใช่เรื่องของประชาชน					
3. การพูดคุยการเมืองกับเพื่อนและคนใกล้บ้าน เป็นสิ่งที่ไร้สาระ					
4. นักการเมืองเป็นผู้แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองแต่เพียงอย่างเดียว					
5. การปกครองเผด็จการ ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันที่มีแต่ปัญหาความขัดแย้งกัน					
ค่านิยม					
6. นักการเมืองในสมัยรัฐบาลที่แล้วดีมากเพราะถึงแม้จะโกงแต่ก็ยังมิเงินเหลือมาพัฒนาประเทศ					
7. รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ดีกว่าฉบับปี พ.ศ. 2550					

รายละเอียดข้อความ	5 เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4 เห็นด้วย	3 ไม่แน่ใจ	2 ไม่เห็นด้วย	1 ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
8. การเข้าร่วมเดินขบวนประท้วง ถ้าหากเรามีให้เงินเราก็จะไปเพราะจะได้ไม่เสียเวลาทำมาหากิน					
9. การฟังอภิปรายของนักการเมืองในสภาทางโทรทัศน์หรือวิทยุเป็นเรื่องไร้สาระ					
10. การรับเงินเพื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ผิดเพราะเขาอยากให้เราเอง					
ความคิดเห็น					
11. การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง					
12. การปกครองแบบประชาธิปไตยเหมาะสมที่สุดกับประเทศไทยของเรา					
13. รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองและรัฐบาลได้มากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540					
14. นักการเมืองและรัฐบาลควรจะให้ความสนใจในสิ่งที่ประชาชนเห็นว่าปัญหาหรือเป็นความต้องการของประชาชน					
15. การไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องไปใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย					
ทัศนคติ					
16. การสนใจติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศไทยทางโทรทัศน์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องรู้					
17. การแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนๆ และสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่ควรกระทำ					
18. เราควรจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมฟังหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เมื่อมีการอภิปราย สัมมนา หรือการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองหรือนักการเมือง					

รายละเอียดข้อความ	5 เห็นด้วย อย่างยิ่ง	4 เห็นด้วย	3 ไม่แน่ใจ	2 ไม่เห็นด้วย	1 ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
19. การแสดงออกโดยการพูดคุยถกเถียงกับผู้อื่น เพื่อนร่วมงานหรือสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับ ปัญหาการเมืองเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง					
20. เมื่อมีโอกาสมารายจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาของบ้านเมืองตามสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์, โทรทัศน์, วิทยุ ฯลฯ					
21. ข้าพเจ้ามีความสนใจทางการเมืองและได้เป็น สมาชิกพรรคการเมืองหรือสังกัดกลุ่ม สมาคม องค์กรต่างๆแล้ว					
บุคลิกภาพ 22. การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นเป็นแนวทาง ประชาธิปไตยที่ทุกๆคนควรมีไว้					
23. ทุกคนมีสิทธิที่จะเดินขบวนเรียกร้องตาม ระบอบประชาธิปไตยได้แต่ต้องอยู่ภายในขอบเขต ของกฎหมาย					
24. เราควรจะทำสิ่งที่แสดงออกทางความคิดเห็น ทางการเมืองเมื่อมีโอกาส					
25. เมื่ออยู่ในที่ชุมนุมทางการเมือง เราจะต้อง ควบคุมจิตใจของตนเองเอาไว้ไม่แสดงออกซึ่งความ รุนแรง เกรี้ยวกราด คำว่าฝ่ายตรงข้าม					

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมือง

ในส่วนที่ 3 นี้ เป็นการสอบถามความรู้สึกรู้สึกของท่านเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองที่ท่านได้แสดงออกในระบบการเมืองไทยปัจจุบัน แต่ละข้อมีทั้งแบบเลือกตอบและแบบเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน และกรุณาตอบคำถามให้มีข้อความสมบูรณ์ทุก ๆ ข้อ

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การออกเสียงเลือกตั้ง

1. ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา ท่านได้เคยไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งบ่อยครั้งเพียงใด

1.1 ไปทุก ๆ ครั้ง

1.2 ไปเกือบทุกครั้ง

1.3 ไปบ้างเป็นบางครั้ง

1.4 ไม่เคยไปเลย

ถ้าตอบเหตุผลที่ไม่เคยไปเลย มีสาเหตุเพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1.5 ไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

1.6 หลักฐานในการไปใช้สิทธิไม่พร้อม

1.7 ไม่อยากเสียเวลา

1.8 คิดว่าไม่มีประโยชน์

1.9 เบื่อหน่ายการเมือง

1.10 เหตุผลอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ถ้ามีการเลือกตั้งในอนาคตอันใกล้นี้ ท่านจะไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่เพียงใด

2.1 จะไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน

2.2 อาจจะไปใช้สิทธิ

2.3 ยังไม่ค่อยจะแน่ใจ

2.4 อาจจะไม่ไปใช้สิทธิ

2.5 ไม่ไปอย่างแน่นอน

ถ้าตอบเหตุผลที่อาจจะไม่ไป หรือ จะไม่ไปใช้สิทธิอย่างแน่นอน สาเหตุเพราะว่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

2.6 เบื่อเรื่องการเมือง

2.7 เลือกไปก็เหมือน ๆ เดิม ไม่มีประโยชน์

- 2.8 ไม่อยากเสียเวลา
 2.9 ค่าใช้จ่ายเดินทางไปและกลับสูง
 2.10 เหตุผลอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3. ท่านได้เคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งให้กับผู้สมัครคนหนึ่งคนใดบ้างหรือไม่

3.1 เคย

3.2 ไม่เคย

ถ้าเคยเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.3 ชื่นชอบในตัวผู้สมัคร

3.4 ตนเองเป็นสมาชิกพรรคนั้น ๆ อยู่

3.5 เห็นว่ามีประโยชน์ต่อส่วนรวม

3.6 ไปเพราะต้องการค่าจ้าง

3.7 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ถ้าท่านตอบไม่เคย เป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

3.8 ไม่ชอบเรื่องการเมือง

3.9 เลือกไปก็เหมือน ๆ เดิม

3.10 ไม่สนใจ ไร้สาระ

3.11 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านเคยร่วมเดินขบวน หรือเข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงบ้างหรือไม่ มากหรือน้อยเพียงใด

4.1 ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส

4.2 บ่อยครั้ง

4.3 นาน ๆ จะมีสักครั้ง

4.4 ไม่เคยเลย

การเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชน

5. ท่านเป็นคณะกรรมการชุมชนในหมู่บ้านที่ท่านอยู่อาศัยหรือไม่

5.1 เป็น

5.2 ไม่เป็น

ถ้าท่านตอบ**ไม่**เป็น ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 5.3 ไม่มีเวลา 5.4 ไม่อยากยุ่งเรื่องการเมือง
5.4 ไม่มีประโยชน์ 5.5 อื่น ๆ ระบุ.....

6. ท่านเคยส่งหนังสือหรือโทรศัพท์ร้องเรียนกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อช่วยให้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่หรือไม่ เพียงใด

- 6.1 ทุกครั้งที่มีความปัญหา 6.2 บ่อยครั้ง
6.3 นาน ๆ ครั้งแล้วแต่โอกาส 6.4 ไม่เคยเลย

การติดต่อกับทางราชการ

7. ท่านเคยไปขอให้ทางราชการช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่หรือไม่ เพียงใด

- 7.1 ไม่เคย
7.2 ทุก ๆ ครั้งที่มีความปัญหาเกิดขึ้น
7.3 เป็นบางครั้งเท่านั้น
7.4 บ่อย ๆ ครั้ง

ถ้าตอบ**ไม่**เคย ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 7.5 ทางราชการคงจะไม่สนใจปัญหานี้จริงจัง
7.6 ไม่เชื่อว่าจะแก้ไขปัญหาได้จริง ๆ
7.7 เสียเวลาทำมาหากิน ไม่ใช่ธุระ
7.8 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การเป็นผู้ประท้วง

8. ท่านได้เคยเข้าร่วมชุมนุมประท้วง เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาดัง ๆ หรือไม่ เพียงใด

- 8.1 ทุก ๆ ครั้งที่มีความโอกาส
8.2 ไม่เคยเลย
8.3 เป็นบางครั้งเท่านั้น

ถ้าท่านตอบ**ไม่**เคย ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 8.4 เสียเวลาทำมาหากิน

- 8.5 คิดว่าไม่น่าจะช่วยแก้ไขปัญหาได้
- 8.6 เป็นเรื่องของ ส.ส. และ ส.ว.
- 8.7 สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ท่านคิดว่า ผู้ที่ทำการประทัวงรัฐบาลเพื่อใหช่วยแก้ไขปัญหบางสิ่งบางอย่างทาง
การเมือง เป็นเรื่องทีควรกระทำหรือไม่

- 9.1 ควรกระทำ
- 9.2 ไม่ควรกระทำอย่างยิง

ถ้าท่านตอบว่าควรกระทำ ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 9.3 ได้เข้าร่วมสร้างคามสนุกสนานเพลลคเพลลน
- 9.4 เชื่อว่าทางรัฐบาลจะไดแก้ไขปัญหาให้ในทุก ๆ เรื่อง
- 9.5 เป็นวิธีการแสดงออกซึ่งแนวทางในระบบอบประชาธิปไตย
- 9.6 สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ถ้าท่านตอบว่าไม่ควรกระทำ ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 9.7 เสียเวลาทำมาหากิน
- 9.8 ทำให้บ้านเมืองวุ่นวายไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง
- 9.9 รัฐบาลคงไม่สนใจในปัญหานี้หรือก
- 9.10 สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

10. ท่านคิดว่า การประท้วงเป็นสิ่งที่ถูกต้องในระบบอบประชาธิปไตยหรือไม่

- 10.1 ถูกต้อง
- 10.2 ไม่ถูกต้อง

ถ้าท่านตอบว่าถูกต้อง ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 10.3 การประท้วงเป็นการแสดงออกในระบบอบประชาธิปไตย
- 10.4 การประท้วงจะเป็นการบอกสาเหตุของความทุกข์ของเรา
- 10.5 การประท้วงจะทำให้รัฐบาลหันมาสนใจในปัญหานี้อย่างจริงจัง
- 10.6 การประท้วงจะเป็นการแสดงพลังของกลุ่มที่มีปัญหาอย่างเดียวกัน

ถ้าท่านตอบว่าไม่ถูกต้อง ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 10.7 การประท้วงเป็นสาเหตุทำให้บ้านเมืองวุ่นวาย
 10.8 รัฐบาลคงไม่มีเวลาสนใจปัญหานี้หรอก
 10.9 เสียเวลาทำมาหากิน
 10.10 สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง

11. ท่านเคยติดตามข่าวสารทางการเมืองทางสื่อหนังสือพิมพ์, วิทยุ, โทรทัศน์ ฯลฯ มากหรือน้อยเพียงใด

- 11.1 ติดตามทุก ๆ วัน
 11.2 ติดตามเป็นบางครั้งที่มีโอกาส
 11.3 ไม่สนใจที่จะติดตาม

ถ้าหากท่านตอบไม่สนใจที่จะติดตาม ท่านคิดว่าเป็นเพราะสาเหตุใด(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 11.4 เบื่อการเมืองที่มีแต่ความขัดแย้ง ทะเลาะกันทุกวัน
 11.5 การเมืองเป็นเรื่องที่ไร้สาระ ไม่มีประโยชน์
 11.6 การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น
 11.7 สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

12. ท่านเคยให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองแก่เพื่อนๆ และบุคคลที่ใกล้ชิด มากหรือน้อยเพียงใด

- 12.1 ทุก ๆ ครั้งที่มีโอกาส
 12.2 บ่อย ๆ ครั้ง
 12.3 นาน ๆ ครั้ง
 12.4 ไม่เคยเลย

ถ้าหากท่านตอบว่าไม่เคยเลย ท่านคิดว่ามีสาเหตุอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 12.5 พุดคุยเรื่องการเมืองแล้วชอบทะเลาะกัน
 12.6 คุยไปคนอื่นๆ ก็ไม่รู้เรื่อง
 12.7 ตนเองไม่สนใจเรื่องการเมืองจึงไม่มีอะไรจะไปเล่าให้เขาฟัง
 12.8 สาเหตุอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ภาคผนวก ก

ข้อมูลและสถิติจำนวนสหกรณ์ร้านค้าในกรุงเทพมหานคร

สถิติจำนวนรถแท็กซี่มิเตอร์ (ออนไลน์ สาระสังเขป ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551 จาก

<http://www.dlt.go.th/taximeter/scar.htm>)

ผู้ประกอบการที่เป็นนิติบุคคล

สหกรณ์	จำนวน	26	สหกรณ์
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	จำนวน	108	ห้าง
บริษัท	จำนวน	307	บริษัท

ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2550

จำนวนรถยนต์รับจ้าง (แท็กซี่) ที่มาดำเนินการทางทะเบียน ปีงบประมาณ 2549

จำนวนรถที่ชำระภาษี	56,139 คัน
รถจดใหม่	13,866 คัน
รถเปลี่ยนประเภท	1,445 คัน
ยอดรวม	71,450 คัน

จำนวนรถที่ใช้งานในปัจจุบัน

จำนวนรถจดทะเบียนสะสม (2535-31 มี.ค. 50)	112,793 คัน
รถสิ้นอายุ 12 ปี (2547-31 มี.ค. 50)	37,271 คัน
คงเหลือรถจำนวน	75,522 คัน

สีรถแท็กซี่มิเตอร์ (ออนไลน์ สาระสังเขป ค้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2551 จาก

<http://www.dlt.go.th/taximeter/scolour.htm>)

สีรถแท็กซี่ส่วนบุคคลมีสีเหลืองเขียว ส่วนสีรถแท็กซี่นิติบุคคลจะมีสีฟ้าแดงสีรถแท็กซี่นิติบุคคลจะขอสีรถเฉพาะได้ ในกรณีมีรถตั้งแต่ 1,000 คันขึ้นไป

ลำดับที่

1. สหกรณ์บวรแท็กซี่ จำกัด
2. บริษัท พี.ซี.วี.ทรานสปอร์ตซิสเต็ม จำกัด
3. สหกรณ์แท็กซี่สามัคคีธรรม จำกัด

สีเดิม

- รถสีส้ม เครื่องหมายสีขาว
รถสีส้ม เครื่องหมายสีขาว
รถสีเหลือง เครื่องหมายสีเขียว

4. บริษัทแท็กซี่แอร์พอร์ต จำกัด
5. บริษัทไทย วิ.พี. ออโต้เซอร์วิส จำกัด
6. สหกรณ์แท็กซี่เพชรเกษม จำกัด
7. บริษัทไทยเอช ลิสซิ่ง จำกัด
8. สหกรณ์แท็กซี่สุวรรณภูมิ จำกัด
9. บริษัทรวมแท็กซี่ไทย จำกัด

ขาว

10. สหกรณ์แหลมทองแท็กซี่ จำกัด
11. สหกรณ์แท็กซี่ธนาสยาม จำกัด
12. สหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพ จำกัด
13. สหกรณ์ภูมิพลังแท็กซี่ จำกัด
14. สหกรณ์แท็กซี่รวมมิตร จำกัด
15. สหกรณ์แท็กซี่สยาม จำกัด
16. สหกรณ์เจริญเมืองแท็กซี่ จำกัด
17. สหกรณ์สหมิตรแท็กซี่ จำกัด
18. บริษัทแหลมทองเสริมกิจ จำกัด

ขาว

19. บริษัท วี.อาร์.พี. ทรานสปอร์ต จำกัด
20. สหกรณ์ปทุมวันแท็กซี่ จำกัด

รถสีชมพูคาดขาวเครื่องหมายสีขาว

21. สหกรณ์แท็กซี่อิสระ จำกัด

ปัจจุบันรถสีชมพูคาดแดงเครื่องหมายสีขาว

22. บริษัท สุขสวัสดิ์แท็กซี่ จำกัด
23. สหกรณ์แท็กซี่ไทย จำกัด

รถสีชมพูคาน้ำเงินเครื่องหมายสีขาว

24. สหกรณ์แท็กซี่มหานคร จำกัด
25. สหกรณ์แท็กซี่อาสาสมัคร จำกัด

รถสีน้ำตาลคาดขาว เครื่องหมายสีขาว
รถสีขาว เครื่องหมายสีฟ้า
รถสีขาวคาดแดง เครื่องหมายสีแดง
รถสีฟ้า เครื่องหมายสีขาว
รถสีเขียว เครื่องหมายสีขาว
รถสีเขียว-ขาวคาดฟ้า เครื่องหมายสี

รถสีม่วง เครื่องหมายสีขาว
รถสีม่วงคาดส้ม เครื่องหมายสีขาว
รถสีม่วงคาดฟ้า เครื่องหมายสีขาว
รถสีแดง เครื่องหมายสีขาว
รถสีแดงคาดส้ม เครื่องหมายสีขาว
รถสีแดงคาน้ำเงิน เครื่องหมายสีขาว
รถสีแดงคาดเทา เครื่องหมายสีขาว
รถสีชมพู เครื่องหมายสีขาว
รถสีชมพู คาดเหลือง เครื่องหมายสี

รถสีชมพู คาดเทา เครื่องหมายสีขาว
รถสีน้ำตาล เครื่องหมายสีขาว ปัจจุบัน

รถสีแดงคาดชมพู เครื่องหมายสีขาว

รถสีชมพู คาดส้ม เครื่องหมายสีขาว
รถสีน้ำเงิน เครื่องหมายสีขาว ปัจจุบัน

รถสีชมพู คาดดำ เครื่องหมายสีขาว
รถสีชมพู คาดเขียว เครื่องหมายสีขาว

รายชื่อสหกรณ์แท็กซี่

ชื่อสหกรณ์ ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์

1. สหกรณ์แท็กซี่กรุงเทพ จำกัด 614-616 ซอยวัดเทพากร ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด กรุงเทพฯ 0-2424-1859,0-2424-0877
2. สหกรณ์แท็กซี่กรุงไทย จำกัด 561 ซอยเจริญนคร 65 ถนนเจริญนคร แขวงบुकคโล เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 0-2509-8510,0-2509-8511
3. สหกรณ์เจริญเมืองแท็กซี่ จำกัด 1999 ถนนบรรทัดทอง แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 0-2215-1584
4. สหกรณ์แท็กซี่ไทย จำกัด 58/71 ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา แขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 0-2437-1860,0-2437-8867
5. สหกรณ์แท็กซี่ธนบุรี จำกัด 1802 ศูนย์การค้าวรรัตน์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพฯ 0-2287-3345,0-2676-2800
6. สหกรณ์บัวรถแท็กซี่ จำกัด 61-66 หมู่ที่ 9 ถนนสายบางแวก แขวงบางไผ่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 0-2410-3495
7. สหกรณ์แท็กซี่รวมมิตร จำกัด 1296/6 ตรงข้ามวัดเชิงหวาย ถนนกรุงเทพ-นนทบุรี แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 0-2587-7860,0-2587-5592 0-2587-7860
8. สหกรณ์แท็กซี่สยาม จำกัด 2944 ศูนย์การค้าไคร์ฟอิน ซอยลาดพร้าว 130 ถนนลาดพร้าว แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 0-2377-3832,0-23773833
9. สหกรณ์สหมิตรแท็กซี่ จำกัด 1064/124 ซอยเฉยพ่วง ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพฯ 0-2279-0689,0-2278-0166
10. สหกรณ์แท็กซี่สามัคคีธรรม จำกัด 2017 แพลต 17 การเคหะแห่งชาติ ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 0-2275-1059
11. สหกรณ์แหลมทองแท็กซี่ จำกัด 1104 ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 0-2241-4597
12. สหกรณ์แท็กซี่อาสาสมัคร จำกัด 688/139 ซอยวัดเทพนารี ถนนจรัลสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 0-2433-3231
13. สหกรณ์แท็กซี่อิสระ จำกัด 46/2 ซอยอินทามระ 8 ถนนสุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 0-2270-1716,0-2279-4862

14. สหกรณ์ปทุมวันแท็กซี่ จำกัด 115-119 ถนนรองเมือง แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ 0-2216-7628-9, 0-2215-9563
15. สหกรณ์แท็กซี่มหานคร จำกัด 69 ซ.รองเมือง 1 ถ.รองเมือง แขวงรองเมือง เขตปทุม
วัน กรุงเทพฯ 0-2215-1794
16. สหกรณ์ธนาสยาม จำกัด 500 ถ.พระราม 3 แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม
กรุงเทพฯ 0-2689-1904
17. สหกรณ์แท็กซี่สุวรรณภูมิ จำกัด 402 อาคารแกรนด์ทาวเวอร์ซินธุ์ ซอยเรวัติ ถนน
พระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 0-2618-2680-2
18. สหกรณ์แท็กซี่เพชรเกษม จำกัด 20/89 ซอยเพชรเกษม 77 แขวงหนองค้างพลู เขต
หนองแขม กรุงเทพฯ 0-2809-9828-9
19. สหกรณ์แท็กซี่ประชาสงเคราะห์ จำกัด 8/2 ซอยประชาราษฎร์บำเพ็ญ 11 แขวงห้วย
ขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ
20. สหกรณ์บริการวิสาหกิจชุมชน หนองปรือ สมุทรปราการ 161 หมู่ 3 ต.หนองปรือ อ.
บางพลี จ.สมุทรปราการ (สาขา) 442 หมู่ 4 แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 0-2327-
2388 0-2327-2382 FAX: 0-2327-2382
21. สหกรณ์ร่วมด้วยช่วยกัน 287/195 ซอยรามคำแหง 21 (นวมศรี) ถนนประดิษฐ์มนูธรรม
แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 0-2327

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ ชื่อสกุล	นายรัฐกร กลิ่นอุบล
วัน เดือน ปี	3 กันยายน 2506
สถานที่เกิด	จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	ปริญญาตรีการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกธุรกิจศึกษา (การตลาด) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน
พ.ศ. 2547	ปริญญาตรีรัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) แขนงวิชาความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศและการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2550	ปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) แขนงวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2551	ปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) นโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	659/12 สารูปประดิษฐ์ ซอย 55 บางโพธิ์พาง ยานนาวา กรุงเทพฯ(10120)
อีเมลแอดเดรส	ratakon_klinubol@hotmail.com